

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

INA Nafta poslej Nafta?

Hrvaška je sklenila pod svoje okrilje vzeti področje energetike, zato je pred časom ustanovila javno podjetje Elektra, potem pa je enako naredila še z zagrebško Ino. Nastalo je torej javno podjetje, ki ga sestavljajo vsi Inini deli, razen Ina Inženiring holdinga in lendavske Ine Nafta. In kaj bodo v Lendavi zdaj?

Generalni direktor Miloš Ošlaj je povedal, da je pogovor o javnem podjetju v Lendavi neprimeren ter da je Nafta že v postopku prestrukturiranja. Niso se še jasno opredelili, kakšen bo njihov status v prihodnje, odločitev morajo spre-

jeti v enem mesecu, pri tem pa je še najlažja sprememba imena. Tudi v prihodnje želijo sodelovati tako s Petrolom kot z Ino, še zlasti z Ino Naftaplino in Ino Trgovino, saj brez kondenzata ne morejo. Pri vsem tem se pojavlja problem lastnine, ki jo je nemogoče stoodstotno prenesti v državne roke. Lendavčani Ino niso dolžni ničesar, saj niso uporabljali programov, ki bi jih financirali Zagrebčani. Slovenija pa se bo morala odločiti, kakšno bo mesto Nafta, ki si zelo prizadeva za postavitev rafinerije, ki je potrebna. LK

VESTNIK

YU ISSN 0351-6407

Murska Sobota, 11. oktobra 1990 • LETO XLII • Št. 39 • Cena 8 din

»Vitezi brez okrogle mize«

Minulo soboto so se v viteški dvorani na Ptujskem gradu zbrali slovenski župani, srečanja pa se je udeležil tudi predsednik slovenskega predsedstva Milan Kučan.

Predsedstvo Republike Slovenije je sklicalo predsednike skupščin občin in skupščine mesta Ljubljane na posvet s predsednikom Kučanom, nanj pa sta prišla še člana predsedstva Ciril Zlobec in Dušan Plut. Zbranim je najprej zaželel dobrodoščilo ptujski župan Vojteh Rajher, potem je zapel nonet obrtnega združenja, po krajšem sprehoju skozi zgodovino mesta, o kateri je govorila Kristina Šandor, pa je spregovoril še predsednik ptujske vlade. Med drugim je izrazil zahtevo, da hoče Ptuj nazaj svojo regijo, ki mu je bila odvzeta leta 1957.

Osrednjo besedo je imel Milan Kučan, ki je govoril o Jugoslaviji in Sloveniji ter o petkovih dogodkih v Ljubljani. Menil je, da je Jugoslavija v fazi novega dogovora o tem, na kakšen način se bodo v prihodnje urejala razmerja v njej in njenih delih. Slovenci moramo v središču razmišljanja postaviti in določiti, kaj so dolgoročni nacionalni interesi. To pa je gotovo uveljavljanje suverenosti in državnosti Slovenije. To moramo znati doseči na način, ki ne bo prizadeval enakih interesov in pravic drugih v Jugoslaviji. To je temeljna civilizacijska in demokratična norma. Tudi zadnja dopolnila k slovenski ustavi, ki so dvignila toliko prahu, niso prizadela interesov in pravic nikogar v državi. Za vse odločitve, sprejete v Jugoslaviji, pa tega ni mogoče trditi. Kučan je dejal, da

smo tako po krivici kar naprej izpostavljeni očitkom, da razbijamo Jugoslavijo, da smo separatisti. Na Jugoslavijo je treba gledati realistično, iz česar pa je moč videti, da s popraviljem te Jugoslavije ni mogoče najti izhoda iz krize. Predsedstvo Jugoslavije je izdelalo predlog o prihodnji Jugoslaviji, ki pomeni predvsem popravilne stave, Slovenija in Hrvaška pa sta izdelali koncept o konfederaciji. Jugoslovanska ustava nikakor ne more biti institucionalna podlaga za rešitev jugoslovanske krize, zato je napadanje slovenskih dopolnil z argumentom, da so v nasprotju z zvezno ustavo, nevzdržno. Srbski ustavi, ki je podobna naši, le da ni tako direktna, pa tega nihče ne očita. Vsak narod naj sam sprejema odločitve, zvezni organi pa so skupni, zato se nimajo pravice postavljati na eno ali drugo stran. Konfederacija lahko tvo rijo le suvereni deli, v njej pa lahko živijo 3 ali pa 30 let, kar pomeni, da življenje v takšni skupnosti ni tako močno zavezujoče, da se stvari ne bi dale drugače urediti. To je še kako mogoče, in to na dosti enostavnejši in lažji način, kot ga poznamo v Jugoslaviji danes. Obstaja močna težnja Slovence izriniti iz Jugoslavije. Mi bomo odšli, če bomo sami tako hoteli, ne bomo pa pustili, da bi nas kdo podil iz države in nas provociral. Pravica do samoodločbe je temeljna pravica naroda. Ta pa naj se na referendumu odloči, v kakšni državi hoče živeti.

Milan Kučan je svoj govor sklenil z vojnim kompleksom in ureditvijo razmer z njim v zvezi. Poudaril je, da moramo v Sloveniji preučiti kolikšne možnosti imamo za uveljavljanje demilitarizirane republike (tudi navzven) in se jasno opredeliti, kakšen koncept obrambe želijo. O teritorialni obrambi in civilni zaščiti, o orožju in dogodkih v Ljubljani pa so govorili v nadaljevanju.

Lidija Kosi

Lojze Peterle pride v ponedeljek

V začetku prihodnjega tedna (ponedeljek in torek) naj bi obmursko pokrajino obiskal slovenski ministriški predsednik, Lojze Peterle. Znano je, da naša obmejna regija v republiškem merilu ne blesti po razvitosti in rešenih problemih, zato mu bodo gostitelji, predsedniki izvršnih svetov pomurskih občin, lahko marsikaj povedali. Zanimalo nas je, kaj konkretno, o čemer nam je predsednik soboške vlade, Ivan Obal, povedal naslednje:

»Z gospodom predsednikom in ekipo, ki jo vodi, želimo razpravljati o štirih področjih. Prvi splot vprašanj je v zvezi z manj razvitimi obmejnimi območji in novostmi, ki jih prinaša nova zakonodaja. Izhodišča našega IS se večinoma z njo ujemajo, imamo pa pripombe na to, da bi se območja, ki so nerazvita, v bistvu razširila — to namreč pomeni tudi, da bi se denar za skladnejši razvoj razdrobil. Menimo tudi, da mora biti območje, ki je demografsko ogroženo, deležno posebnih stimulacij. Druga tema

so kmetijska vprašanja. Ocenjujemo, da v Sloveniji kmetijsko vprašanje ni dobro rešeno in so nekatera območja s pritiski dosegla, da so določene panoge v kmetijstvu drugače stimulirane kot je pomurska usmeritev. Iz naših naravnih danosti namreč izhaja, da smo usmerjeni v poljedelsko proizvodnjo, o čemer pričča nenehni porast odkupa poljščin. Republika Slovenija mora torej vsaj enako skrbeti za razvoj poljedelstva in zivnorej. Tu je še vprašanje družinskih kmetij, saj je na drugih območjih manj kmečkega prebivalstva in več razpoložljive zemlje — slednja predstavlja naravni limit, ki bo omogočal razvoj družinskih

kmetij do določenega števila. Tretje, o čemer bi radi spregovorili, so infrastrukturne povezave: ceste, železniške in poštne. Že doslej smo imeli celo vrsto pogovorov in strinjali smo se, da mora imeti del programa, ki smo ga predložili Pomurci, prednost. Posebej nas zanima, zakaj se še ni začela rekonstrukcija magistralne ceste (gre za 20 km ceste od Hotize do Rakičana in del, ki je v lenarški občini), saj je kredit mednarodne banke za obnovo in razvoj že odobren. Pričakujemo hitro rešitev teh problemov, saj je predsednik Peterle sam pobudnik in zagovornik kar najhitrejšje izgradnje cestne povezave Pomurja z osrčjem Slovenije. Četrto del pogovora pa bodo ekološka vprašanja, posebej o prašičjih farmah. V Pomurju imamo tri (samo v lendavski občini je ni), zato bi radi podrobneje spoznali možnosti za rešitev — če bo treba, tudi z morebitno razselitvijo prašičjih farm.«

Bojan Peček

GRADITELJI POZOR!

GRADITELJI POZOR!
Novo selo Rok, R. Končara 10 — Čakovec.
tel. (042) 811 685, podjetje za proizvodnjo in prodajo:
• stropni nosilci
• stropna polnila
• in ostali gradbeni material
Delovni čas od 7. do 18. ure.
• zelo ugodne cene • dobava takoj • večje količine dostavljamo na dom brezplačno

Vestnikov koledar

od 11. do 17. oktobra

11. okt., četrtek, Milan
12. okt., petek, Maksimilijan
13. okt., sobota, Edvard
14. okt., nedelja, Veselka
15. okt., ponedeljek, Terezija
16. okt., torek, Gal
17. okt., sredo, Viktor

V drugi polovici tedna bo suho in toplo vreme z jutranjo meglo v nižinah.

Če je Gal suhoten, oznanjuje, da ob letu suša pripotuje.

VREME

PRI VELETRGOVINI

Potrošnik

DNEVI TOVARN

TRIKON KOČEVJE

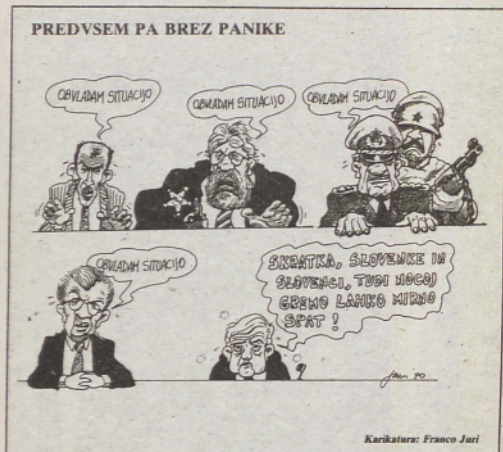
modna kontekcija
popetrovčje

od 12. do 20. okt. 1990
PBLAGOVNICI, SALONU MODE
in PBLAGOVNICI BELTINCI

CENE NIŽJE do **40%**

ZA MOŠKE, ŽENSKE IN OTROŠKE HLAČE
IZKORISTITE MOŽNOST UGODNEGA NAKUPA!

BOJMO SE VSAKRŠNIH PROVOKACIJ

Kartirana: Franco Juri

V zvezi z dogajanjem pred nekdanjim štabom teritorialne obrambe Slovenije v Ljubljani prejšnji petek, smo preko graškega dnevnika *Kleine Zeitung* izvedeli, da se je v Gradcu sestal posebni krizni štab, ki je ugotovil, da lahko za določen čas preskrbi kakšnih 50 tisoč beguncev, ki bi utegnili priti iz Slovenije (!). Po istem viru tudi povzemamo, da so nemudoma premestili na območje ob Donavi 2 tisoč mož pete štajerske lovske brambovske brigade, ki naj bi skupaj s pripadniki redne vojske na vajah preiskusili svoje znanje v primeru obrambe na južni meji.

Zasedba ali dodatna varnost poslopja, ki jo je opravilo 16 vojakov, seveda še ni vojaški udar, čeprav stoji za temi vojniki celotna vojaška mašinerija. To je provokacija, ki jih bo lahko še več — je dejal Milan Kučan ob srečanju s slovenskimi župani na Ptuj. Mi pa dodajmo, da si provokacij ne smemo dovoliti tudi sami.

Kakšna (je) bo resnična cena?

V tem — tudi medijskem — kaosu, ko vsakdo govori in piše o vsem in nič, je primerjava še najbolj podobna tisti s starim, razglašanim radijskim aparatom v prvih povojnih letih, ko so se ti na isti valovni dolžini ponujali kar trije ali štirje programi. Vse si lahko slišal, na koncu pa vseeno nisi ničesar videl.

V zadnjem letu dni na Slovenskem kar po vrsti sprejemamo same usodne odločitve. Postali smo pravi hamletovski narod — piše v Sobotni prilogi Dela Jaša L. Zlobec — vedno gre za biti ali ne biti. Ta nepretrgana evforija ni ne zdrava ne razumna. Ker če ne bomo ohranili trezne glave, potem se nam kaj lahko zgodi, da ne bomo zmogli dojeti in spoznati, kdaj je pred nami resnično usodna izbira. Slovenija samostojna, Slovenija

v konfederaciji z... Slovenija z lastno vojsko, Slovenija sploh brez vojske. Nihče pa temu že malce zmedenemu ljudstvu še ni posredoval nekakšne analize, opre tudi na številke, kaj pomeni za nas prvo, drugo, tretje itn.

Po nedavnem pogovoru predsednika RS Milana Kučana z veleposlaniki držav Evropske skupnosti v Beogradu je Jelka Zupanič v Večeru zapisala, da Kučan tiskovne konference po tistem srečanju z veleposlaniki ni izkoristil v stilu očeta naroda, ki Slovencem bolj priporoča katero od možnosti: konfederacijo oziroma odce-

pitev. Povedal je znana dejstva. Predstavniki Evropske skupnosti jih običajno utemeljujejo s preprosto resnico, da hočejo iztržiti 22-milijonski trg... in ne le slabo desetino. Najbrž je napočil čas, ko bomo odločitve premerili tudi z odgovorom, kakšna je cena katere od njih. Predsednik Demosa dr. Jože Pučnik: »Ko se tako sprašujemo o ceni slovenske suverenosti, pa ne smemo pozabiti, kakšna je cena, če ostanemo še dalje v Jugoslaviji. Tega nihče ne poskuša izračunati.«

To ljudstvo ima pravico do normalnega življenja, zato čim prej izstavite račun oziroma predračun!

Inflacija — ne volitve

Na Madžarskem bodo prihodnje nedeljo ponovno volili organe lokalnih oblasti, ki so se v prvem krogu pred dobrimi štirinajstimi dnevi končale bolj klavarno. V krajih z manj kot 10 tisoč prebivalci je bila udeležba še nekoliko zadovoljiva (povprečno 47 odstotkov), v večjih mestih pa ni dosegla z zakonom postavljenih 40 odstotkov. V drugem krogu volitev udeležba ne bo več odločujoča.

Večino glasov so na prvih volitvah pobrali neodvisni kandidati. Opozicijski svobodni demo-

krati so dobili 17 odstotkov glasov, dva odstotka več kot vlada. Madžarski demokratični forum. Tudi v Budimpešti na primer so prepričljivo zmagali svobodni demokrati (31,4 %), zaradi nezadostne udeležbe (37,5 %) pa bodo volitve ponovili tudi v glavnem mestu.

»Glasovi iz ljudstva,« kot bi temu lahko rekli, ocenjujejo slabo volilno udeležbo z dejstvom, da Madžare vedno bolj skrbita naraščajoča inflacija in brezposelnost.

Dva predsednika — dvoje interpretacij?

Ob vrnitvi iz ZDA prejšnji teden smo lahko prebrali izjave dveh »jugoslovanskih« predsednikov: Jovića kot predsednika predsedstva SFRJ in Tudmana kot predsednika Hrvaške. Obe sta se nanašali na srečanje z ameriškim predsednikom Bushem. Prvi — se pravi Jović — je dejal, da se je ameriški predsednik zelo natančno zanimal za razmere v Jugoslaviji, da je zelo jasno in izrecno poudaril, da ZDA podpirajo zgolj enotno in integralno Jugoslavijo in da bodo pri izražanju svojih stališč in politike do Jugoslavije podpirale demokratične spremembe v naši državi in nasprotovale vsem oblikam separatizma.

Tudman je dejal, da je bilo njegovo srečanje z Bushem pristrano, ne ve pa se, če je trajalo res samo dve ali tri minute, takole mimogrede, na hodniku, kot je poročal Tanjug. Tudman je v zvezi s srečanjem z ameriškim predsednikom izjavil, da so novo demokratično Republiko Hrvaško sprejeli kot aktiven dejavnik miru in vzpostavljanje nove ureditve.

Tanjug se ob vsem tem sprašuje zakaj navzkrižne izjave. Saj niti niso, če o stvarih malce premislimo.

GOLI IN BOSI?

Sovjetski partijski dnevnik *Pravda* opozarja, da utegne priti v državi do »upora golih«, saj je trenutno povpraševanje po blagu za široko porabo za okoli 100 milijard rubljev (190 milijard dolarjev) večje od ponudbe. Kot kaže, bodo lahko vse potrebe zadovoljili šele po letu 2001 oziroma celo nekje do leta 2058. Časopis ob tem navede, da na trgu trenutno ni oblek, kril, plaščev, moških srajc, nogavic, obutve, perila in še nekaterih drugih izdelkov. Poleg tega naj bi ta mesec zaprli 40 podjetij lahke industrije. Tako bodo skupno zaprli 100 takšnih podjetij, pri tem pa bo ostalo brez dela 600.000 ljudi. Uvoz so morali bistveno zmanjšati, ker država praktično nima trdne valute, lahka industrija pa je zaradi pomanjkanja surovin in odhajanja najboljše delovne sile praktično pred razpadom.

IZ BEOGRADA PIŠE

V času uličnih razpravljanj na Portugalskem je indijska agencija ugotovila, da v Jugoslaviji take probleme rešujejo z ustavnimi spremembami.

V tem je tamkajšnja agencija videla določeno modrost ali pa samo premetenost.

Zvijanje z ustavami so potem postale vsakdanja praksa in zato nemara srbska opozicija na ves glas opozarja na zvičajnost sedanje vladajoče partije v Srbiji, ki da je opozicijo igrala v svojo novo ustavo.

Nekatere stranke, ne samo v Srbiji, še napovedujejo nove ustave, češ da se zaradi sedanjih, čeprav novih ustav, ne kaže razburjati.

Kot da je z ustavami mogoče karkoli zares spremeniti v razmerah, ki se ne ravnujejo po nikakršnih pravilih igre, kot je vsak dan bolj očitno iz dnevnih nepredvidljivih dogajanj.

Praporščaki vseh vrst se tega kajpada zavedajo, zato prisegajo na ves glas na vse, kar jim pride na pamet in je v tem trenutku odmevno med vedno bolj ubogim prebivalstvom.

Cedalje večja večina prebivalstva vseh narodov in narodnosti pa vedno bolj obrača hrbte vsem vrstam vodij in obljub, ker je zgodovina svetovnih vojn še vedno prebližja, da bi se ljudje lahko sprijaznili s prihodnostjo medsebojnega klanja.

Ustavnost zatorej ni kdo ve kako obetajoča in ne more več biti pesek v oči ljudem, ki so od peska doslej že velikokrat skoraj oslepele. Vedno bolj stopajo v ospredje vprašanja o moralnih normah, ki so bila za človekovo početje vselej odločilna prejoja.

Žal pa premnogi več ne vedo, kaj so moralne norme in kako se živi po njih.

Sedanjšost je znova strah vzbujajoča, in to pomeni, da je ves svet okrog nas pripravljen na vsa mogoča nemoralna početja zaradi golega obstanka.

O bratstvu in enotnosti pravzaprav nihče več ne govori in razmišlja in vprašanje je, kaj se bo zgodilo med brati, če svet zares ponori.

Edini bog, ki je še ostal med nami, je denar. Če hočeš ostati v stanovanju, moraš imeti denar, da ga znova odkupiš, če hočeš ostati v podjetju, ga moraš znova odplačati in kljub temu ne veš, kaj je v sedanjsosti svojina.

Ekonomisti nam sicer vedno bolj razlagajo vse, kar vedo o lastnini, toda o tem, da bo kdajkoli naša, nas nihče več ne more prepričati, najmanj nova komunistična gibanja, ki nastajajo širom po Jugoslaviji in drugem tako imenovanem socialističnem svetu, ki dalje od kapitala nikamor nikakor ni mogel.

Ustavnost

Spopadi okrog načel, ki naj bodo zapisana v najnovejšo ustavo Jugoslavije, kakršno naj bi ohranili, nas navdajajo z grozo, saj nas poskušajo uniformirati po vseh že znanih receptih sovražnosti.

Stari simboli, z mrtvaškimi glavami in brez njih, nas čedalje bolj obdajajo in nas vsakdanje morijo, ne samo v sanjah, ki jih stare generacije nikdar niso uspele izgnati z nikakršnim snovanjem boljšega življenja.

Krize, ki se spreminjajo v kopičenje orožja na tleh najostrejših nasprotij, nakazujejo možnost tretje svetovne vojne, ki bi utegnola biti hkrati zadnja vojna na planetu, kjer se je rodila najbolj krveločna žival: človeka.

Je potem še sploh umestno vprašanje: katera ustava je boljša ali najboljša in katera sveta načela življenja je treba vpisati v tak temeljni zakon, če že zdavnaj vemo, da papir prenese vse.

Je dandanes dokument življenja ustava ali dejanja, ki jih nobena ustava nikdar nikjer ne predvideva, vendar se dogajajo tako v imenu zakona kot tudi življenja?

To je vprašanje pravice močnejšega.

Po pravici močnejšega pa ne živijo samo na Kosovu, temveč po vsem svetu.

To zloglasno pravico nazadnje zrcali dogajanje okrog Iraka, ki je začel svojo pravico močnejšega, da bi žel pravico še močnejšega.

Hemingway je po tem in takem napisal literarno reportažo: Komu zvoni?

Kako bo zastavil neki novi reporter vprašanje o tem dogajanju v sodobnem svetu?

Morda bo samo onemel, kajti sedanjost spravlja razumnega človeka ob pamet.

Najbolj razumno je nemara vprašanje: zakaj se pravzaprav tako vneto ukvarjamo z ustavitvostjo v času, ko nam dejansko grozi grobarstvo?

Si mar na ta način postavljamo spomenike?

Spomenike, ki jih bomo jutri rusili?

Mar to ni naivno? Prebrisanu zagotovo ni več!

Viktor Sirec

Vlada na svojih barikadah

Program zvezne vlade se majo tudi zaradi krize v Zafivu, zaradi suše in zaradi politične blokade reform — piše v Delu Bojana Jager. Podpredsednik ZIS Živko Pregl je na nedavni tiskovni konferenci dejal, da gre v resnici za skoncentriran napad na reformo, v katerem se vsakdo poskuša predstaviti kot njena edina žrtev oziroma kot tisti, ki plačuje najvišjo ceno.

Takšnih žrtev je kar precej, pa naj gre za kmetijski sektor, izvoznike, tiste, ki se zavzemajo za ofenzivni razvoj, sanjajo pa o tiskanju denarja, one, ki jih moti liberalizacija uvoza, pa tiste, ki manipulirajo z osebnimi dohodki in ovirajo lastniško prestrukturiranje gospodarstva, ker bi radi ohranili politični položaj itn. Če res iskreno mislimo uvesti integralni trg in demokratizirati celotne odnose, se mora vsakdo, ki to počne (samostojno ali skupaj), zavedati, da so žrtve nujne. V protireformnem razpoloženju je zdaj na moč priljubljena teza o medregionalnem prelivanju dohodka, tega pa je po Preglovi izjavi manj kot kdaj doslej, ker monetarna politika nima več proračunske narave. Vlada se takšnemu pritisku ne bo uklonila.

Čeprav ne misli uvesti dodatnih omejitev, bo vztrajal pri doslednem izvajanju zakona o osebnih dohodkih. Zdjaj izplačujejo okoli 4 milijarde dinarjev na mesec v gotovini, po zakonu pa bi jih morali v obliki vrednostnih papirjev. Pregl je napovedal strožjo denarno politiko, vendar brez linearnih omejitev, temveč

bo tudi NBJ naposled prisiljena aktivneje nastopati na trgu denarja in kapitala. Povečali bodo kontingente za uvoz olja, sladkorja, moka, riža in mesa in do konca leta naj bi za uvoz porabili okoli 600 milijonov dolarjev. ZIS ne bo privolil v čedalje pogostejše zahteve po omejitvah uvoza,

V žarišču dogodkov

temveč narobe, prizadeval si bo za nadaljnjo sprostitev uvoza. Na novinarsko vprašanje, na kaj se še opira optimistično pričanje vlade, da se ji bo posrečilo do konca leta ohraniti rast cen na predvideni mesečni ravni okoli 1,5 odstotka in »prepričati republikanske vrhove, da je blokada reforme v škodo vsem«, je Pregl odgovoril, da bodo na mizo položili vse podatke in da bodo v tem smislu prav gotovo našli skupne rešitve.

Na to mizo pa bodo očitno morali položiti tudi »sporočilo«, ki ga je naša delegacija prinesla z letnega zasedanja skupščine IMF in svetovne banke, pa tudi s pogovorov z vodilnimi osebnostmi iz mednarodnih finančnih krogov. Sporočilo pravi, da zaupajo vladnemu programu in celo hvalijo njegove začetne rezultate, hkrati pa jasno opozarjajo, da je treba uvesti dopolnilne ukrepe za zajezitev preitirane rasti javne porabe in osebnih dohodkov. Kot je dejal zvezni sekretar za finance Branko Zekan, pa je v pogovorih s komercialnimi banka-

globus

BERLIN — Nekaj pred polno oktobra so pred palačo nekdanjega državnega sveta v Vzhodnem Berlinu spustili z drova zastavo z zlatim nemškim grbom, hkrati pa so spustili na drog zastavo Zvezne republike Nemčije. S tem simboličnim njem in s kratkim nagovorom njega predsednika Weizsackerja ni množici je bilo izvedeno združitve obeh Nemčij. Slovesno je prišlo v Berlinu tudi do dvajsetih tisoč ljudi, ki so se pridružili ekstremističnih levicarskih maršev.

RIM — Na evropskih cestah vsako leto več kot 100 tisoč ljudi podatke so navedli ob otvoritvi evropske konference o cestnem prometu v italijanskem mestu Boljunajo, da vozi po evropskih cestah več kot 130 milijonov vozil, čeprav jih deset let pa se bo ta številka večala na 200 milijonov.

DUNAJ — Nekatera sredstva javnega obveščanja da je kriza v Jugoslaviji dogajanja v Zafivu. To se za varnost Avstrije.

SOFIJA — V Bolgariji bodo 15. oktobra veljati novi zakoni. Vlada bi rada s tem ukrepom na varčevanje z gorivom in mesecih. Poraba bencina avtomobile bo omejena mesečno.

DUNAJ — Avstrija ustanovitvi posebno območje, da bi preprečila pogoste hode čez mejo.

ZENEVA — Vsakega preteča carja je strah, da se bo v Nemčiji okrepilo »nacistično in ultradesničarsko gibanje«. To je razlog nedavne ankete med prebivalci kantonalov, ki mejijo na Nemčijo.

PRAGA — Šest političnih na Slovaškem zahteva, da vneseno novo federalno ustavo ustavi obeh republik o odcepitvi. Predsedni republik Havel se s temi pobudami ne strinja.

STOCKHOLM — Ime letošnjega Nobelovega nagajenca znano 15. oktobra. Glavni kandidat sta Vaclav Havel in Nelson Mandela med približno 100 kandidati pa najajo tudi Mihaila Gorbačov. diplome in medalje z Nobelovim kom sodi k nagradi tu 665 tisoč dolarjev.

FRANKFURT — Tu so knjižni sejmi, na katerem so predstavljeni vili okoli 400 tisoč knjig vseh jezikov tega sveta. Na sejmu deluje 8492 založnikov.

globus

PRIMER JOVIĆ

Aleksandar Milošević je v zagrebškem *Vjesniku* zapisal na račun sedanje predsedstva SFRJ Borisa Jovića tudi to, da bi v sodobnem svetu zaman iskali predsednika države, ki se sestaja s predstavniki skupin, ki minirajo proge, ovirajo cestni promet, napadajo policijske postaje, zapirajo vodovode... B. Jović se ni niti enkrat sestal s predstavniki albanskega prebivalstva na Kosovu, ni se sestal s predstavniki Makedoncev, ki jih je srbska policija pretepla v samostanu Prohor Pčinjski. B. J. se ni sestal z Muslimani iz Sandžaka, ki jim srbska politika odreja narodnostne pravice. Še na misel mu ne pride, da bi se sestal s hrvaškim prebivalstvom iz Petrinje in Dvora, ki mu je pod okni tulilo: »Tu je Srbija!«

Madžari v Svetu Evrope

Parlamentarna skupščina Sveta Evrope je podprla prošnjo Madžarske za vstop v Svet Evrope. O tem bo dokončno odločila že čez mesec dni ministrski odbor Sveta v Strasbourgu.

Članstvo v Svetu Evrope naj bi Madžarski pomagala okrepiti vezi z Evropsko skupnostjo. Zunanji ministri 23 članic SE bodo o madžarski zadevi dokončno odločali na novembrskem zasedanju, Madžarska bo imela v Svetu sedem predstavnikov. Nova članica bo morala podpisati 135 različnih konvencij, ki jih je doslej sprejela ta strasbourška institucija. Predsednik madžarske vlade Jozsef Antall je v Strasbourgu povedal, da ima vstop njegove države v ES večkratni pomen, predvsem v zvezi z oblikovanjem notranjega trga v Evropski skupnosti po letu 1992. Po Antallovem bo tako Madžarski veliko lažje doseči polnopravno članstvo v EGS.

NARODNOST – MANJŠINA
ALI SKUPNOSTČe ne že več, pa vsaj
ne manj pravic

Okrogla miza v prostorih slovenske skupščine — kako je z uresničevanjem in varstvom pravic narodnih manjšin v Sloveniji — Organizator, Inštitut za narodnostna vprašanja iz Ljubljane, zbral strokovnjake, politične predstavnike narodnosti.

Inštitut za narodnostna vprašanja je uspešno zbral strokovnjake, politike in predstavnike narodnosti. Za temo: Narodnost, manjšina ali skupnost se je pravzaprav skrivala razprava o tem, kakšen položaj narodnosti v novi slovenski ustavi. Kot vemo, naj bi manjšina na jutrišnjem zasedanju sprejela osnutek tega temeljnega dokumenta slovenske državnosti.

Služili smo veliko teoretičnih razprav, pa tudi takšnih, ki so bile namenjene konkretnemu problemu ali temi (Dr. Vanek Šiftar je tako govoril o položaju Romov in o tem, da njihov položaj v naši družbi ni rešen, samo od začetka. Sam je predlagal, da jih izenačimo z avtohtonimi narodnostmi, italijansko in madžarsko, ter zagotovimo posebne pravice). Vsi skupaj pa so se nekako strinjali, da raven pravic, ki smo jih imeli doslej (in so jih ustava dopolnila pred meseci še okrepila), tudi novi ustavi ne bi smela biti manjša, kvečjemu obratno. To pomeni, da se mora nadaljevati s pozitivnim konceptom normativnega urejanja pravic področja. Ta pristop pomeni, da je narodnosti subjekt, ki mu je potrebno zagotoviti kolektivne pravice (in ne le individualne kot posamezniki). Pri tem ima pomembno vlogo in odgovornost za zagotavljanje pravic država in širša družbena skupnost.

Del razprave je bil usmerjen tudi v sam naziv: Narodnost, narodna manjšina ali narodna skupnost? Prvi izraz naj bi bil produkt nekakega političnega sistema in ostanek samoupravljalne terminologije. Medse se je uveljavil izraz manjšina, medtem ko narodna skupnost to pomeni nekako dopolnjuje.

Kakšno so bili konkretni predlogi? V temeljnih načelih ustave mora biti, da sta avtohtoni italijanska in madžarska narodnost konstitutivna dela slovenske države, zapisana pa tudi odgovornost slovenske države, da zagotavlja narodnim skupnostim posebne pravice. V členu, ki opredeljuje pravice države in izobraževanja v svojem jeziku, je potrebno omeniti tudi možnost dvojezičnega izobraževanja. O posebnih pravicah smo že pisali, omenja pa jih nekako 63. člen. Urediti bo potrebno status etničnih skupin (imamo Rome, pa Srbe v Beli krajini, tudi v Nemce). Upoštevati bi bilo treba poseben položaj vsake narodnosti in najti rešitve, ki bi bile primene za vsako posebej. Vsem narodnostim treba zagotoviti ustrezno zastopnost v republiških in lokalnih organih in v ustavnem zakonodajnem ali kako drugače določiti tista področja, kjer odločitve ne bi mogli sprejeti, če bi jim nasprotovali narodnostni predstavniki.

Se bo v Sloveniji uveljavil predsedniški sistem, je potrebno postaviti, da bodo predstavniki narodnosti dobili svoje predstavnike v vseh stopenjih in tudi v drugih posvetovalnih organih predsednika republike. Pri skupščini pa naj bi — podobno kot zdaj deluje komisija za varstvo človekovih pravic — delovala še komisija za varstvo manjšinskih pravic.

Silva Eöry

Le tri, a zelo
pomembne pridobitve

Ob letošnjem prazniku soboške občine bodo predali namenu le tri objekte, ki pa so gotovo širšega družbenega pomena. Prodajni center Blagovno-transportnega centra v Murski Soboti je nastal ob tesnem sodelovanju z Mesno industrijo Pomurke, ki je zagotovila opremo in dobro založenost z mesnimi in suhomesnimi izdelki. Sicer pa bodo v sodobnem prodajnem centru, katerega skupna vrednost je okrog milijon mark, prodajali vsa živila in mešano blago, kot so tekstil in čistila, ter tudi nekaj tehničnega blaga. Skupna površina prodajnih prostorov s skladiščem je 719 kvadratnih metrov, zagotovljena pa so tudi ustrezna parkirišča. Pričakujejo, da bodo s svojimi cenami dovolj konkurenčni.

Pomembna sta tudi novozgrajena samopostrežnica veletrgovine Potrošnik v Moravskih Toplicah, ki bo v tem znanem turistično-zdraviliščem središču obogatila trgovsko ponudbo, in blizu 2 kilometra dolg asfaltiran odsek ceste Bodonci—Vadenci, katerega vrednost je blizu 4 milijone dinarjev.

M. Jerše

Ljutomer

O delu komunalnega in
stanovanjskega podjetja

Ustavni zakon Slovenije je naložil občinam, da ob ukinitvi samoupravnih interesnih skupnosti na stanovanjskem in komunalnem področju lahko ustanovijo — zaradi posebnega družbenega pomena teh dejavnosti — javna podjetja. Kljub precejšnjemu času, ki je minil od časa sprejetja ustavnega zakona, občine v večjem številu tega dela še niso opravile, predvsem zaradi preokupacije s postavljanjem novih vlad in izbiranjem ljudi, ki bi tudi morali povedati, kako in kaj na tem področju.

V Ljutomeru so med prvimi postavili temelj ureditve na stanovanjskem in komunalnem področju. Pri komunalno-gradbenem podjetju Komgrad so ločili komunalna dela od drugih pro-

gramov ter jih skupaj s prejšnjo stanovanjsko skupnostjo združili v Komunalno-stanovanjsko podjetje Ljutomer.

O uresničevanju sprejetega odloka o ustanovitvi takega podjetja je v začetku septembra razpravljali tudi ljubtomerski izvršni svet ter pozitivno ocenil novoustanovljeno podjetje, predvsem opravljanje sprejetih nalog. Še posebej so omenili, da v času delovanja javnega podjetja ni bilo problemov pri oskrbi z vodo.

Zasnova javnega podjetja v Ljutomeru dopušča tudi vse možnosti vključevanja zasebnega dela na tem področju, če bi bila potem ta dejavnost za uporabnike cenejša.

mh

Kongres liberalcev

Z dvotedensko preložitvijo se bo 3. novembra v Zagorju ob Savi začel 14. kongres ZSMS-Liberalne stranke. Tako so se odločili na zadnji seji pripravljalnega odbora, kjer je bilo med drugim rečeno, da bo na enodnevnem kongresu sodelovalo okrog 230 delegatov iz vse Slovenije. Za kongres v Zagorju ob Savi so se odločili, ker tam močno čutijo ekološke probleme, s katerimi se stranka precej ukvarja. Sprejeli bodo tudi kongresni dokument, zlasti pa Teze o razvoju Slovenije. Sicer pa bodo s kongresom počastili tudi prvo obletnico portoroškega kongresa.

POMANJKANJE
PREDPISOV MANJŠA
PRAVICE

Na to so opozorili na seji regijskega odbora sindikata delavcev družbenih in državnih organov Pomurja — Dovzetnejši do presezkih teh delavcev — Podprli republiški statut

Položaj delavcev v državni upravi je za zdaj v dobri meri brezpraven, ker kljub sprejetemu zakonu na tem področju zaradi pomanjkljivosti podzakonskih predpisov ne morejo uveljavljati svojih pravic v celoti. To so med drugim poudarili na seji regijskega odbora sindikata delavcev družbenih in državnih organov Pomurja v Murski Soboti. V razpravi so posebej opozorili na problematiko presezkih delavcev v državni upravi, ki bo nastala s predvideno racionalizacijo del v teh organih. Kot so ugotovili, se tudi tu čaka na določene predpise, ki bodo jasneje opredelili pristojnosti občin in prihod-

nje, zato se te akcije še ni možno načrtno lotiti.

Člani regijskega odbora so sprejeli predlog, da se občutljiva vprašanja presezkih delavcev v državnih organih rešujejo postopno, zlasti za tiste, ki so tik pred upokojitvijo, in za tiste, ki se bodo morali prekvalificirati. S tem predlogom bodo seznanili tudi republiški sekretariat za občo upravo, da bi se v praksi izognili nepotrebnim zapletom. Na seji so obravnavali tudi republiški statut sindikata delavcev družbenih in državnih organov, ki so ga ob izvajanju organizacijskih zadev ocenili za primerne, vendar pa je, kot so opozorili, še premalo obvezujoč. Za sekretarja republiškega odbora sindikata so kot možnega kandidata evidentirali Draga Ščernjaviča, za člana pa Ladislava Tušarja, ki vodi pomurski odbor.

M. Jerše

Obljubljenega denarja
zdravstvo še ni dobilo

Slovenska vlada je dala kancem upanja slovenskemu zdravstvu, saj je odobrila dodatnih 400 milijonov dinarjev. Toda od obljube se saj ne odpravi, saj denarja menda ni dobila še nobena zdravstvena organizacija, zagotovo pa ne pomursko zdravstvo. In vzrok? Ne da denarja ne bi bilo, ampak se v Ljubljani, kjer so obljubljali selektivno razdelitev, ne morejo dogovoriti, po kakšnem ključu naj bi denar razdelili.

Za delavce v pomurskem zdravstvu pa je ta teden plačilni dan in, kot kaže, si bodo denar morali sprositi. Da plača mora biti, so zapisali v sprejetih ukrepih varčevanja. Ugotavljajo pa tudi, da se učinki varčevanja že poznajo pri postavitvi materialnih stroškov.

mh

37. praznik občine
Gornja Radgona

Gornjeradgonska občina bo tudi letos praznovala svoj praznik. Osrednja prireditev, ki bo pravzaprav zgolj slavnostna seja, bo 15. oktobra ob 15. uri v kulturnem domu v Gornji Radgoni.

V program prireditve ob 37. prazniku občine so vključene v glavnem športne in kulturne prireditve. V soboto (6. oktobra) so organizirali Tekmovanje v streljanju z zračno puško na strelišču Občinske strelske zveze Gornja Radgona. Tekmovanje so nadaljevali tudi naslednjega dne. V sredo, 10. oktobra (večera), je bil v Telovadnici OŠ Radenci odbojcarski turnir.

Drevi (11. oktobra ob 18. uri) bo v Domu kulture v Gornji Radgoni zanimivo predavanje Jožeta Musiča Z jadrnico okoli sveta, naslednjega dne (12. oktobra) ob 19. uri pa bo v cerkvi sv. Petra v Gornji Radgoni koncert ansambla Pro musica tibicia. Slavnostna seja in podelitev priznanj bo v ponedeljek, 15. oktobra, ob 15. uri v kulturnem domu, 20. oktobra (sobota) pa bo organiziran tradicionalni trimski pohod na kostonjev piknik pred osnovnimi šolami v Gornji Radgoni, Radencih in Vidmu ob Ščavnici ter pred hotelom Radin.

V tem času (od 8. do 13. oktobra) je organizirana tudi likovna kolonija Elrad, dela petih slikarjev pa bodo razstavljena 13. oktobra v prostorih Ljubljanske banke v Gornji Radgoni.

bbp

MURINO POSLOVANJE
JE »ČISTO«

V začetku tedna je bila v soboški Muri tiskovna konferenca, na kateri sta generalni direktor Božo Kuharič in direktor poslovalske finančne službe Vinko Plemenitaš novinarje seznanila z vsebino zapisnika o preverjanju poslovanja in periodičnega obračuna za prvo letošnje polletje, ki ga je izvedla Služba družbenega knjigovodstva v Murski Soboti.

Poslovanje v Muri so inšpektorji opravili na zahtevo generalnega direktorja in predlog sindikalne podružnice ob junjskem »štrajku«. Pregled so opravili trije pooblašteni delavci za izvajanje inšpekcijskih pregledov pri pravnih osebah po pooblastitvi službe družbenega knjigovodstva, trajal pa je od 4. do 25. septembra. Pregledali so poslovanje v vseh Murinih enotah, še posebej pozorno pa poslovanje z mešanim podjetjem Westmur ter z zasebniki. Ugotovili so, da Mura posluje v skladu s predpisi ter odkrili tri napake, ki pa niso vplivale na poslovanje v prvem polletju. Prva napaka je nastala pri knjiženju, kjer odhodkov finančnih iz obveznosti za osnovna sredstva niso nadomestili v breme revaloriziranih rezerv. Z odpravo te nepravilnosti pa se bo Murin dobiček povečal za nekaj več kot 288 tisoč dinarjev. Druga napaka je v kršitvi 13. člena Zakona o finančnem poslovanju. Mura namreč ni pravočasno odplačala kratkoročnih posojil oziroma ni predložila pogodbe o podaljšanju posojil z ABC Pomurke. Tretja napaka, ki jo je Mura zagrešila, pa je, da so pozabili skrajšati 578 dni, ki so jih dobili kot obresti od Ljubljanske banke. To se jim je zgodilo, ker so hoteli čim prej narediti periodični obračun. S tem pregledom poslovanja naj bi bili očitki in govorice ovrženi, kar je potrdila tudi uprava za notranje zadeve. Na Kuharičev dopis je namreč odgovorila, da govorice še ne pomenijo suma, in da imajo prizadeti posamezniki možnost zasebnih tožb zaradi obrekovanja in podtikanja. Kljub vsemu pa vsi niso potešeni. Dvom ostaja kljub nedokazljivosti govorice. Vodstvo Mure

je storilo, kar je moglo storiti. Kako so to sprejeli »obrekovalci«, pa bo pokazal čas. Bodo z odgovorom zadovoljni?

Lidija Kosi

PRIPOROČILO

V zvezi z vedno pogostejšimi zahtevami, predlogi, pobudami in vprašanji tako posameznikov kakor tudi različnih organov in organizacij glede odstranitve slik, kipov in drugih predmetov s podobo Josipa Broza-Tita iz uradnih prostorov državnih organov ter iz javnih prostorov drugih organizacij in skupnosti, je Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije sprejel naslednje priporočilo.

Po veljavni zakonodaji ni določena obveznost namestitve slik, kipov in drugih predmetov s podobo Josipa Broza-Tita v uradnih prostorih državnih organov in javnih prostorih drugih organizacij in skupnosti. Po zakonu o uporabi imena in podobe Josipa Broza-Tita (Uradni list SFRJ, št. 51/84) smejo biti predmeti s podobo Josipa Broza-Tita v prostorih državnih organov in drugih organov in institucij, ta zvezni zakon ureja le način in pogoje, pod katerimi je dovoljeno uporabljati ime in podobo Josipa Broza-Tita. Obveznosti namestitve slik oziroma kipov s podobo Josipa Broza-Tita ne določa noben zvezni niti republiški predpis.

Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije meni, da so slike in kipi s podobo Josipa Broza-Tita, našega dolgoletnega voditelja in velike zgodovinske osebnosti, del naše preteklosti, niso pa narodni simboli, ki izražajo sedanjo družbeno stvarnost in borbo za slovensko državo in njeno suverenost in zato tudi ni potrebno, da so ti simboli še naprej v uradnih prostorih državnih organov in javnih prostorih drugih organizacij in skupnosti.

Odstranjevanje slik in kipov s podobo Josipa Broza-Tita iz uradnih prostorov državnih organov in drugih organov in institucij naj bo kulturno. Slika in predmet, ki lahko pomenijo umetniško oziroma zgodovinsko vrednost, pa je treba posredovati za to pristojnim organizacijam.

Razumljivo pa je, da izvršni svet s tem priporočilom ne posega v sfero zasebnih objektov oz. prostorov.

JUTRI V SOBOŠKEM GASILSKEM DOMU

Socialdemokratski
forum z dr. Jožetom
Pučnikom

Politični in gospodarski položaj Slovenije in Pomurja bo osrednja tema jutrišnjega Socialdemokratskega foruma, ki se bo začel ob 17. uri v gasilskem domu v Murski Soboti. Med udeleženci bosta tudi predsednik slovenskih socialdemokratov dr. Jože Pučnik s sodelavci in predsednik soboške občinske vlade Ivan Obal. Po forumu bo družabno srečanje v vaško-gasilskem domu v Nuskovi na Goričkem.

B. Ž.

Hommage za (tovariše) učitelje

Seveda se zavedam, da pišem za lokalni časopis. Zato naj ne bi bilo primerno zapisovati predožnih stavkov. In sploh naj ne bi bilo dobro uporabljati tujih besed.

Proti uporabi tujih besed bi smeli najbolj biti prav učitelji. Kajti učitelji veljajo za uradne oznanjevalce. Pripovedovanje v materinščini pa je njihova dolžnost.

Toda če pišem o učiteljih kot o stanu, ki je moral v minulih časih tega počeznega tovarišta mnogo tega prestati, jim moram izreči hommage. Hommage je francoska beseda (izgovori: ommaž). Pomeni pa toliko, kakor čaščenje, izpovedovanje zvestobe, izražanje naklonjenosti in menda je primerno, da zdaj, ko se mnogi iz tega stanu otepajo s tem, če naj bodo po novem še naprej tovariši, ali pa preidejo v gospode, ne pozabimo še na nastanek tega izraza. Iz česar bo nadvse očitno, da se je včasih nesmotrno izogibati tujkam.

Ta francoska beseda se je namreč v začetku uporabljala za označevanje odnosa, ki ga ima zakupnik do gospodarja. Odnos spoštovanja, ki prehaja v podvrženje. Odnos predanosti in čaščenja, vazalski odnos torej.

Ob tem, ko bomo izražali naklonjenost učiteljskemu stanu, ker so v starem sistemu iz pripadnikov tega stanu naredili tovariše po uradni dolžnosti in so zato mnogi ves čas živeli v samozatajevanju, nam bo odzvenelo vprašanje, če so bili učitelji pod prejšnjo oblastjo hlapiči režima. Ko jim bomo izrekli hommage, se bomo spraševali, če so oni bili v hommag-nem odnosu do sistema.

Na gimnaziji sem imel profesorico slovenščine, profesorico Lopertovo, ki je umrla mlada, sredi učiteljevanja, in je imela cerkveni pogreb. Pravzaprav ne morem reči, da smo pri njej kdaj opazili kakšno zamolčevanje, ko nas je učila. Vendar je bilo nekaj mogoče slutiti in vedno, ko pomislim na vsa mogoča zatiranja, ki jih je moralo pretrpeti učiteljstvo, se spomnim nanjo.

Nekoč me je poklicala pred razred, da bi recitali Antonijevo govor mrtvemu Cezarju. Iz Shakespearejevega Julija Cezarja. Začel sem silovito: »Poslušajte, prijatelji, Rimljani!

Cezarja bom pokopal, ne slavil.

Dejanja zla človeka preživim.

dobrina često se s kostmi pokoplje...«

Tukaj sem se zmedel. Preskočil sem ves osrednji del tega hommagea (Latinci bi temu rekli laudatio, kar pomeni hvaljenje) in ves navdušen povedal zadnje verzice:

»Vsi ste ljubili ga in ne brez vzroka:

kaj brani žalovati vam za njim?

Razsodnost, k topi zveri si zbežala,

pobedastel je človek. — Potrpajte!

Pri tem Potrpajte! sem ves prepaden obstal, ker sem začel spoznavati, da sem nekoliko prehitro prišel v sklepno fazo. Profesorica je čisto sprijaznjeno rekla, no, pa potrpi-mo, da se spomnite še osred-njega dela, in se dobrohotno muzala moji zadržki.

Nanj mislim in na vse druge učitelje in profesorje, ki sem jih poznal. Od profesorjev Močana, Vadnala in Korošakove, do učiteljice Štrmanove, učitelja Gonze in Zorka. Kakšni ljudje bi bili to, če bi stali v razredu kot gospodje? Ne sprašujem tega zato, ker bi bili kot »tovariši« slabi. Prav nasprotno, bili so odlični ljudje in pri nekaterih ne bi mogli zaznati niti najmanjše razlike, tako so bili pokončni. Sprašujem zato, ker govorim o njih kot o predstavnikih stanu, ki je v obdobju »pobedestvenja človeka« vabil potrpljenje in so se mnogi zatajevali. Takšni pa niso hlapiči. In ne podvrženi in predani. V takšnih je resentment...

TUJI KAPITAL NA NAŠIH TLEH

Konec minulega tedna so v Murski Soboti odprli mešano podjetje Vogel Pumpen in EEK, ki sta ga ustanovila avstrijska tovarna črpalik Ernst Vogel Stockerau in EEK Videm, d. o. o., iz Vidma ob Ščavnici. Ob tej priložnosti so v Moravskih Toplicah pripravili tudi pogovor z gosti iz sosednje Avstrije in domačimi gospodarstveniki. Udeležil se ga je tudi predsednik zveznega komiteja za gospodarske odnose s tujino Franc Horvat.

Na seznamu udeležencev pogovora o možnostih financiranja nekaterih naših projektov so bili avstrijski veleposlanik Leifer, konzul v Gadcu Rajh, jugoslovski veleposlanik v Avstriji Brnović, predstavnica deželne vlade na avstrijskem Štajerskem Klasnitzer, novi predsednik Štajerske gospodarske zbornice Gabi ter domači gostje, med njimi republiška ministrica za trgovino in drobno gospodarstvo, Bastl in Breznik, predsednik GZS Košir ter pomurski gospodarstveniki in seveda predstavniki tujih firm Vogel, Edo in Rooth. Pogovor je vodil predsednik soboškega izvršnega sveta Ivan Obal, v uvodu pa je spregovoril Koloman Cigut iz območne zbornice za Pomurje. Beseda je tekla o dosedanjih aktivnostih in možnostih nadaljnega poslovnega sodelovanja. Gospodarska razvitost Pomurja je v primerjavi z drugimi regijami v Sloveniji podpovprečna, saj ustvari pomurska regija le malo

nad 4 odstotke družbenega proizvoda celotne republike. Kljub manjrazvitosti pa je v naši pokrajini nekaj zelo dobrih podjetij, ki veliko izvažajo na zahtevna zahodna tržišča. Tako naj bi letos izvozili za okoli 180 milijonov dolarjev. Z liberalizacijo na vseh področjih pri nas se odpirajo tudi nove možnosti za sodelovanje tujega kapitala. Na naših tleh so že nastala nekatera mešana podjetja, veliko pa se jih na to pripravlja. Omeniti velja soboško Platano, lendavsko Ina Nafto in Gorenje Varstroj, Zdravilišče Moravske Toplice, Radensko iz Radencev, radgonsko Avtorad-gono, Kmetijski kombinat, Elrad ter kovinskopredelovalno industrijo v Pomurju. Osnova za nadaljnje sodelovanje in skupno turistično ponudbo za pokrajino ob meji pa je lahko tudi pred kratkim izdani skupni turistični prospekt PANNONIA. O turizmu kot nadaljnjem sadežu sodelovanja je govorila tudi Klasnitzer.

zeva in dodala, da v okviru skupnosti Alpe—Jadrana ustanavljajo tudi poseben odbor za Pomurje. Avstrijski gostje so izrazili optimizem in zadovoljstvo nad spremembami v naši državi. Franc Horvat pa je zatrdil, da bo zvezna vlada svoj koncept gospodarstva razvijala tudi v prihodnje. Avstrija je naš najpomembnejši gospodarski partner, nanjo odpada tudi 16 odstotkov vseh skupnih vlaganj. Ta država nas tudi močno podpira pri prizadevanjih za sklenitev dogovora o svobodni trgovini oziroma sprejemu v EFTO. Viktor Brezar, slovenski minister za drobno gospodarstvo, je zagotovil, da bodo tuje naložbe v Sloveniji varne, z novo zakonodajo pa se obeta tudi boljši davčni sistem, ki zaenkrat še močno ovira tuja vlaganja pri nas.

Lidija Kosi

MADŽARSKO-JUGOSLOVANSKI GOSPODARSKI ODNOSI, KI SO BILI V LETU 1989 REKORDNI, LETOS PEŠAJO

Manjši izvoz in primanjkljaj z Madžarsko

Direktni blagovni promet med Madžarsko in Jugoslavijo je dosegel doslej najvišji raven v letu 1989, okroglo 695 milijonov dolarjev. Ta vsota za 110 milijonov dolarjev presega prejšnji rekord iz leta 1984.

Izvoz Madžarske znaša 397, uvoz pa 293 milijonov, kar pomeni, da je madžarski presežek 99 milijonov dolarjev. Obojestranska rast prometa je motivirana z več razlogi:

— Sprožil se je proces liberalizacije v obeh državah. Ta proces je ob ustreznih cenah in kakovostnem blagu vse bolj spodbudil poslovanje plačevanja z gotovino v nasprotju s težkimi kompenzacijskimi posli, kar je podkrepila devizna likvidnost Madžarske in Jugoslavije.

Od 1. januarja 1989 so se v Madžarski spremenili predpisi o

vlaganju v prometu nosilno vlogo; ustanavljanje mešanih podjetij, spodbujanje in aktivnejše vključevanje drobnega gospodarstva. Ob možni organizaciji mednarodnega sejma Budimpešta—Dunaj. Madžarska računa na sodelovanje jugoslovanskih podjetij. Pasivnost z jugoslovanske strani je možno pojasniti z različnimi zunanjimi in notranjimi razlogi, n. pr.: zaradi manjšega povpraševanja se je zmanjšal nakup celuloze; zaradi zmanjšanja plačilnih sposobnosti na Madžarskem so jugoslovanska podjetja prodala manj blaga kot n. pr. obleke, obutve, keramičnih ploščic ipd. Ni se

Prav visoka raven cen jugoslovanskih izdelkov je prizadela tudi Zunanjo trgovino ABC Pomurke, ki je pomembnejši slovenski nosilec poslovanja z Madžarsko. Še lani je Zunanja trgovina ABC Pomurke v okviru maloobmejnega prometa izvozila za 2,6, uvozila pa za 3,6 milijona dolarjev, v rednem uvozu je bilo za 2,1 in izvozu za 1 milijon dolarjev storitev (predelava sladkorne pese v Ormožu). Po liberalizacijskih procesih na Madžarskem pa sosedje kupujejo blago v Zahodni Evropi, kjer je za 20 do 45 odstotkov cenejše kot pri nas. ABC Pomurka je letos do konca avgusta v maloobmejnem prometu izvozila blago v vrednosti le 1,2 in uvozila za 2 milijona dolarjev. Ker je bil s 1. avgustom ukinjen poseben račun za maloobmejno menjavo, tačas plačila že hitreje tečejo prek inkasnih dokumentov. K oživitvi menjave pa bi prispeval tudi sporazum, po katerem naj bi bil v maloobmejnem prometu uvoz in izvoz blaga v obe smeri v vrednosti do 20 tisoč dolarjev oproščen carine. Podpisali naj bi ga že v začetku oktobra.

izvozu; rezultat je bil 50-odstotni porast izvoza v Jugoslavijo. K večjemu izvozu Madžarov v Jugoslavijo so prispevali še tržni intervencijski ukrepi Jugoslavije, kot so nakup mesa, sladkorja, jedilnega olja — z namenom zbijanja domačih cen na tržišču znotraj države.

— Kot rezultat aktivnega odkrivanja tržišča so mnoga podjetja sklenila nove dogovore, n. pr. v metalurgiji, v farmacevtski industriji, povečalo se je sodelovanje v gumarski industriji.

Iz navedenih razlogov se je povečal konvertibilni promet, vrednost poslovanja za gotovinska plačila madžarskega izvoza je dosegla približno vrednost 200 milijonov dolarjev — ob tem, ko so Madžari iz Jugoslavije uvozili blago, vredno 90 milijonov dolarjev. Indeksi prvega polletja letošnjega leta pa kažejo, da je vrednost sklenjenih poslov dosegla 538 milijonov ameriških dolarjev. Izvoz Madžarske še naprej narašča, uvoz pa se zmanjšuje.

— Vrednost realiziranega prometa na osnovi jugoslovanskih podatkov znaša 290 milijonov dolarjev. Madžari so k nam izvozili živino in mlečne izdelke, uvažali pa gotove izdelke. Saldo madžarske aktive znaša okrog 100 milijonov dolarjev.

Kot pomemben dejavnik je treba omeniti podaljšanje pomembnih kooperacij, podpiranje takih dogovorov, novo sodelovanje (n. pr. železnica, energetika). Sem spada nenehna prisotnost na tržišču vodilnih podjetij, ki predsta-

ponovil izvoz žitaric na Madžarsko v vrednosti 5 milijonov dolarjev.

Navedeno je možno na kratko definirati kot pojav liberalizacije gospodarstva tako na Madžarskem kot v Jugoslaviji, prehod na tržne odnose, njihov vpliv na promet, visoko raven cen, kakovost in natančnost dobave v Jugoslaviji izdelanega blaga.

Boris Hegeduš

Zdravstveni dinar za pokojnine

Da pokojninsko zavarovanje pri invalidskih upokojitvah in postopkih siromaših zdravstveni dinar, trdijo v zdravstvu, pa vendar ne doma ne drugje v Sloveniji ni nihče sešel, za kakšno koriščenje gre. Pravijo, da je pokojninsko zavarovanje s svojimi postopki drago za zdravstvo in tudi za družbo, ker je neučinkovita, potratna povezava dveh sistemov.

V upravnih službah zdravstva vedo za tako imenovani administrativni bolniški dopust, ko bolnik mora biti na bolniškem, ker čaka na obravnavo pri invalidski komisiji Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Vedo, da nekateri prejema denarno nadomestilo za bolniški izostanek z dela tudi štiri mesece in več, vendar na obrazcu nimajo posebnega mesta, kjer bi tako imenovani administrativni dopust tudi zabeležili. (Prav zato tudi ni mogoče sešteti, koliko zdravstvo to stane.)

Iz zdravstvenega sklada se plačujejo tudi vsi opravljeni zdravniški pregledi, ki so potrebni za invalidsko upokojevanje ali postopke invalidizacije. To ni poceni, saj gre za strokovne preiskave, račun pa se poveča, ko so potrebni dodatni vrhunski pregledi ali mnenja posebnih strokovnjakov.

Odnos medsebojne povezanosti torej, ki je, vendar ga finančno nihče ne določa. Morda do sedaj ni to nikogar preveč zbadalo, saj je za ene in druge bilo še kar dovolj denarja. Sedaj pa se stvari drugače sučejo, denarja zmanjkuje, trend upokojevanja podpira republika (tudi invalidsko) in v prizadetem zdravstvu se kažejo na problem, ki bi ga bilo treba rešiti s postavitvijo čistih računov sodelovanja sistemov. Pričakovanje je, da se zdravstvo odnese dodatnega koristnika z zavarovalništvom tudi v zdravstvenem sistemu.

Majda Horvat

Združenje samostojnih podjetnikov v krščanskih krogih

Zadnje čase nastaja v Sloveniji veliko novih zasebnih podjetij, ki pa še nimajo lastne organizacije. Zanje je sklenila poskusi beži stranka Slovenskih krščanskih demokratov, zato je pred kratkim ustanovila Združenje samostojnih podjetnikov. Njegovo delovanje so si zamislili na etičnih načelih krščanskega nauka, namen in naloge združenja pa so takole opisali: stanovsko povezovanje in strokovno izpopolnjevanje članov, organiziranje tržnih, finančnih in pravne dejavnosti za potrebe članov. Razvijati bodo tudi poslovno kulturo, si prizadevali dvigniti kakovost izdelkov in storitev ob preučevanju domačega in tujega tržišča. Član združenja bodo imeli tudi lastno banko in zavarovalnico, ki bo sta povezani z domačim in tujim kapitalom.

Član združenja lahko postane občan, ki vloži pristopno izjavo in se obveže, da se bo ravnal po temeljnih usmeritvah organizacije. Združenje se bo povezovalo tudi z drugimi društvi in organizacijami doma in na tujem ter z mednarodnimi organizacijami. Sedež Združenja je v Ljubljani, zasebniki, ki se bodo vključili vanj ali ostali zunaj njega, pa po vsej Sloveniji.

Naravnih bogastev ne bomo razprodali!

Bomo v sedanjem času razprodaje družbenega premoženja prodali zasebnikom, mogoče celo tujcem, tudi naravna bogastva, ki so pravzaprav temelj in ponos slovenstva?

Lovci se zavedajo, da se kaj takega lahko hitro zgodi, še posebej, če se ne bodo pravočasno pravno »zavarovali«.

Skupnost za lovstvo in ribištvo Slovenije je že od leta 1982 organizirala okroglo mize in razprave na temo kmetijstvo—divjad—lovstvo in v obdobju množičnega izsuševanja po »kanalskem sistemu« uspešno ohraniti vsaj nekatera naravna območja močvirij, rokavov rek, potokov.

Ivan Nečemar (Janez), predsednik Skupnosti za lovstvo in ribištvo Slovenije, je odgovoril na nekaj vprašanj.

S kakšno problematiko se boste ukvarjali v prihodnjih mesecih?

»V letošnjem letu so v našem političnem sistemu nastale korenite spremembe. Tako je na dnevnem redu tudi vprašanje prihodnje organiziranosti lovstva, predvsem pa seveda, kako bomo ob prehodu v nov gospodarski sistem ob uveljavljanju novih lastninskih in tržnih zakonitosti urejali vprašanja s področja varovanja narave in okolja, varovanja posebnih naravnih znamenitosti, ki so za Slovenijo značilna in pomembna.«

S tem namenom ste tudi sestavili in podpisali spomenice?

»Vsebinske te spomenice se nanaša na ta zadnji stavek: kako ohraniti določena značilna naravna območja v Sloveniji, s katerimi danes upravljajo gojitvena lovišča in zavodi za ribištvo. To so značilni slovenski habitati, posebna zao-krožena območja večjih površin, katerim ob vsesplošnem različnem razlaganju prihodnje ureditve preti, da si jih razdelijo po raznih zakupnih in drugih odnosih. Da niti ne govorim o tem, da bodo postala predmet proste prodaje in nakupa in bo lahko kdor koli z denarjem prišel in to kupil. Dejansko se lahko zgodi, da

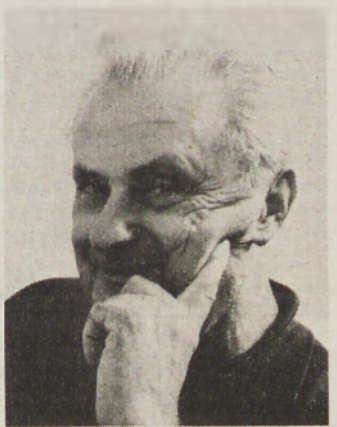
bomo Slovenci čez čas postali nelastniki naših značilnosti in naravnih bogastev.«

Govorite tudi, da bo potrebno prenesti nadzor v drugi vladni resor?

»Predlagamo, da se prenese iz resorja kmetijstva in gozdarstva. Menimo namreč, da je to panoga, ki ne sme temeljiti na gospodarjenju, ampak na varovanju okolja, naravne in kulturne dediščine. To pa spada v ministrstvo za varovanje okolja in urejanje prostora.«

Ali naj bi gojišča postala državna last, bi država tudi odločala o njihovem upravljanju?

»Absolutno. Država bo s

svojo regulativo določila način delovanja teh organizacij. Vendar gre pri tem predvsem za ohranjanje slovenskih habitatov. Na primer, značilni slovenski habitati so kočevsko območje z Rogom, Snežnik, Triglavsko območje, v Prekmurju pa Goričko, Polanska šuma in Črni les.«

Katero državo ste mislili: Slovenijo ali Jugoslavijo?

»Ja. Ne glede na to, katera je, menim, da je narodna dolžnost, da ta območja ohranimo Slovencem. Ne glede na to, kdo bo gospodaril, katera država bo. Veste, kaj je? Problem je v tem, da si tole privatizacijo zamišljajo ljudje zelo klasično. Nekateri si zamisli-jajo tudi možnost prodaje naravnih bogastev, znamenitosti. Na žalost imamo v Sloveniji že nekaj primerov, na primer,

da so zasebniki zaprli dolino do neke podzemne jame in razkazujejo zasebno ali pa obgradili jezero in preprečili dostop.«

Sprememba zakonov, na, vendar lovci sami ne bi mogli kaj veliko narediti.

»S to spomenico, ki jo sprejeli in pri tem upoštevajo pripombe Zavoda za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, opozarjamo se na oblast (ali pa ohranjanje) naravne vrednote, ki jih imamo v Sloveniji. Namreč, prevlado zasebne lastnine, ko postane tudi to prodaje in nakupa. Na primer, imajo s tem slabe izkušnje. Ko so se o so jim Nemci pokupili lepša in najboljša območja. Jutri bo praktično tako: nas: kdor bo prišel z jem, bo lahko kupil karkoli med drugim tudi lovišča. Ljudje se premalo zavedajo, bodo mogoče jutri ho-li zemlji, katere lastniki so tujci. Gozdovi, lovišča in jadr ne smejo in ne morejo biti predmet razprodaje in neodgovornega odnosa. Neodgovoren odnos do divjadi je bil tudi neodgovoren odnos do ve.«

Predpisi se morajo čim prej spremeniti?

»Najbrž bomo morali kar z ustavo. Od ustave do tega krovnega zakona o varstvu narave in okolja, koni o lovstvu, ribištvu stvu določenih območij, jamo iz enega sistema v gega, kjer je poudarek na sehnih lastnimi, pobudi in odnosih. Dogovorne so, je ni več, ampak s se urejajo na trgu.«

Ali želite s tem sedanjim lovskim zakonodajnim pred konkurenco?

»V Sloveniji bi vena lovišča razprodali pol ure, saj je zemljepisna žaj zelo zanimiva. Trstu, Dunaju in drugim urejena država ljudmi... Toda naš čili tega ne razprodamo.«

Bernarda

(GL)OSA

Z odlokom po gostincih

Naše občinske skupščine — tako prejšnje kot — izjane strank ske — so zelo dejavne, kar zadeva sprejemanje občinskih predlo- zlasti odlokov, saj so nekatere od njih (zasedanja) »posvečene« samo tej normativni dejavnosti. Je pač tak, da ti vse črno na belem, naj raje pač ve, kaj se sme in česa se ne sme. Kajti: Bog vse vidi, Bog vse ve, greh se delati ne sme. In če se spomnimo Lendave, greha ni bilo! V mistih imamo »odloka« slovnih prastarih določen, bolj rečeno: onemogočen. nju gostinskih lokalov v središču mesta. Ze daljnjeg delegati sprejeli odlok, ki je to prepovedoval, po drugi strani ljeval, spodbujal ustanavljanje »specializiranih okrepčevalnih čnih restavracij«. Neumnost, ki si jo dovolimo kritizu ob vznožju vinogradov ja ne bo nihče ustanavljal »mleka. Ni se torej zgodilo, nihče ni šel v naložbo, ki bi na beraško palico. Se tista okrepčevalnica, ki je menila, da bila zato, da bo »mlečna«, pozneje pa je bila »oholna«? boba! Zato seveda ni čas za jokanje in stakanje, morda je premislek delegatov: vsega, kar upravni organi ponujajo ni treba sprejeti. Je pa res tudi to: upravni organi ne bi ti, in če ne bi pisali tez, osnutkov, predlogov odlokov, potem o kdo reči, da ne delajo nič. Ta bi pa bila huda: delajo, kako!

DOLGOLETNO SODELOVANJE ABC POMURKE JE PRISPEVALO, DA JE FIRMA SUIKER UNIE IZBRALA ABC POMURKO ZA POSREDNIKA POSLOV S SZ.

ABC Pomurka in Suiker unie v Sovjetsko zvezo

Gospod Harm s. Scholte, katerega firma EERSTE EURO GRAAN želi preko kooperacijske pogodbe sodelovati z ABC Pomurko, nam je povedal, da ima svoje firme po vsem svetu:

štiri tovarne sladkorja, svoje pristanišče za sladkor z avtomatiziranim razkladanjem, v katerem lahko dnevno raztovorijo 60.000 ton sladkorja.

Ima tudi več firm za pridelovanje semen, šest tovarnih konzerv v Nizozemski in 3 v Španiji, eno v ZRN in Belgiji in tri velike tovarne za predelavo zelenjave.

Opravlja terminsko (dogovorjeno za več let naprej) nakup prasičev, krompirja in sladkorja.

V firmi, katere letni promet dosega vrednost dveh milijard guldnov (ena milijarda in 100 milijonov dolarjev), je lani s 3600 zaposlenimi ustvaril 58 milijonov guldnov (36 milijonov dolarjev) čistega dobička.

Ocena gospoda Scholteja je, da bo Jugoslavija zaradi prevelike pridelave koruze uničila zemljo. V Makedoniji, na Kosovu, pa tudi v Vojvodini se že kažejo prve »rdeče lise«. Nastali položaj bo možno rešiti z namakanjem in menjavo pridelave poljščin.

Boris Hegeduš

Firma SUIKER UNIE sodeluje z ABC POMURKO z vsem svojim menedžmentom in tehniko prodaje. Pomurkinci ljudje se v nizozemski firmi tudi šolajo.

Nizozemski partner, ki že od leta 1982 sodeluje s Pomurko, želi sodelovanje s Sovjetsko Zvezo speljati preko ABC Pomurke. Ob tem velja omeniti, da tačas letni posli sodelovanja med ABC Pomurko in Nizozemsko dosegajo vrednost 20 milijonov guldnov.

SUIKE UNIE sodeluje tudi z deželami Vzhodne Evrope preko firme EERSTE EURO GRAAN. Lani je vrednost poslova z Madžarsko dosegla višino 20 milijonov guldnov, s Poljsko 5 in SZ 2 milijona.

Tačas povzroča že dobro uutečenemu sodelovanju z ABC Pomurko oziroma jugoslovanskimi partnerji težave nestabilen politični položaj v Jugoslaviji. Tuje banke nočejo kreditirati poslova v Jugoslaviji in samo še dolgoletnemu dobremu sodelovanju z gospodom Scholtejem gre zahvala, da posli tečejo, saj jih po njegovi zasluzi kreditira firma generalnega managerja H. B. Scholteja.

400 ton koruze v sušilnice

Potem ko so pomurski pridelovalci silažno koruzo že pospravili, zdaj hitijo še z žetvijo koruze za zrno. Slabo vreme je sicer za krajši čas ustavilo spravilo, vendar žetev kljub vsemu dobro napreduje. Pomurci namenljajo tej poljščini doberšen del njivskih površin in letos so jo imeli zasejano na okrog 23 tisoč hektarjih polj, od tega 5 tisoč hektarjev silažne koruze, ostalo pa za zrno. Če suša ne bi pustila neugodnih posledic, bi letos tudi pri koruzi lahko govorili o rekordnih pridelkih, tako pa so zdaj pridelki nižji od 10 do 40 odstotkov.

Tudi v Pomurju se vedno več kmetov odloča za pridelovanje tržnih presežkov, le-te pa že nekaj let odkupujejo v kmetijskih zadrugah. Največ koruze odkupijo v Kmetijski zadrugi Panonka, kjer so letos z odkupom začeli 29. septembra. Koruzo prevzemajo v sušilnicah v Mlinopeku v Murski Soboti, v Lipovcih in nekaj tudi v Črncih, vsa odkupljena koruza pa bo ostala v lasti zadruga. Običajno so je vsako leto odkupili okrog

6 tisoč ton, letos pa bo zaradi posledic suše odkup nekoliko manjši in bodo v skladišča spravili nekaj več kot 4.200 ton koruze.

Kmetje s ceno sicer niso zadovoljni, vendar v zadrugi pravijo, da bodo prevzeto koruzo namenili domačim živinorejcem in bi višja odkupna cena pomenila tudi višjo prodajno ceno koruze. Tako bodo pridelovalci, ki prodajo koruzo zadrugi, dobili za kilogram pridelka, osušenega na 13 odstotkov vlage in z 2 odstotkoma primesi 2,5 dinarja,

plačati pa bodo morali tudi stroške sušenja. Ker so količine, ki jih lahko dnevno prevzemajo, omejene, pridelovalce opozarjajo, da oddajo prijavo zadrugi. V Lipovcih, kjer je prevzem vsak dan, lahko dnevno prevzemajo do 150 ton koruze, v Mlinopeku v Murski Soboti pa koruzo prevzemajo ob torkih, četrkih in sobotah, dnevne zmogljivosti sušilnice pa znašajo od 80 do 100 ton. Da bi zmanjšali stroške sušenja, kmetom priporočajo, da koruzo dozorijo in jo obirajo v lepem vremenu.

V Kmetijski zadrugi pa odkupujejo tudi proso, cena pa je 3 dinarje za kilogram s 13-odstotno vlago in 2 odstotkoma primesi. Tudi pri prosu nosijo stroške sušenja pridelovalci, prevzemajo ga v Mlinopeku (za kmetijsko zadrugo), načrtujejo pa, da ga bodo odkupili od 80 do 120 ton. Proso prevzemajo ob sredah in petkih med 7. in 14. uro.

L. Kovač

45 tisočakov za kumarice

Po 3-letnem pridelovanju kumaric ima Marija Cmagar z Razkrižja že veliko izkušnjo s to vrtnino. Letos je kumarice posadila na 8 arih in jih pridelala 5 000 kilogramov, zanje pa je dobila okrog 45 tisoč dinarjev.

»Zelo sem zadovoljna. Ves pridelek sem prodala temeljni zadrugi organizaciji Kmetovalcev Ljutomer, ta pa Emoni. Za kilogram kumaric prvega kakovostnega razreda so plačali 12 dinarjev, za drugi kakovostni razred 9 in za tretji 6 dinarjev. Kumarice je moja družina pobirala od sredine julija in še doberšen del septembra. Letos sem imela nizozemsko sorto levina, ki je veliko bolj odporna kot sorta capir, ki sem jo pridelovala lani. Je pa bilo treba tudi zdaj škropiti. Pomagala sem si tudi z doma pripravljenimi škropivi.

Tako nam je pripovedovala Marija Cmagar. Povedala je še, da je pri njeni hiši odkupno mesto za kumarice, ki jih tja prinašajo bližnji pridelovalci. V njeni hiši je tudi stroj za sortiranje kumaric. No, največ jih odda prav ona, kajti pridelek je rekorden.

Tak pa je tudi zato, ker je v nasađu kapljicni namakalni sistem, med vrstami na tleh je slama, ki ustvarja vlago in preprečuje vzrast plevela, pozneje pa strohni in je gnojilo. Pridelava kumaric prinese kar lepo vsoto denarja; nekaj ga še pride od prodaje ribeza, odojkov, pitancev... in seveda od moževne plače, ki dela v enem izmed ljutomerskih kolektivov. Cmagarjevi pa imajo tudi 20-arski vinograd.

Š. Sobočan

Marija Cmagar z Razkrižja prideluje kumarice na »brajdah«.

Foto: Š. S.

V Bakovcih pršutarna?

Bakovski čisti kmet Franc Pertoci je bil na zasedanju skupščine občine Murska Sobota »obdolžen«, da naj bi dobil nelegalno posojilo za pršutarno.

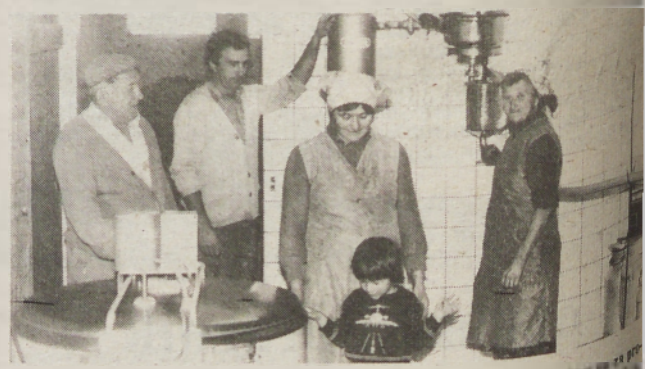
Vprašanje je Pertocija spravilo v slabo voljo, saj nam je v ponedeljek povedal, da si bo še premislil, ali bo objekt v velikosti 9 krat 12 metrov namenil za prekajevalnico mesa ali pa za kaj drugega. Res je dobil posojilo in sicer 30 odstotkov od predračunske vrednosti objekta in opreme, ki je 2 500 000 dinarjev. Posojila mu niso dali »na lepe oči«, ampak so mu ga odobrili pri hranilno-kreditni službi Panonke potem, ko je šel zahtevek skozi določeno »proceduro« v republiških organih. Pomembno je tudi, da smo tako naložbo uspeli dobiti v Pomurju, saj če se ne bi močno zavzeli, bi šel denar na kako drugo območje. Sicer pa je Franc Pertoci znan tržni rejec bekonov, saj jih letno vzredi okrog 1000. Če bo vztrajal pri zamisli, potem bo prasiče iz svojega hleva dal klati v družbeni klavnic, njihove polovice pa bo prekajeval in predeloval sam. Tako jih bo na tržišču višje ovrednotil. V pogovoru je dejal, da ga čudi, zakaj hoče Demos kar največ vedeti prav o njegovi naložbi, kajti to se lahko tudi razume, kot da ji nasprotuje.

Š. S.

Na domu zbiralnica mleka

V zadnjem času je velikokrat slišati o tako imenovanih družinskih kmetijah, ki naj bi ustvarjale toliko dohodka, da ljudje, ki delajo na njih, ne bi le preživeli, ampak bi ostal denar še za razširjeno reprodukcijo, kot se »učeno« pravi naložbam v razvoj. Zdi se, da je Perševa kmetija iz Gerlinec na dobri poti za pridobitev statusa družinske kmetije. Na njej živijo in delajo starejši Anton Perša, njegova žena Jožefa, sin Anton z ženo Marijo ter tremi otroki. Noben ni zaposlen, ampak vsi složno delajo in tako pridobijo dovolj denarja za sproti, nekaj ga pa še ostane za razvoj.

»Preusmerili smo se v naložbo mleka. Imamo 70 glav goveda, od tega 25 krav molznic, 10 brejih telic, 30 pitancev in 5 telet. Vsa živina, razen 15 pitancev, ki jih storitveno krmimo za soboško Mesno industrijo, je naša. Vse bolj se bliža čas, ko bo vsa živina, ki jo bomo imeli v hlevu, last kmetije. Zdaj oddamo od 230 do 250 litrov mleka vsak dan. Bila so tudi obdobja, ko smo namolžili 300 litrov. Uspeli smo pridobiti nekaj nepovratnih sredstev in uredili smo lastno zbiralnico mleka, v kateri je hladilnik, po mleko pa prihaja avto-cisterna Tovarne mlečnega prahu iz Murske Sobote, ki sicer pobira mleko iz vaskih zbiralnic. Lastna zbiralnica je velika pridobitev, saj smo prej mleko vozili s traktorjem v oddaljeno zbiralnico v Gerlinec.«

Perševi so se v zbiralnici mlekarne zbrali le zaradi fotografiranja. Foto: stor skrbni snaha Marija.

Tako je predstavil glavno dejavnost kmetije Anton Perša mlajši. Njegov oče je ponosen nanj, saj ni zapustil kmetije, kot so to storili mnogi kmečki sinovi. Zanimivo je, da je starejši sin Marjan, ki se je poročil v Fiksinc, opustil službo in poprijel za delo na kmetiji. Enako je ravnala hčerka Vida, ki prav tako zdaj živi v sosednji vasi. Še Perševa snaha Marija, sicer domačinka, ki je tri leta delala v Muri, je po priženitvi na novi dom — k Perševim — ostala doma in zdaj skrbi predvsem za molžo in urejenost (čistočo) molznih naprav, zbiralnice... Takoj naj dodamo, da smo ob našem nenajavljenem obisku našli izredno čiste prostore.

Antona Perša starejšega smo pobarali, če je kaj posebnega storil, da so otroci, in zdaj še snaha, ostali na zemlji. Odvnil je, da so do take odločitve prišli predvsem sami, ko so videli, da če človek zaviha rokave, doseže uspeh in vzljubi poklic — tudi kmetijski. Zdaj je to delo ustrezno ovrednoteno, čeprav ne pri našo blagostanja. Dobro je, ker so tudi kmetje pokojninsko zavarovani. Perševi zdaj plačujejo prispevke za očeta, sina in snaho, medtem ko mama Jožefa že prejema pokojnino. Letno plačajo za »socialno« znesek, ki je enak znesku od prodaje treh

650-kilogramskih bikov. Perševi — domačini jim pravijo Lončarjevi — imajo le nekaj tarja svoje zemlje, 6 hektarjev zemlje pa imajo v najemu največ površinah, kar 9 hektarjih, sejejo koruzo za silazno, dno so naredili celo 400 kotlarnih metrov silaže. Tudi letos pa so pripravili nekaj deset kubičnih vinske krme iz zmlatov, ki so storžev z rni. To smes bodo kladali predvsem mladim, da bi živino prehranjevali pri domači domači krmo, je pa tudi, če je treba nekaj beljakovinskih datkov kupiti.

Dohodkov na tržno usmerjenosti kmetiji je veliko, prav tako pa je tudi sprotnih in posebnih (ložbe) izdatkov. Le kotlarni nov je bilo treba za gradnjo, vov, zbiralnice, nakup strojev, ureditev hiše, nakup dodatnih osebne avta... Anton Perša, starejši je bil odkrit in je pravi znal, da je kmetijsko delo tudi zato, ker se ni hla svojca sojit, ki so bila svojca ugodna. Ob pomoči le-teh je imel tudi hlev, v katerem molzile niso privezane in imajo po hod tudi na pasmo. Zdravi ste reje je pri nekaterih nekaj odstotkov manj mleka, ker pa ga bodo Perševi letos dali blizu 100 000 litrov, več, da jim zbiralnica ni bila klonjena.

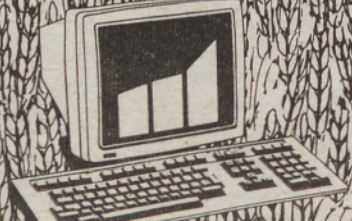
FRANCEKOV
PREMIŠLJANJE

— Volil sem za novo oblast, pa vidim, da se nič ne spreminja. Niti vreme nam ni bolj naklonjeno kot lani.

NOVO!
Dicuran forte
načrtovan uspeh

- Zaira istočasno vse širokolistne semenske in travne plevela.
- Čas za škropljenje lahko izbirate, od setve pa vse do razčanja žita spomladi.
- Ni omejevanje glede temperature in razvoja žita.

Dicuran forte — najbolj gospodarna rešitev proti plevelom v žitu. Zato v vaši zadrugi zahtevajte dicuran forte.

»Krivcev
ne bomo
zagovarjali!«

Dolgoletni prvi človek pomurskih borcev Franjo Mihelič je po petkovem sestanku občinskega odbora Zveze borcev, ki so ga ocenjevali povojne dogodke in t. i. poboj ne-
terih žrtev v Babjem Lo-
žu pri Ljutomeru, ki naj
bi bil storjen maja 1945, in
čemer je v treh nadalje-
vanjih pisalo glasilo Mla-
dina, dal izjavo za jav-
nost, ki jo povzemamo ta-
koletoč dobesedno.

»Občinski odbor se je
nerad od tega pisanja,
ki v njem novinar Mar-
tina Horvat spravlja v zvezo
s temi dogodki tudi našo
organizacijo in posebej še
mene kot njenega predsed-
nika. Sprejeli smo več sta-
tič. Borčevska organizaci-
ja v Ljutomeru občini se
ne upira od dejanj, ki so na
lokalnem območju takoj
po vojni zahtevala določe-
ne žrtev. Ta dejanja
odločno obsojamo in za-
hlevamo, da nepristranska
komisija zadevo razišče in
po ljudem pojasni z naved-
jenih pravih krivcev, ki naj
bodo — če so še živi — pri-
stojno obravnavani.

»Takimi krivci borčevska
organizacija ne bo stala in
jih zagovarjala. Obsojamo
tako pisanje, ki posamez-
ne brez dokaza krivde
— vnaprej obsoja in je
povzročilo, da je prišlo v
medijih groženj po tele-
fonu, celo s smrtjo, in do
anonimnih pisem, ki jih
prejema občinski odbor
Zveze borcev
Ljutomer in se nanašajo na
posamezne osebe. S tem se
povzroča vznemirjanje, za-
mo v občinskem odboru
predlagali občinski skup-
ščini oz. njeni komisiji za
imenuvanja, naj v
komisijo za raziskavo teh
pobojev imenuje tudi pred-
stavnike naše organizacije.

»Za to ni bilo uresničeno.
»Vsi smo skupščini spo-
stojali, da je naša organiza-
cija življenjsko zainteresi-
rana, da se dogodke takoj
po vojni, ki so zahtevali žr-
tev, razišče in ugotovi pra-
vilo, da ne bo na bor-
čevsko organizacijo kot ce-
lo, da določena krivda
ni podobenega.« Tako
Šteblich, predsednik
borčevske organi-
zacije Ljutomer. Vemo pa
da delegatski pobodo, ki
je Ljutomerskemu par-
tiju posredovali Slo-
venske kmečka zveza in
tjaj posebna komisija vsaj
povojne dneva mrtvih
povojni vse dogodke, ki ti-
kajšnji območju. Do-
narija. Upokojenci, hoteli ali ne,
delijo usodo finančnega položaja
Skupnosti. Ali so to tudi res
dolžni, je drugo vprašanje, sicer
pa upokojencev nihče ne spraš-

B. Zunec

Intervju

Turizem je ljubezen do urejenega
okolja

Andreja Satler poznajo vsi, ki se kakor koli ukvarjajo s turizmom. Če je ne poznajo osebno, pa so prav gotovo že slišali zanj, saj je vodja recepcije v hotelu Radin v Radencih. V tem zdraviliškem kraju dela že od leta 1967, ko je končala VEKŠ v Mariboru, seveda smer turizem. Najprej je bila kore-
spondent v recepciji v Slatinskem domu (v prostorih današ-
nje knjižnice), nato vodja rezervacij.

Andreja Satler je bila na spo-
mladanskih volitvah izvoljena za
nepoklicno članico izvršnega sve-
ta, odgovorno za turizem v občini
Gornja Radgona.

Kakšen je vaš odnos do tu-
rizma?

»Jaz si življenja ne morem
predstavljati brez turizma. Že v ti-
stih letih, ko sem se odločila za
vrsto študija, ki ni bil cenjen in je
veljalo, da gredo turizem študirat
lenuhi in tisti, ki jim ni do dela,
sem se čutila s turizmom močno
povezano. Saj drugače ne bi zdr-
žala tako dolgo. Vsakodnevni
problemi, s katerimi se ukvarjam,
mi nekako izpolnjujejo življenje.
Če je vse mirno in dolgočasno, je
zame dan izgubljen. To ti verjetno
pride v kri, da si ves čas v središ-
ču problemov.«

Kako si zamišljate svojo
vlogo turistične ministrice?

»V začetku tega mojega mini-
strovanja nisem vedela nič. Lovila
sem se. Po dveh, treh mesecih
so mi stvari popolnoma jasne, in
sicer, da v Gornji Radgoni turiz-
ma sploh ni, če odštejemo mejni
prehod. Radencev ne štejem zra-
ven, ker je tu namreč že tradicija.
zaradi Gornje Radgone pa me
boli. Toliko stvari bi se dalo nare-
diti, vse od grajskega hriba na-
prej... Moja naloga bo poiskati
ljudi, ki bodo vojni delati v turisti-
čnem društvu. Najprej bo treba
njegovo delovanje obuditi, vendar
niti jaz niti moji sodelavci na obči-
ni nimamo časa za to, lahko pa
primaknemo nekaj denarja. Prav
tako bi morala kraja Radenci in
Gornja Radgona bolj sodelovati
in se obveščati o raznih kulturnih
in drugih dogodkih. Želela bi si,
da bi ljudje čutili naklonjenost do
turizma in imeli urejeno okolico.«

Kako to doseči?

»V načrtu imam kup akcij. Prva,
malo večja, bi bila postavitev no-
voletne jelke v središču mesta
Gornja Radgona, in to na parkir-
nem prostoru med avtobusno po-
stajo in hotelom Grozd. Na tem
prostoru bi bil decembra nekak-
šen novoletni sejem s ponudbo
jedi »iz babičine kuhinje«. O tem
sem se že pogovarjala z Ivanka
Donko. Začelo bi se 1. decembra,
31. pa bi bilo silvestrovanje na
prostem. To bi bila prva taka
stvar, ki bi dala čutili, da se nekaj
dogaja. Potem bi enkrat maja or-
ganizirali avstrijsko-jugoslovan-

ske srečanje na meji. Dela je pre-
cej, meni pa manjkajo operativci.
Zato je tak človek, kakršen je
predsednik turističnega društva v
Radencih, iskan. Ali pa bomo ko-
ga najeli in mu za organizacijo

Andreja Satler: »Če si mini-
ster brez listnice, lahko le
deliš nasvete. Sedaj imam v
blagajni 50 tisoč dinarjev, s
tem pa se ne da delati.«

plačali. Moja želja pa je tudi, da bi
v samem središču Gornje Radgo-
ne, prav v občinski zgradbi, ure-
dili izložbo, ki so v obupnem sta-
nju. V prostorih, kjer so sedaj in-
spekcijske službe s svojimi papir-
ji, bi uredili turistično-informacij-
sko pisarno, saj so iz prostorov
tudi vrata na pločnik. Za ta pro-
stor se bom borila, ker je inspek-
cija lahko kjerkoli, ti zalsti prostori
izložbo in vrati pa so najbolj
primerni za turistično dejavnost.«

Kaj je takega v mestu in
občini Gornja Radgona, s čim
se lahko ponaša in po-
nuja turistom?

»Vse možnosti so v vinski po-
nudbi, vinski cesti. Tu so tudi šte-
vilni umetnostnozgodovinski spo-
meniki, vendar ti množico ne vle-
čejo. Vlekla bi edino urejena vin-
ska cesta. Začetek je bil že nare-
jen. Po popisu imamo 5 turisti-
čnih kmetij in 5 vinotočev, kar je
zelo malo. Na tem območju bi
lahko vsako hišo spremenili v vi-
notoč. Vendar ni dovolj, da jim
daš denar, za to jih je treba uspo-
sobiti. Nekdo bi moral preštudirati
celotni razvoj turizma, nato iti
od faze do faze in za tem stati. Ni
globalnega načrta in ni liderjev.«

Pokojnina, ki čuti
denarne težave
pokojninskega sklada

Kuverte (čeke) so upokojen-
cem spet razdelili, toda le-ti niso
dohili toliko, kot jim pripada.
Vemo, da jim zaradi finančnih
težav Skupnost pokojninskega in
invalidskega zavarovanja ni mo-
gla izplačati povišanja glede na
rast osebnih dohodkov ter razli-
ke.

Upokojenci se dobro spomi-
njajo leta inflacije, ko so bili pri
pokojninah močno oškodovani,
sedaj pa, ko je usklajevanje do-
bro zamišljeno, zmanjkuje de-
narja. Upokojenci, hoteli ali ne,
delijo usodo finančnega položaja
Skupnosti. Ali so to tudi res
dolžni, je drugo vprašanje, sicer
pa upokojencev nihče ne spraš-

je o tem. Za nekatere, ki se jim
upokojske kuverte zdijo pre-
debele, je povsem razumljivo, da
tudi upokojenci nosijo del bre-
mena Skupnosti in družbenih te-
žav. Do katere mere bodo težave
preložili na upokojske hrbte,
ne moremo predvideti, pričako-
vati pa je, da bodo »solidarno«
s težavami morali še kaj vzeti na
svoji račun.

Število zaposlenih, teh, ki pri-
spevajo za sklad, pada, število
upokojencev pa močno narašča,
kar je podprto tudi z republiški-
mi ukrepi (možen dokup leta za
presežne delavce). Prav tako so
bila pred kratkim sprejeta dopol-
nila k republiškemu zakonu o
pokojninskem in invalidskem za-
varovanju, ki dovoljujejo za tiste,
ki opravljajo samostojno dejav-
nost, možnost zmanjšanja pokoj-
ninske osnove ter s tem seveda
prispevkov za pokojninski sklad.
Dejstvo je, da ne gre za zanemar-
ljive številke, saj je teh zavarov-
ancev, ki so zavarovani na tej
podlagi, blizu 70 tisoč.

Če ne bodo šli v povečanje
prispevne stopnje za pokojninski
sklad in če ne bodo pristali na to,
da so oškodovani upokojenci ter
njihove pravice, potem je na po-
tezi vlada. Nekje bo morala
odrezati, da bo dala za pokojni-
ne. V tem času osamosvajanja re-
publike pa lahko pričakujemo
tudi spremembe pri zakonodaji
pokojninskega in invalidskega
sistema.

Maida Horvat

Kako pritegniti ljudi, ki bo-
do imeli voljo do dela, jih
usposobiti?

»Ja, to pa je težko. S tem si
razbijam glavo. Če te že podpre-
jo, pa manjkajo operativci. Zaen-
krat bom pritegnila tiste, ki jih po-
znam — to so ljudje iz stranke.
Vendar želim sodelovati tudi z
drugimi, ker naj bi bil turizem
nadstrankarski. Turizem je ljube-
zen do urejenega okolja in prika-
zovanja svoje dežele drugim v le-
pi luči.«

Najprej jo bomo morali sa-
mi spoznati...

»Spoznati in predstaviti na pra-
vi trženjski način. Katerega od
spomenikov predstavljamo na
pravi način? Potrebno je napraviti
informacije na enem listu z nekaj
dobrimi fotografijami. Gostje si te
stvari ogledujejo neorganizirano.«

Kakšen slogan bi si izmisli-
li za mesto Gornja Radgona?

»Za Radence so si izmislili, da
je festivalsko mesto, za Gornjo
Radgono se govori, da je sejem-
sko mesto, pa obmejno, je tudi
predverje vinskih gor, vhod v
državo. Vse to je Gornja Radgo-
na.«

Bernarda B. Peček

Bolnišnica
kupila
sodobnejšo
opremo

Soboška bolnišnica ima v tem času, ki ga nekateri
imenujejo finančni kolaps slovenskega zdravstva, večkrat
blokirano žiroračun, največkrat takrat, ko je treba plačati
vse prispevke iz dohodka in zaposlenih. Pa vendar nekako
vozijo, saj so poiskali vse možnosti varčevanja ter ugod-
nejše dobavitelje. Kljub vsemu pa le ne držijo križem rok
kar se tiče opreme, ki je iztrošena in pomanjkljiva. Letos
so uspeli najeti dve posojili, domačega v Pomurski banki,
dr drugega pa prek Ljubljanske banke iz mednarodnih skla-
dov v New Yorku, da bi z njima zapolnili vrzel v opremi.
Z denarjem iz domačega posojila so kupili opremo za la-
boratorij, ki jo postavljajo prav te dni. Novembra pa bodo
dobili dva aparata za ultrazvočno diagnostiko, ki so ju
plačali z denarjem mednarodnega posojila. Kljub temu,
da nista najnovejša dosežka tehnike na tem področju, sta
vendar draga, a nujno potrebna za boljše delo. Trenutno
največji problem pa je rentgenski aparat, ki ga je treba
stalno popravljati, saj je star več kot šestnajst let.

V bolnišnici si prizadevajo vključiti tudi v tako ime-
novani posel lising ali mednarodne tokove.

Se vedno pa se najde kdo, da organizira prostovoljno
zbiranje denarja. Lovci bodo prav te dni uspeli zbrati 40
tisoč dinarjev, toliko bo stal posebni aparat, ki ga bodo
uporabljali pri zdravljenju novorojenčkov.

mh

BOLNICA
V ALPE-JADRANU

V okviru sodelovanja Alpe-Jadran je sobo-
ška bolnišnica sklenila sporazum o strokov-
nem sodelovanju s kliniko v Ingolstadtu, žu-
panijsko bolnico v Zalaegerszegu ter Sombor-
telu. Gre za izmenjavo zdravnikov ter spo-
znavanje dela in dosežkov v treh državah.
Sedaj z zdravniki, kirurgi soboške bolnišni-
ce, delajo zdravniki županijske bolnice iz
Zalaegerszega. Ostajajo po mesec dni, so pa
pri anesteziološkem in intenzivnem delu v
kirurškem oddelku, kjer je soboška bolnišni-
ca kadrovsko najšibkejša.

László Berta, namestnik glavnega zdravni-
ka županijske bolnice, je mesec dni delal s

soboškimi zdravniki in pravi, da si je ustvaril
dober vtis. Soboška bolnišnica je v primerja-
vi z njihovo manjša, sta pa zato anestezijski
in intenzivni oddelki zelo moderno opre-
mljena in na evropski ravni. Bilo mu je prijet-
no delati v novem delovnem okolju, čeprav
se prav pri tem delu pozna kadrovska vrzel
in je obremenjenost delavcev večja. Tako so-
delovanje lahko obema stranema le koristi.

V soboški bolnišnici tudi načrtujejo obisk
službe za avtomatsko obdelavo podatkov na
Madžarsko, saj ti že imajo podatke zelo do-
bro urejene. Pri nas je to še na začetku.

mh

Jasama vzbudila veliko zanimanje

Pred kratkim so v Lenartu
ustanovili novo zasebno podje-
tje Jasama, katerega vodja je
nam že znana oseba Vida Šavli
(bivša županja občine Lenart).
V minulih mesecih je več dni v
tednu preživela v Avstriji kot
doma, vzrok pa niso bili naku-
pi ali turistični izleti ampak
usposabljanje za vodenje nove-
ga podjetja in delo z najnovejši-
mi aparaturni, ki jih upora-
bljajo pri nujenju kozmetičnih
storitev.

Avstrijski partner je podjetje
Infitt (vodi ga mag. Gerhard
Mischitz), ki bo tudi dobavljat
vse naročene aparature. Kot
kaže, vlada zanje na našem tr-
gu veliko zanimanje, saj niti Vi-
da Šavli ni pričakovala tako ve-
likega obiska in zanimanja za
prikaz delovanja razstavljenih
aparatur za masiranje, hujša-
nje, odstranjevanje celulita in
gub ter drugo. Med obiskovalci
so bile kozmetičarke, direktorji
podjetij, potencialni lastniki
podjetij in obrtniki, pa tudi ta-

ki, ki so se zanimali za nakup
aparatur zaradi lastnih potreb.

Storitveno, trgovsko in za-
ložniško podjetje Jasama je tu-
di izbralo pravi način predsta-

vitve, upajmo pa, da bo takšnih
podjetij, ki bodo skrbela tudi
za imidž in ne le za dobiček,
vse več.

bbp

Na Cankarjevi ulici 20 v Lenartu se je na otvoritvi Instituta za koz-
metiko in fitness zbralo precej obiskovalcev (tudi Pomurcev), najbolj
zanimiva pa je bila vibro-sauna.

Namesto nove črpalke le obnova

Podjetje Petrol Ljubljana je
nameravalo zgraditi v Lendavi
nasproti avtobusne postaje novo
bencinsko črpalno. Z novograd-
njo naj bi nadomestili »mestno«
črpalno, ki je dotrajala. Občina
ni dovolila gradnje na željenem
prostoru, ampak je ponudila
prostor pri nogometnem igrišču,
pozneje pa še enega v bližini to-
varne Indip, vendar se je pozna-
je pokazalo, da tudi to območje
ni primerno, saj je tik ob železni-
skih tirih, prestavitvi pa bi bilo
treba še omrežje visoke električ-
ne napetosti. Kot nam je pove-
dal dipl. inženir Bojan Kapel iz
Petrolovskega oddelka za naložbe,
so se zdaj v podjetju odločili, da
ne bodo gradili nove črpalke,
ampak bodo le posodobili črpal-
ko v Dolnjem Lakošu. Uredili jo
bodo tako, da bo omogočena sa-
mopostrežna prodaja bencina,
uredili bodo večji trgovski pro-
stor, zamenjali nadstrešnico, po-
večali skladišče, uredili sanitarije
in seveda vgradili bencinski re-
zervoar, ki čaka že nekaj časa.

Če se bo le dalo, potem bodo ne-
kaj časa še ohranili tudi črpalno
v središču Lendave. Črpalno v

Lakošu bodo začeli obnavljati in
širiti kmalu po novem letu.

S. S.

(NAD)STRANKARSKA GLOSA

Podtalna ZDSB

Kar hoste prebrali, naj ostane naša skupna, skrbno varovana
skrivnost. Gre namreč za to, da je tako rekoč v osrčju murske okrogli-
ne že pred dvema mesecema — točen datum se ne ve — vznikla, kako
naj temu rečemo, stranka ali frakcija ali struja ali gibanje ali zveza,
katere kratice so ZDSB. Torej ZDSB! Pred kratkim smo iz strogo za-
upnih virov uspeli izbrskati, da je v igri svojevrstna neformalna zdru-
žba, ki se ji pravi Zveza delovnih smetarjev Brezovci. Stela naj bi 19
pripadnikov kot udarno jedro taborskega ekološkega gibanja, čigar
postojanka je nekje okrog Brezovca na Goričnem.

Podrobnosti za zdaj še niso znane, čim pa bodo, bomo precej
sporočili. Menda naj bi vse skupaj imelo zvezo s kmetijsko-ekološkim
taborom Murska Sobota '90 konec junija in v začetku julija na var-
stvenih pasovih na zajetju pitne vode za vodopreskrbni objekt Črnske
meje. Vsekakor bomo zadevo še temeljito preverili, kajti čim je govor
o vodi, podzemlju, podtalnici — le komu ne bi padlo na pamet pod-
talno delovanje!

P. S. — Na sestanku vodstva pomurskega društva za varstvo oko-
lja v Murski Soboti o ZDSB niso razpravljali. Sicer pa, hvala bogu, da
se jim je končno uspelo sestaviti. Veliko bremen so si naložili, pri čem-
er je njihov credo: biti neodvisen, nadstrankarski.

-BRŽ

TUDI LETOS
KOLONIJA

Priznava občina Gornja Radgona bo Delavsko kulturno
Elrad tudi letos organizirala Likovno kolonijo Elrad. Pet li-
kovnikov se je zbralo v ponedeljek dopoldne. Letos bodo ustvarjali v
krajnem domu in v naravi, prvič pa z njimi ne bo strokov-
nega vodje.
V letovno kolonijo Elrada so se letos prijavili Drago Bukovec
iz Ljubeč, Milan Ipavec iz Ajdovčine, Marjan Vodišek iz Velenja,
Petel iz Račkove Vrhne (Kupela) in domačin, delavec Elrada, Pe-
ter. Prihajajo leta so ustvarjali v okolici Gornje Radgone, tokrat
pa zbirajo med številnimi motivi na poti do Apač, Črnce, Na-
šad, Spodnje Slavnice; druga zanimiva pot, ob kateri je veliko za-
nimivih motivov, je od Zbigovca, Črešnjeveca in Jančevega Vrhna.
Na koncu letovne likovne kolonije bodo 13. oktobra v prostorih
elradne banke v Gornji Radgoni odprli razstavo ustvarjenih del.

bbp

V TURIZMU (ŠE) NI KRUHA

»Spodbujali bomo ljudi, naj si služijo kruh s turizmom tudi kot učitelji tenisa, gorski vodniki, ali z oddajanjem turističnih sob, na primer tudi tako, da jim bomo dali davčne olajšave ali celo davčne oprostitve, predvsem tistim, ki se tega lotevajo prvič in niso zaposleni...« Tako je izjavil v intervjuju za Lipov list št. 6-7, 1990, Igo Paš, predsednik Republiškega komiteja za turizem in gostinstvo. »Turizem mora postati narodno gibanje,« je še dejal.

Žal pa se v resnici še ni veliko spremenilo. Zasebniki so še vedno tepeni »po žepu«, ker so si sploh dovolili konkurirati državnim in že uveljavljenim. Zalostno je to, da so bolj tepeni tisti, ki so zares dobri in so opazili napake v dosedanjem turističnem delovanju. In tako jim pač ne preostane drugega, kakor da se znajdejo po svoje.

Tudi lastniki prvih zasebnih turističnih poslovalnic (vsak ima ustanovljeno pravzaprav podjetje) se skušajo znajti na svoj način. Izbirajo med različnimi možnostmi, tako da bi ugodili ljudem, jim dali cenejšo ponudbo, hkrati pa še sami kaj zaslužili.

Organiziranje izletov je občutljiva dejavnost in težko je obdržati stalne stranke. Lahko da pridejo v poslovalnico prvič zgolj iz radovednosti, toda če s storitvijo ne bodo zadovoljni, jih več ne bo.

SOLARTOURS začel uspešno

Prva zasebna turistična poslovalnica v Pomurju in prva agencija v Lendavi je SOLARTOURS na Partizanski 14. Katarina Solar, ki je dolga leta delala v turizmu, prav tako dolgo pa razmišljala o svoji zasebni poslovalnici, je od Naravnega zdravilišča Lendava najela prostore v zgradbi, kjer je tudi gostišče Park. Nekdaj je v teh prostorih že bila turistična agencija, nato prostori Jeklo-ehne. Tudi Solarjeva ima registrirano turistično-gostinsko podjetje in je redno zaposlila še eno turistično delavko.

Verjetno je edina ali vsaj ena redkih v turizmu, ki je zadovoljna s poslovanjem in ustvarjenim dobičkom. To pa je v veliki meri povezano z objektivnimi in osebnimi okoliščinami: bila je v pravem mestu, odprla poslovalnico ob pravem času, imela je prave zveze in poznanstva ter dovolj dobre volje.

SOLARTOURS je v minulih mesecih organiziral veliko izletov in počitniškov za Lendavčane, stranke pa so prišle celo iz Murske Sobote in mariborskega območja. Počitnice ob Jadranski obali pa je organiziral tudi kar lepemu številu Madžarov iz sosednje republike. In temu, je poudarila Katarina, bo prihodnje leto namenila še več pozornosti. Zima je pravi čas za reklamiranje, spoznavanje in pridobivanje strank.

Čeprav ponuja tudi programe drugih turističnih agencij (sodeluje s Kompasom, Atlasom, Dalmacijaturistom, Generalturistom in Slovenijaturistom), pa želi »tržiti« v glavnem lastne programe. Pri tem ji je vodilo želja stranke — po njeni želji poišče prevoz, prenočišče, način prehrane in drugo. Seveda je bila ta želja usmerjena v glavnem na nizko ceno, kar je v sedanjih razmerah razumljivo. Zadevek v polno je bil najem oziroma rezervacija

določenega števila počitniških zmožljivosti na otoku Ugljan. Hkrati je bil organiziran tudi prevoz iz Lendave (in drugih krajev) do morja in nazaj. In če so ljudje zadovoljni, se govorice in priporočila hitro razširijo.

Nekaj počitnic je organizirala ob pomoči madžarske turistične agencije IBUSZ ob Blatnem jezeru, vendar bo do prihodnjega leta (tako je obljubila) sama preverila najugodnejše možnosti za letovanja in kakovost hotelov. Veliko pomeni že to, da govori madžarski jezik, zato ima pri organiziranju izletov na Madžarsko in Madžarov pri nas še veliko možnosti. Poleg tega je organizirala precej sindikalnih, maturskih in drugih izletov — po želji organizacij in skupin. Zanimivo in posnemanja vredno je tudi sodelovanje Katarine Solar z avstrijskimi, nemškimi in belgijskimi agencijami. Nemška agencija ji je poslala ponudbo za potovanja v Spanijo.

Pri vsem tem pa pogreša večje sodelovanje Lendave. Katarina Solar je prepričana, da bi lahko v Lendavo pripeljala nekajkrat več gostov kot jih je sedaj v hotelu, če bi bilo dovolj zasebnih turističnih sob. Zato bo ob pomoči turističnega društva poskušala spodbuditi nekatere Lendavčane, da bi oddajali sobe gostom. Vsi, ki imajo interes, se morajo le oglasiti v agenciji. Tudi v lendavski poslovalnici je mogoče kupiti številne izvirne domače turistične spominke, ki jih izdelujejo obrtniki, Suzana Kiraly in Keral, turisti pa največkrat potrebujejo zemljevid Jugoslavije, zamen pa iščejo kakšen prospekt o Pomurju in Lendavi, ker jih zaenkrat še ni. Katarina Solar ima še veliko načrtov, vendar nam jih kot pravi podjetnik ni hotela zaupati. Tako je prav — pomembno je, da je zadovoljna s prvo sezono ter da načrtuje še naprej.

KOMTUR V RADENCIH

Zgodovina turistične pisarne v Radencih je zelo dolga in peštr. Menjavalo se je vodstvo turističnega društva, menjavali so predloge o lokaciji in vsebini dejavnosti te pisarne. In ko je bilo končno vse dogovorjeno, je zmanjkalo denarja, saj je inflacija zbrani denar društva skoraj požrla. Kar precej jim je pomagalo Naravno zdravilišče Radenci, ki pa je potem predlagalo (za njih je bila to najprimernejša rešitev), da bo v pisarni zaposlen njihov človek, torej receptor ali kdo drug, ki ga v hotelu ne bodo potrebovali. In spet se je vse ustavilo. Tako to ne gre, so dejali v turističnem društvu, saj mora biti v pisarni nekdo, ki bo neobremenjen z domačim podjetjem, ki bo tuje objektivno informiral o ponudbi v vsem Pomurju. Hkrati bi moral organizirati izlete in ogled različnih zanimivosti ter opravljati razne storitve in pisarniške posle za turistično društvo. V igro se je vključilo še nekaj ljudi, vendar nobeden ni bil dovolj primeren. Nato se je »kolo sreče« ustavilo pri Mariki Premuš, animatorki iz Naravnega zdravilišča, ki odlično obvlada nemški jezik in že dolga leta dela v turizmu. Le-ta naj bi prekinila delovno razmerje in odprla svojo poslovalnico, društvo

Gorazda Puconja, ki mu je zaupana turistična pisarna na avtobusni postaji v Radencih, se v delo šele uvaja.

pa bi ji v začetku pomagalo tako, da ji nekaj časa ne bi bilo potrebno plačevati najemnine. Kajti: v turizmu in s takšnim programom dejavnosti, karkršnega so predpisali za to nesrečno turistično pisarno v Radencih, res ni dobička.

Ta nekoliko daljši uvod je bil potreben, da bi razumeli, kaj so v Radencih načrtovali več kot deset let in kaj je iz tega nastalo. Kriva je nevoščljivost, ozkost in pričakovanje ter iskanje zapletov. Namesto načrtovane turistične pisarne, v kateri bi bili prospekti in informacije iz vseh pomurskih zdravilišč, bo v Radencih trgovina, v kateri pa bo mogoče kupiti tudi nekatere turistične spominke in prospekte.

Vodje podjetja KOMTUR, ki je registrirano za komercialne in turistične posle, poleg tega pa za trgovino na debelo in na drobno, ne moremo obsojati. Gorazda Puconja iz Ljutomerja se zaveda, da ne more pričakovati ne vem kakšnega dobička, zato se poskuša znajti po svoje. Pisarno ima v najemu od 1. avgusta, zanjo pa plačuje mesečno tisoč dinarjev najemnine. Njegova naloga je, da je na voljo turističnemu društvu, poleg tega pa ima pravico, da poskrbi še za svoj dobiček.

In kakšna je naloga te pisarne na avtobusni postaji po mnenju Gorazda Puconje: »Ta pisarna naj bi dajala informacije za turiste, jih usmerjala na pravo pot, informacije pa naj bi priskrbelo turistično društvo. Vsaj na začetku, nato bi za to skrbel sam. Organiziral bom tudi izlete po Pomurju, za kar bom imel na voljo turistični avtobus Radenske, ki bo precej cenejši kot drugi.«

Vabljiva zunanost, še lepša notranja oprema sicer stare stavbe, predvsem pa prijaznost in ustrežljivost — to so odlike nove turistične poslovalnice v Kerenčevu 2 v Gornji Radgoni.

brih idej oddala zastoj. Takšno delo, kot ga opravljam, je trdo in brez koristi. Tako rad moram imeti to delo z ljudmi, da imaš vtis, da si nekaj dobrega naredil za državo in ljudi; ali pa si toliko nor, da se v kaj takega spustiš, je še dejala Drexlerjeva.

Bolj kot informiranje in menjavo denarja se spleta organizirati masovne izlete. Toda za kaj takega moraš imeti še kaj drugega kot pisarno, opremljeno z računalnikom, telefonom in telefaksom. Lahko prodajaš ponudbo drugih agencij in dobiš za to provizijo (od tega pa plačaš še 20 odstotkov davka za JLA), ne veš pa, kako je izlet

ali potovanje v resnici uspelo, kako so ljudje zadovoljni, kakšen je vodnik. Lahko pa tudi organiziraš izlet »na svojo roko«, vendar se tu znajdeš pred številnimi problemi: kje dobiti denar, udoben, a poceni avtobus, kako vedeti, če je rezerviran hotel tako dober kot je poceni, kje dobiti dobrega šoferja in kje dobrega vodnika? Vsekakor se moraš odločiti med dvom: prodajati delo drugih in imeti od tega le malo, ali organizirati svoje in tvegati, da organiziraš za nekoga izlet enkrat in nikoli več.

Bernarda B. Peček
Lidija Kosi

Po sodelovanju na lastne noge

Zasebna turistična agencija Lotistours v Križevcih pri Ljutomeru večinoma sodeluje z nekoliko bolj utečenimi in agencijami z več izkušnjami, kmalu pa bo začela organizirati tudi daljša in zahtevnejša potovanja v lastni režiji.

krat pa se sami lotevajo le krašjih potovanj oziroma izletov v šole, razne kolektive in podobne skupine. Slavica pravi, da je običajno pritegne ugodna cena in ustrezna organiziranost. Slednja pa tudi ni vedno taka, saj se nemalokrat pojavljajo težave

10 DNI V ŠPANJI
AZURNA OBALA - BARCELONA - LLÓRET DE MAR

Potovanje v Španijo je bilo med prvimi, ki so jih ponudili zainteresiranim in še vedno med zelo privlačnimi.

Josip in Slavica Frankov iz Ljutomerja sta aprila odprla svojo agencijo v Križevcih in najprej željnimi potovanja ponudila izlet v Spanijo in Grčijo. V začetku sta sklenila, da bosta podpisala pogodbe o sodelovanju z nekaterimi bolj izkušenimi in večjimi turističnimi agencijami, kot so Evrotours, Mercatorist in Dalmacijaturist. Tako je Lotistours dobil tudi status Mercatorjeve pooblaščenice agencije. V Križevcih je zato mogoče izbirati med številnimi Mercatorjevimi programi, med katerimi predstavljajo nekakšno posebnost verska romanja. Pri Lotisu pravijo, da so ravno ti Mercatorjevi programi posebno dobro organizirani in sodijo med prva in bolj redka tovrstna potovanja. Seveda številne agencije popeljejo vernike na kakšna manjša romanja, Mercatorist pa jih vabi v Grčijo na sveto goro Atos, v Izrael, antično Turčijo, na Sicilijo, v Benetke in podobno. Čeprav so ta potovanja nekoliko dražja, v glavnem zaradi letalskih prevozov je zanje precejšnje zanimanje tudi v pokrajini ob Muri. Sicer pa Lotistours »sega« tudi iz Pomurja — vse do Maribora in dalje. V prihodnje bodo pripravljali tudi daljša potovanja, zaen-

prevozniki, ki veliko obljubljajo in svojih obljub v celoti ne izpolnijo. Tik pred dom spreminjajo cene in izsiljujejo agencije, da ne bodo dobno, če ne bodo pripravili plačati zahtevanega zneska. Slavica Frankov si v takšnih trenutkih najbolj želi, da bi imeli svoj avtobus, kar pa je zaenkrat polnoma nemogoče, saj je avtobus predrag. Za daljša potovanja najemajo avtobuse, v katerih pa mora biti hladilnik, stranišče in zračevalna naprava. Pri Lotisu so delno zadovoljni in z integracijo v Osijske, z integracijo v toursom iz Osijske, z integracijo pa so šele začeli sodelovati. Vsi jih je križ tudi v vodni. Vseeno jih je premalo, sploh skupaj. Običajno jih dobijo skupaj s ponujenimi programi ali pa na Komposovi agenciji. Slavica in med honorarci. Slavica opaža, da manjka zlasti dobrih bi imeli izkušnje in ki bi se z njo pri svojem delu.

Tako kot z drugimi sodeluje tako z njimi delijo tudi delo. Lotistours ni vezan samo na Ljutomersko občino in na Pomurje, ampak se za potovanja, ki jih nujna, zanima tudi precej ljudi oddaljenejših krajev.

MARKTOURS

»V času največje gneče na mejnih prehodih smo imeli odprto vse noči. Pomagali so mi še hčerka in njeni prijatelji. Večino časa smo porabili za informiranje. Tujci niso poznali poti do Zagreba in še naprej, ker so jih preusmerili proti gornjeradgonskemu mejnemu prehodu, zato smo na list papirja narisali zemljevid z najkrajšo potjo in ga razmnožili. Veliko zapletov je bilo tudi z denarjem zaradi črtanja ničel. Tudi tu smo si pomagali z nazornim prikazom, kljub temu pa so bili nekateri tako nezaupljivi, da so šli vprašati miličnika na cesti, če jih nismo prevarali. Od vsega tega nisem imela nobene koristi, vem pa, da so bili moje pomoči zelo veseli in mnogi med njimi se bodo prihodnje leto prav gotovo spet ustavili v moji pisarni,« nam je med drugim povedala Tatjana Drexler iz Gornje Radgone.

Zadnjih nekaj let je bila zaposlena v Kompas, več kot 15 let pa dela na področju mednarodne menjave blaga. In prodaja turističnih storitev je prav to: z znanjem tujega jezika in prijaznostjo ustvarja pri tujcih podobo o naši državi. Turistično poslovalnico, ki je pravzaprav le ena od dejavnosti spomladani ustanovljenega podjetja, podjetja za marketing in turistični servis, je odprla iz golega

entuziazma, zatrjuje Tatjana Drexler: »Mi smo vrata. Od nas je odvisno, če bodo imeli tujci vtis, da so prišli na Balkan ali pa v urejeno državo. Tudi mesto Gornja Radgona mora še veliko storiti za svojo podobo, čistočo. Turistično politiko bi morali začeti z metlo v roki in z dolgoročnimi urbanističnimi načrti. Tako pa ne upam razmišljati niti za eno leto naprej, ker ne vem, kakšna bo prometna ureditev v mestu. Upam, da se bo dalo sodelovati z občinsko vlado in bo oživel delo turističnega društva. Majhne celice, med seboj povezane, so gonilna sila razvoja. Ne giganti.« V pisarni v Kerenčevu 2 v Gornji Radgoni, kjer so pred vhodom klop z napisom in okrasna drevesa, lahko dobijo turisti potrebne vse informacije. S sedmimi turističnimi agencijami ima podpisano subagentsko pogodbo in za njih prodaja njihovo ponudbo (izlete, potovanja, zmožljivosti). Ker ima tudi menjalnico, je morala podpisati posebno pogodbo tudi z banko. Od obeh dejavnosti dobi določeno provizijo, ki pa skupno ne znaša niti toliko kot ena plača.

»Splača se sploh ne. Imam dolgoročne načrte, vendar je do tega še dve ali tri leta trdega dela. Kaj bo to, pa ne bom povedala, ker sem že veliko do-

KOMPAS

- počitnice — domovina**
 - Kompasov športni klub, BOL, 17. 10. in 21. 10., tenis, jahanje, deskanje ... 1.750,00 din (prevoz iz Murske Sobote in G. Radgone)
 - Jesen na Lošinju, hotel Aurora, v oktobru sedem polnih penzionov za 1.400,00 din (prevoz iz M. Sobote in G. Radgone)
 - Jesen-zima v Rovinju, hotel Eden, sedem polnih penzionov za 1.650,00 din.
- počitnice — tujina**
 - Palma de Mallorca, 7 dni, odhod 9. 10., 3.850,00 din
 - Kanarski otoki, Gran Canaria, 10 dni, odhod 10. 10. (hotel in apartmaji)
 - Tunis, Hamamet, Kartagina, 4 dni, odhod 26. 10. cena 3.900,00 din
 - Konec tedna v Grčiji, 4 ali 5 dni z letalom in vlakom, oktobra, cena od 1.650,00 do 3.790,00 din
 - Kompasov snežni klub Mallnitz (A) od 28. 11. do 2. 12. 1990, praznično smučanje na terenih s snegom vse leto (apartmaji)
- tečaji tujih jezikov** vse leto — poseben katalog
- potovanja — tujina**
 - Lisbona, 4 dni z obiskom Fatime, 3.400,00 din
 - Pariz, 4 dni, odhoda 25. 10. in 11. 11., 4.460,00 din
 - Madrid, 4 dni, odhod 19. 10., 4.200,00 din
 - Nizozemska, 4 dni, odhoda 18. 10. in 29. 11., 4.300,00 din
 - Carigrad, 5 dni, odhod 11. 10., 3.450,00 din
 - London, 4 dni, v oktobru in novembru, 4.100,00 din
 - Ciper, 5 dni, odhod 24. 10., 4.550,00 din
 - Egipt, 6 ali 9 dni, odhodi vsak teden, 4.980,00 din
 - Izrael, Geomantija, obisk krajev čudežev, 7 dni, odhod 22. 11. in 28. 1. 1991, 8.388,00 din
- mini počitnice** ob dnevu republike — poseben program od 28. 11. do 2. 12. 1990
- Kompasovo srečanje** — Novi Vinodolski od 28. 11. do 2. 12. 1990
- strokovna potovanja**
 - programi in ogledi vseh pomembnejših evropskih mest
 - letalske vozovnice, posredovanje viz
 - organizacija izletov s sposobnimi vodniki in avtobusi, jem vozil rent-a-car
 - v oktobru velik katalog: Kompas — smučanje 90/91
 - obročno odplačevanje ali posojila za vse programe
 - zagotovljeni prevozi ob odhodu iz Murske Sobote in Gornje Radgone
- Informacije in še mnogo podobnih programov**

Kompas Gornja Radgona

telefon 74 741 22 33

74 265

S prestrukturiranjem na zeleno vejo

Republiški Izvršni svet je sprejel Tehnostrojevo zahtevo za pravo podkapitalizacije v višini dveh milijonov nemških mark. To se bodo lažje lotili preustroja v delniško družbo. Drugi del projekta pa naj bi izpeljali v sodelovanju s švicarsko in avstrijsko tujko firmo. Ti naj bi bili nosilci akcij za vlaganje tujega kapitala.

Tehnostroj hoče projekti, ki bi dovolj referenčni in zani- mivi tudi za zunanje denarne institucije. Dobljeni denar ni po- lo, temveč pomoč države pri prestrukturiranju podjetja v delniško družbo. Direktor Tehnostroja Ivo Tivadar je pouda- ril, da je lastnina v prvi vrsti v rokah delavcev, zato bodo izda- vali tudi delnice. Med zaposlenimi nimajo presežkov, razmiš- ljajo pa o ustanovitvi starih do petih novih manjših firm. S tem Tehnostroj ne bo okrnjen, ampak je ta odločitev le rezultat pri- klapljanja tržnemu obnašanju. Manjša, fleksibilna podjetja naj bi svoje storitve prodajale na trgu, čeprav je kovinarska branža še prenapolnjena. »Jeklo se bo še vedno predelovalo. Veliko lažje pa bodo prodrle manjše, elastične firme, ki bodo znale in- zavolje izdelovati in prodajati dovolj poceni in devolj drago. Bodo lahko obdržale na trgu,« pravi Ivo Tivadar. Tehno- stroj bo novoustanovljenim firmam dal vse potrebno za zagon. V prvih nekaj letih pa naj bi se osamosvojile in si na trgu izpo- slovale okoli tretjino dohodka.

Tehnostroju še vedno prodajajo veliko dela, računajo pa, da bodo sčasoma prešli na prodajanje imena. Tudi v tujini poznajo njihovo blago in jim priznavajo napredek. Njihove priključnice in trosilniki gnojso za popolnoma enakovredni zahod- nje. Tujcem bodo ponudili programe, kajti menijo, da bodo le- tako pripravljeni vlagati. Seveda to nikakor ne bo lahko, zato jim bo projekt pomagala izpeljati republiška vlada. V pomoč naj bi jim bili tudi nekateri mednarodni sejm, na katerih bodo Tehnostroji izdelki razstavljeni tudi s svojim imenom. Pripra- vljeni tudi novost, to je stroj za pripravo humusnih gnojil.

Tehnostroju negodujejo nad zakonskim omejevanjem uplatitve osebnih dohodkov. Delavci niso najbolj navdušeni nad vrednostnimi papirji, kajti položaj je zelo negotov, pa tudi takojšnje izplačevanje vseh prispevkov družbi pesti naša pod- jetja. Ivo Tivadar na področju izplačevanja osebnih dohodkov ne pričakuje večjih sprememb, čeprav se večina pritožuje nad Markovičevim zakonom o plačah. Tako podjetjem pač ne osta- nega, kot da se trudijo za čim višjo in uspešnejšo produ- kcijsko ter vzdržijo, kolikor se sploh vzdržati da.

Lidija Kosi

Kakšna bo družčina manj razvitih v prihodnje?

Minuli teden so se sešli člani odbora Območne zbornice za Pomur- je in največ pozornosti namenili tezi, da izdajo predloga zakona o po- speševanju razvoja manj razvitih občin in demografsko ogroženih obmo- čij v Republiki Sloveniji.

Seje sta se udeležila tudi Bran- ko Tramšek iz Gospodarske zbornice Slovenije in Andrej Bri- škovič s Sekretariata za družbeno planiranje, prav tako pa so bili navzoči predstavniki občinskih izvršnih svetov. V razpravi o te- zah o pospeševanju manj razvi- tih občin in demografsko ogro- ženih območij v Sloveniji so pou- darili, da je potrebna jasna opre- delitev kazalcev za določanje manj razvitih. Pomurci so pred- lagali, naj se upošteva družbeni proizvod celotnega gospodarstva na prebivalca, ki ne presega 75 odstotkov povprečja Republike Slovenije, in ne 50 odstotkov, kot je zapisano v tezah. Ob upošte- vanju pomurskega predloga, bi med manj razvite spadalo več kot 20 slovenskih občin, kar je

odločno preveč. Sicer pa bi bila ob upoštevanju predloga repu- bliške skupščine in seveda še drugih kazalcev, kot so infra- struktura, število zaposlenih, de- lež študentov idr., nerazvita le občina Lenart, še dve pa bi bili zelo blizu izpolnitvi kriterijev. Nobena občina v Pomurju ne bi v celoti spadala med manj razvi- te, pač pa le njihovi posamezni deli (obrobje Slovenskih gorič, Goričko in obmejna območja). Člani so opozorili tudi na beg možganov, zato delež študentov ni pravi podatek o izobrazbi za- poslenih. Menili so, da bi bilo pametneje upoštevati število za- poslenih z višjo in visoko izo- brazbo. Pri določanju deleža za- poslenih bodo upoštevani vsi za- posleni v občini. Odlok o manj

razvitih občinah naj bi veljal le 3 leta, kajti zaradi nastajanja no- vih občin v Sloveniji bo treba ka- zalce pogosteje preverjati. Veliko besed je bilo izrečenih tudi o na- ravi sredstev za manj razvite. Go- vorili so o nepovratnih sredstvih, ugodnih posojilih in davčnih olajšavah. Med najbolj pereče te- žave so Pomurci uvrstili ceste, za njimi pa še telefonijo in oskrbo z električno energijo.

V nadaljevanju so povedali, da se bo število zaposlenih v GZS prepolovilo, v 13 območnih zbor- nica bosta 2 ali 3 zaposleni. Or- ganizirali naj bi 6 ali 7 zborni- čnih služb, več pa naj bi se obra- čali tudi na strokovnjake v pod- jetjih. Izobraževalna centra zbor- nice na Brdu pri Kranju in v Ra- denci bosta morala preiti na la- stno financiranje. Sprejeli so še program dela Območne zbornice za Pomurje in njen finančni pro- gram v višini 309.503 dinarjev.

Lidija Kosi

Manj ugoden zvezni pokojninski zakon

Zvezna skupščina je sredi po- leja sprejela že tolikokrat napo- vedane spremembe in dopolnitve za- kona o temeljnih pravicah iz po- kojninskega in invalidskega zava- rovanja. Zato bi predstavili neka- tere novosti.

Med spremembami je novost, da odslej tudi za delavce zveznih organov in organizacij velja po- kojninska in invalidska zakono- daja in se njihov položaj ne bo več urejal s posebnimi predpisi.

Zakon tudi več ne ločuje med in- dividualnimi in združenimi kme- ti. Zavarovanje pa je obvezno za kmete in člane gospodinjstva ter druge, ki se ukvarjajo s kmetijs- ko dejavnostjo kot edinim in glavnim poklicem. Podrobneje so njihove pravice opredeljene v republiški zakonodaji.

Zakon pa prinaša več po- membni novosti pri obračuna- vanju pokojninske osnove. Po novem se pri izračunu ne upošte-

va več osebni dohodek zavarova- vanca, v katerem gre delavec v pokoj. Jemlje se leto pred tistim, v katerem zavarovanec uveljavlja pokojnino. Tako sedaj odpade ugotavljanje, kdaj je ugodneje iti v pokoj, ali v prvi ali drugi polo- vici leta, ker se dohodek zavarova- vanca iz istega leta več ne upo- števa. Ali je bolje iti v pokoj kon- cec leta ali prve dni prihodnjega — vprašanje, ki ostaja. Odgovor je: odvisno od porasta osebnih dohodkov zaposlenih ter dohod- ka zavarovanca.

Manj ugodna sprememba pa je pri upoštevanju osebnega do- hodka za nadurno delo. Takšen osebni dohodek upoštevajo v po- kojninski osnovi le, če je imelo takšno delo naravo podaljšane- ga dela po predpisih o delovnih raz- merjih. Pri izračunu pokojninske osnove jih preračunajo na pov- prečni znesek, ki ustreza osebne- mu dohodku za polni delovni čas. Vpliv osebnega dohodka za nadurno delo se namreč z njego- vim preračunom na polni delo- vni čas zmanjša. Če je bilo na- durno delo slabše vrednoteno kot redno, potem celo zmanjša skupni dohodek v tem letu.

Rezanje v pravice je tudi na- slednja rešitev. Višino denarnega nadomestila za delo s skrajšanim delovnim časom zakon po no- vem omejuje na največ 85 odsto- tkov razlike med osebnim do- hodkom, ki ga delavec doseže te- daj, ko dela s skrajšanim delo- vnim časom, in osebnim dohod- kom, ki bi ga dobil, če bi isto de- lo opravljal polni delovni čas. Omejitev ne velja samo za novo priznana nadomestila, temveč tu- di za vsa že priznana.

Zakon predvideva tudi prosto- voljno zavarovanje tistih, ki niso vključeni v obvezno zavarovanje, pa tudi za tiste, ki bi si tako vpla- čali za več pravic.

Zakon tudi predvideva enoten seznam delovnih mest, na kate- ri se šteje zavarovalna doba s povečanjem. Zaradi zdravstvene- ga stanja so med temi, ki se jim šteje zavarovalna doba s poveča- njem, tudi obolenja za multiplo skleroza.

Majda Horvat

Stečajni meč nad delavci

Soboški sindikat opo- zarja na težaven položaj gospodarstva — Nezapo- slenost je skrb vzbujajoča — Za en območni sindikat — Sindikalna hranilnica in trgovina

Ocena devetmesečnega po- slovanja soboškega gospo- darstva, ki so jo obravnavali na seji občinskega sveta Zve- ze svobodnih sindikatov v Murski Soboti, je pokazala, da je resda 15 izgubljajo — od tega celo dve zasebni pod- jetji — toda nikomur med njimi za zdaj ne grozi stečajni postopek. Pa čeprav likvidno- stna situacija v podjetjih ne vzbuja optimizma in so po- stopnji nezaposlenosti v slo- venskem vrhu, si v kolektivih močno prizadevajo, da bi se čimprej izklopali iz slepe uli- ce. V prvi vrsti ugotavljajo, da je potrebno narediti znat- no več za odpiranje novih de- lovskih mest, saj je treba raču- nati tudi na 200 do 300 naših delavcev, ki so na začasnem delu v tujini in pri katerih se kaže želja po čimprejšnji vr- nitvi domov. Se sreča, da se je večina mlade generacije odločila za nadaljevanje štu- dija na višjih in visokih šo- lah, sicer bi bil problem brez- poselnosti še bolj izrazit. Kot so navedli v razpravi, pa so- boški sindikalni delavci po- grešajo tudi ustrezne socialne programe za ljudi, ki so se znašli »na cesti«.

V nadaljevanju se je bil govor o predlogu organizira- nosti območnih organizacij Zveze svobodnih sindikatov. Po tem predlogu, ki so ga iz- delali na republiški ravni, bi v Pomurju lahko oblikovali en območni sindikat. Za zdaj izpolnjujejo kriterij le v sobo- ški občini, kjer so v vrste Zve- ze svobodnih sindikatov uspe- li vključiti 14750 članov. Zaradi racionalnosti pa bi v Murski Soboti imeli tudi se- deže posameznih sindikatov dejavnosti. Še prej pa bo tre- ba rešiti statutarna, finančna, kadrovska in organizacijska vprašanja.

V razpravi so sprejeli tudi pobudi o ustanovitvi sindi- kalne hranilnice in lastne konzumne trgovine, medtem ko bi zasebna samopostrežni- ca BOB na Lendavski ulici v Murski Soboti nudila članom tega sindikata popuste pri na- kupu prehranbenega blaga in drobnega tekstila. Gre za 10 do 15-odstotne popuste pri nabavi večjih količin bla- ga, obročna odplačila brez obresti in celo brezplačno do- stavo na dom. Vsekakor zani- miva zamisel, ki je v teh te- žavnih časih ne bi kazalo za- vreči.

Milan Jerše

»Imeti 60 plačilnih razredov je največja bedarija!«

to je na sindikalnem posvetu v Murski Soboti med drugim povedal Brane Mišič — Analitična ocena je pripomoček

Splošni normativni del kole-ktivne pogodbe bo v veljavi dve leti, njen tarifni del pa do 24. oktobra letos. Ugotavljanje nje- pravnega dela, izhajajoč iz dela o delovnih razmerjih, na katero se tarifni del lahko nanaša, je pravzaprav nastava- vitve kolektivne pogodbe dejavnosti, kolektivna družbene dejavnosti, najkasneje do 1. januarja 1990 pa mora povsod veljati splošna kolektivna pogod- ba. Bistveno pa je tudi, da nobena panožna pogodba ne določa določenih okvirjev plačilnih razredov, »je na posvetu« in sekretarji osnov- niki in organizacij Zveze svobodnih

sindikatov v Murski Soboti, kjer so bili navzoči tudi predstavniki občinskih svetov iz Lendave, Ljutomera in Gornje Radgone, povedala članica predsedstva ZSSS Marija Fedran.

Čeprav je o tem pomembnem dokumentu za delavce zapisano marsikaj, se v praksi še vedno pojavljajo določene dileme, kako bo v posameznih podjetjih mož- no uresničiti vsa določila. O ne- katerih posebnostih iz splošne kolektivne pogodbe je na posve- tu podrobneje spregovoril Brane Mišič, član delovne skupine pri republiških sindikatih. »Plača ne more biti poslovna tajnost, ker se moramo zavedati, da so sindikal- noma zaupniku dostopni vsi po- datki. Direktorji pravijo, da so

njihove plače zaupne. Naj mi po- vedo, na osnovi katerega predpi- sa? Razen seveda, če je to zapisa- no v statutu podjetja, kar pa lah- ko takoj spodbijemo, ker za tako odločitev ni pravne podlage! Ne- katere panožne pogodbe bodo opredelile več skupin, sem pa proti taki kolektivni pogodbi, ki bi imela 60 plačilnih razredov, ker je to največja bedarija!« V nadaljevanju svojega izvajanja je poudaril, da morajo direktorji pripraviti organigram, v katerem bo dober razvid del in nalog. »V njem mora biti navedeno, koliko delavcev, kakšne kvalifikacije in kakšne delovne izkušnje se pričakujejo, saj brez tega ni možno narediti nobene razvrstitve zapo- slenih. Analitična ocena je pripo- moček za vrednotenje organigra- ma in da se ovrednotijo pravi- čejši odnosi v kolektivu. To je hkrati pripomoček tudi za sindi- kat, kajti ob pritožbi bo imel de- lavce kriterije, na katere se bo

lahko opiral. Dodatki so lahko sestavina plače, vendar moramo biti previdni, kaj bomo uvrstili mednje. Podobno velja za razna nadomestila. Zato smo v sindika- tih predlagali, da je izplačana plača z dodatki in rezultati uspešnosti, razen dobička, kajti drugače bi se lahko pojavili do- ločeni nesmisli. Strokovnim ka- drom priporočam, da je treba posamezne primere preračunati na ure.«

In kako bo z uveljavljanjem pogodb o zaposlitvi, še predno bodo v podjetjih sprejeli pano- žne in kolektivne pogodbe. Zla- sti je namreč pomembno, kako bo s pravicami delavcev in njeho- vimi interesi. Brane Mišič pravi takole: »Nekatere dosežanje ak- te je v kolektivih možno nado- mestiti s kolektivno pogodbo. To mora sprejeti organ upravljanja, upoštevajoč določila, da podje- tniško kolektivno pogodbo pod- piše sindikat. V primeru, da bo v tem času sprejet skrajšan delo- vnik od 42 na 40 ur tedno, bo tak- šna pogodba začasna. Vse zade- ve morajo izhajati iz splošne ko- lektivne pogodbe, prej pa je tre- ba razveljaviti akt, seveda ob so- glasju sindikata, kar omogoča nadaljnje uresničevanje določil v praksi.«

Milan Jerše

NA NAFTA LENDAVA

Spet vrtajo sami

Lendavski Ina Nafti imajo kakih 300 delavcev. Zdi pa se, da so za glavnem krivi sami, ker pravem času naši na- ftenih izdelavnih progra- mih niso, ki so jih iz takš- nih drugih virov opu- stili.

no 850 metrov. Naročilo jo je Gostinsko podjetje Pohorje iz Maribora, vrtali pa so na Pobrežju pri Mariboru. Tam seveda niso iskali nafte, am- pak toplo vodo, ki jo bodo uporabljali v tamkajšnjem re- kreacijskem središču.

Vrtalci Ine Nafta, med nji- mi je bilo tudi nekaj upoko- jenih delavcev, ki so s svoji- mi izkušnjami priskočili na pomoč, so uspešno prestali ognjeni krst. Pridobili so po- gum za nove delovne naloge in prva med temi naj bi bila vrtina v Dankovcih na Gorič- kem, kjer jih čaka pravo de- lo: vrtanje zaradi odkrivanja nafte in plina. S svojo opre-

mo in znanjem se bodo na- mreč vključili v skupen razi- skovalni projekt Petrola in Ine Nafta. »Potipali« pa bo- do tudi, ali na tem območju morda ni primernege prostora za podzemeljsko skladiš- čenje plina.

Iz Ine Nafta še tale spod- budna novica: po daljših pri- pravah so začeli svoje izdelke iz petrokemije polniti v manjšo embalažo. Prej so na- mreč prodajali le na veliko. Med temi izdelki je tudi de- stilirana voda, ki so je v av- gustu pripravili 300 000 li- trov. Zaradi velikega povpra- ševanja bodo zmogljivosti povečali.

Š. S.

KDO JE BIL NA 11. PODIMU V MARIBORU?

JALOVO NAGOVARJANJE

Pa tako razvidno smo sporo- žili: PODIM pomeni Prireditve, ob dnevu Inovatorjev Maribor; letošnji, že enajsti, pod naslo- vom Kako do uspešnosti in- ven- cijsko-inovacijskih procesov v podjetjih 27. in 28. septembra v prostorih Ekonomsko-poslovne fakultete v mestu ob Dravi. Pa

se pomurskim inovatorjem, pod- jetnikom, poslovozem ni zdelo potrebno ali vredno, da bi pri- stavili svoj piskroček — kot na primer prejšnja leta — niti ne, da bi vsaj prisluhnili nekaterim zanimivejšim predavanjem. Pa je odpovedala celo območna go- spodarska zbornica, od koder so

svetniki radi razljali na te vrste posvetovanja oz. prireditve. Pa smo slišali, da za kaj takega ni več časa, ko smo proizvedovali po posameznih firmah, če je sploh kdo iz Pomurja bil na 11. Podi- mu v Mariboru. Pa kaj! Po enajstem bo prišel dvajseti pa bomo videli!

-BRŽ-

AX

2x BX

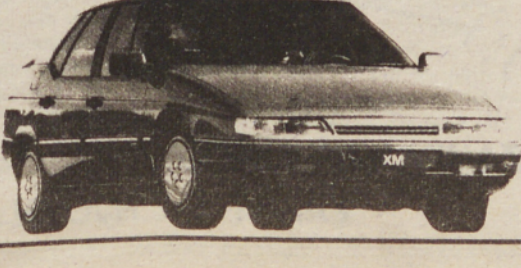
2x XM

7

MILIJONOV DINARJEV

KONČNO ŽREBANJE 28. 10. 90

Mar v Ljutomeru klije revanšizem?

»Spotikanja« ob članek novinarja Dušana Loparnika (Vestnik, 27. 9. 1990)

Že v uvodu našega članka z zgoraj omenjenim naslovom se je da- lo slutiti, da se bo poročanje vas, »nadstrankarskega« in »nepristran- skega« novinarja, vrtilo okoli ene točke. Če bi v njem napisali, v ime- nu katere stranke je to pobudo prebral Jože Kramar, bi marsikateri- mu bralcu »potegnili«, v katerem grmu tiči zajec. Vendar — poročilo ste napisali v svoji »tonaliteti« in tisti z vsaj malo »posluha« so hitro ugotovili, da se na vašem »klavirju« da igrati le na eno tipko.

4. skupno zasedanje zborov Skupščine občine Ljutomer je imelo na dnevnem redu 13 točk. Vaše poročanje s tega zasedanja pa se je omejilo le na eno delegatsko pobudo, pa čeprav so jih Zeleni Ljuto- mera predlagali šest — in to za vse nas dosti bolj koristnih, kot to va- še »delegatsko spotikanje«. Namesto celostnega poročanja se je vaše »poročilo« omejilo na zgodovinsko preteklost poslanca, ga prikazalo v najslabši možni luči in ga kratko malo diskvalificiralo. Ker se je v istem tednu v dnevniku Večer pojavil članek, ki tudi kritizira istega poslanca, je postalo jasno, da gre za načrtovano akcijo nekoga, ki mu očitno g. Blaž Zanjekovič ne pusti mirno spati.

Menim, da bi vi kot nepristranski novinar morali poročati o delu Skupščine, o sklepih in odločitvah, ne pa brskati po preteklosti poslanca (iz nasprotnega tabora), in ga tako osramotiti. Zasedanje Skup-

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in ra- dia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si Uredništvo pridržuje pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, sprejeto vsebinsko zasnovano Vestnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pismo skrajša, ali samo povzame družbeno po- membne odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo.

Objava pisma, mnenja ali stališča se ne pomeni, da se ured- ništvo z vsebino strinja.

ščine je trajalo šest ur, sprejetih je bilo precej pomembnih sklepov, o katerih bralci sedaj ne vedo ničesar. Vi pa ste se očitno »spotaknili« ob tako velik kamen (nastavil vam ga je Spoštovani g. Jože Kramar), da enostavno niste vedeli več naprej. Tak način poročanja ostro obso- jam in si želim, da se kaj takega več ne dogodi. Zanima me tudi, kdo bo naslednja vaša tarča in kakšno »lepotno« napako boste našli pri njem?

Ker ste se vi tako lepo potrudili in brskali po zgodovini g. Blaža, sem nekaj podobnega storil tudi jaz. Omejil se bom na tri članke oz. pisma, ki dovolj ilustrativno prikažejo vašo usmerjenost in objektiv- nost poročanja. Meseca avgusta 1988 so v Ljutomeru potekale volitve v OK ZSMS. Vaše poročanje s teh volitev je bil tudi članek: Mladin- ska volilna farsa (Vestnik, 4. 8. 1988). Nanj ste dobili odgovor in si- cer:

— Od predsednika delovnega predsedstva, ki med drugim pravi:

»Dejstvo je, da so sredstva javnega obveščanja zelo objektivno predstavila celotno sejo (Večer, Delo, RTV — razen Vestnika). Pa tu- di tu bi bilo vse objektivno, če bi seji prisostvoval katerikoli drugi no- vinar Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost. Tov. Loparniku se že dlje časa posamezniki ali posamezniki iz začasnega in sedaj redne- ga predsedstva ne zdijo preveč »simpatični« in tako izkorišča svoj po- ložaj ter vodi gonjo proti njim (mogoče nekaterim ljutomerskim poli- tikom na ljubo), v okviru tega pa po moje nehoti blati celotno mla- dinsko organizacijo v naši občini.«

— Iz pisma Milana Rusa (člana predsedstva):

»Poročilo Dušana Loparnika o kandidacijski in volilni seji OK ZSMS Ljutomer je med udeleženci seje dvignilo val ogorčenja in zgražanja, ker so o tem istem dogodku prisotni novinarji iz drugih uredništev poročali povsem objektivno in nepristransko.«

— Iz pisma Slavka Osterca (podpredsednika OK ZSMS):

»Dušan Loparnik je bil s svojim dosedanjim poročanjem o Ljuto- merski mladini vedno na strani monotonega sistema našega kraja. Ko se je pojavila alternativa, je skupaj z lokalno politiko stopil v boj pro- ti njej. Vemo, da je medij najboljše oblika obveščanja in osveščanja ljudi, pa je zato s svojim pisanjem vplival na zatiranje alternativnih idej.«

Ker je bila takratna alternativa pobudnik ustanovitve različnih strank DEMOS-a, se ta »lepotna napaka« vleče še naprej. Zato vas in

nekatero motijo drugačna razmišljanja teh ljudi in njihovih somišlje- nikov. Očitno vam ni všeč tudi g. Blaž Zanjekovič, saj ste zanj pripravili posebno poročilo.

Ker ste »televan po svoji glavi«, kakor ste končali svoj »odgo- vor« na pismo Romana Plohla (Vestnik, 8. 9. 1988), nas pravzaprav ne sme čuditi, da je tudi do tega prišlo. V upanju, da bodo vaša bodo- ča poročanja z zasedanj Skupščine objektivnejša, vas lepo pozdra- vljam s krščanskim naukom — Bog vse vidi, bog vse ve — greh se de- lati ne sme!

GORAZD KLEMENČIČ,
LJUTOMER

Licemersko vprašanje novinarja Loparnika

Novinar Dušan Loparnik se je v članku na prvi strani (pomur- skega) Vestnika, pred štirinajsti- mi dnevi, spraševal, če morda v Ljutomeru v skupščinskih klo- peh ne klije revanšizem. To lice- mersko vprašanje si je postavil, da bi zamotil bralca Vestnika, ko se me je z nesramno taktiko last- nega revanšizma lotil kot člana slovenskih krščanskih demokra- tov. Ta isti novinar je predsedel na zadnji seji Ljutomerske skup- ščine najmanj 5 ur in vse, kar je zmo- gel ta visoko talentirani in ncporečni novinar napisati o zadnji skupščini, je bil tisti famo- zni članek na prvi strani Vestni- ka.

Očita mi, da sem se spravlil z diskvalifikacijami nad članico ZK, tovarišico Marijo Gjerkeš- Dugonik. Naj takoj povem, da na tej skupščini tovarišice Gjer- keševse še omenil nisem. To, kar sem o tovarišici Mariji Gjerkeš povedal že na prejšnji skupščini, je: »Smatram, da tovarišica Ma- rija Gjerkeš ne ustreza za funkcijo načelnika oddelka za finance in občo upravo kot oseba, ker je na volitvah v skupščini že dva- krat dobila nezaupnico poslan- cev (ne zaradi mojega predlo- ga).« Predsednik izvršnega sveta tovariš Franc Štraki, prav tako iz vrst ZK, pa je hotel to voljo skupščinskih poslancev ignorira- ti. Na skupščini tega nisem rekel, zato naj povem na tem mestu in samo zato, ker se to tiče politike, ne pa njenega osebnega življe- nja, da jo smatram kot osebno neprimerno za to funkcijo zaradi njenega samovoljnega ter v ne- pravi namen uporabljenega Ku- kovčevega sklada. Pa tudi zaradi njenega dvoletnega angažiranja okrog postavitve križa na Juršev- ki. Tovarišica Marija Gjerkeš je namreč vložila vse svoje sile, da bi preprečila ponovno postavitev tega znamenja. Namigovanje no- vinarja, da sem s svojim predlo- gom zavedel poslance, je prvič velika žalitev le-teh, drugič pa to- varišica Marija Gjerkeš že na pr- vih skupščinskih volitvah od 66 poslancev ni dobila več kot 13 glasov. To bi tvorno prisoten no- vinar, za kakšnega se ima Lopar- nik, lahko že takrat opazil, sicer

pa takrat še krščanski demokrati niso tako hudo ogrožali komuni- stov.

Kot vidite, o revanšizmu ne duha ne sluha. Je pa nekaj dru- gega. Tovarišica Marija Gjerkeš in njen advokat Loparnik sta za- radi neuspeha bolešno užaljena reagirala in se spravila na uboge- ga poslanca Blaža, ker je pač kot krščanski demokrat najprimer- nejši in najnevarnejši. Izbrskala sta moj dosje izpred enajstih let, z očitnim namenom diskvalifika- cije predsednika krščanskih de- mokratov, da bi vam, dragi bral- ci, pokazala, kakšnega lopova ste si izbrali za poslanca.

Če bi bil novinar Loparnik po- šten in nepristranski novinar, bi se oglasil tudi pri meni. Brez dvoma, dobremu novinarju gre predvsem za resnico. Jaz bi mu potem opisal še drugo stran me- dalje in tako bi vi, dragi bralci, prišli do nekoliko drugačne po- dobe o vsem. Toda, kot boste vi- deli, našega novinarja, kdo ve za- kaj, ne zanima resnica. Zato se čutim dolžnega, da vam pojas- nim, čeprav je že toliko let nazaj, kako je s to mojo zlorabo družbenega denarja. Denar, ki ga omenja Loparnik v obtožnici, sem si sposodil pri blagajničarki na šoli in ji za to izdal potrdilo. Ta denar sem po enem letu vrnil z 12-odstotnimi obrestmi. Tisti čas je bila to najvišja obrestna stopnja za kratkoročna posojila. Ta način sposojanja denarja pa kljub vsemu le ni bil zakonit, za- to sem se znašel na sodišču. Tam mi je bila izrečena kazen, ki jo je že opisal Loparnik.

Naš resnično ljubi novinar je, kot vidite, izrgal obtožnico iz ce- lotnega konteksta z namenom, da bi me osebno oblatil, pa tudi iz že zgoraj omenjenih razlogov.

Ozadje, zaradi katerega me je sodišču ovadila takratna ravna- teljica, tovarišica Marija Gjerkeš, to sem namreč zvedel šele iz Lo- parnikovega članka, pa je tako umazano prav s strani omenjene tovarišice, da vam tega prav za- radi krščanskih načel ne bi rad razodel.

Blaž Zanjekovič,
predsednik SKD Ljutomer
in poslanec DPZ SO Ljutomer

Loparnikov revanšizem

Odmev na članek Mar v Ljutomeru klije revanšizem?

Medtem ko je večina slovenskih medijev samoumevno za- znala demokratične spremembe pri nas in se temu tudi av- matsko prilagodila, je, kot kaže, pri reorganizaciji še naj- odpovedalo ravno Pomurje. Čeprav razumem medijsko zani- lost tega nerazvitega območja, pa me je nedavno Vestnikovo poročilo z Ljutomerske skupščine ponovno močno razočaralo. Če pomislimo, da naš parlament šteje 65 ljudi in da je nedu- zasledanje vseh treh zborov trajalo več kot šest ur, je poročilo, ki ga je objavil Dušan Loparnik za Ljutomerski najvišji ogra- več kot žaljivo. Zaradi njega bi preprosti bralec prav lahko po- mislil, da so poslanci tisto lepo popoldne kar prespali na skup- ščinskih stolih, kar pa seveda ni res, saj so sprejeli mnogo od- govorne in težke odločitve, česar pa omenjeni poročilo sploh ni omenil. Je pa svoj komentatorski status očitno utra- til za povelčenje preživelega sistema in njegovih izvajalcev.

Tokrat mu je zelo prav prišel naivni Jože Kramar, ki je o- očitno že opomogel od javnega pouka iz bioslovenščine. Mi- ram pa priznati, da me Loparnikovi nastopi sploh ne presre- čajo, saj smo z njim imeli težave že kot nekdanja mladinska or- ganizacija in je že nekoč kazal znake nepravilnosti. Da se razumemo, nimam nič proti temu, da kdorkoli piše kakor- vendar je dolžnost komentatorja, da se pri tem obnaša spo- stransko, še posebej če poroča v mediju, ki se predstavlja za nadstrankarskega. Če pa se misli Dušan Loparnik se napre- politično izživljati, pa lahko mirne duše piše za Komunisti- Evropo, kakor se menda danes imenuje partijsko glasilo.

Loparnikov nastop pa je tudi lep, poučen opomin, da imajo na pomurskem Zavodu za časopisno in radijsko dejav- nost še vedno preživelo politiko. »Kracanje« je namreč pravi na Vestnikovo prvo stran, kar pa brez uredniške pomoči prav gotovo ni mogoče.

MILAN RUS

ODPRTO PISMO LJUTOMERSKI SKUPŠČINI

To, kar bi se moralo zgoditi ju- lija, se je septembra. Pozno je, prepozno pa ni!

Večina občanov ni mogla razu- meti, da za opravljanje nekega dela niso več pomembni delovni uspehi, zavzetost za delo, ampak ime.

Spraševali smo se, ali ni bilo nikogar, ki bi spregledal, kam vodi razprava Blaža Zajnkoviča ob predlogu imenovanja v. d. na- čelnice oddelka Marije Gjerkeš- Dugonik. Če nas občutek ne va- ra, jo je skupščina obsodila brez sodbe. Nekateri delegati so po- vedali, da niso želeli odločiti, za- to so se vzdržali. Predlog za ime- novanje je napisala komisija, če- prav so nekateri člani komisije svojemu predlogu na skupščini glasno nasprotovali.

Po nastopu delegata Jožeta Kramarja nekateri nočejo nositi posledic odločitve, ki so bile sprejete na podlagi zlorabe za

maščevanje, kot lepo priča go- spod Dušan Loparnik v VEST- NIKU z dne 27. 9. 1990. Komisija je objavljena.

Kaj pa zdaj?

Članek je tako jasen, da vsi- vičeno pričakujemo prihod- sporne odločitve in odpra- jene krivice, skratka rehabilita- cijo Marije Gjerkeš-Dugonik. To- novano poznamo kot uveljav- pozneje delavko v upravnih or- ganih občine Ljutomer, danes pa ji je nekdo prekinil delo, ne to- takšen, ki si je z neupravičenim- denarnimi sredstvi dokopal po- Zelo nas čudi, da lahko po- vek s svojim izvajanjem pravi- na druge delegate. Prav tako nas čudi, da besede predsed- vršnega sveta niso bile »ne- od človeka, ki po naslin »člane- ne spada v noben zbor. Če- skupščine iz razloga, da ni v Ban- ju v Banji v republiku Hrva- prijavljen pa je na Razpisni- Ta hiša je prazna in ni naseljena. Mogoče vam to kaj pove? Škoda, da vam mi iz- moramo povedati tak- čudno pa je, da vi, gospod pre- sednik, nočete vedeti, kdo so in kakšni so delegati, ki odloča- imenu zakona. Vi imate v mi pa se sprašujemo, kakš- oblast ste? Delegatu Jožu Kramarju, ki je imel poznamo nastopa za pravnični napre- hvala.

K. B.
Ljutomer

DROBNO GOSPODARSTVO

**Ukinili
republiški
davek**

Zasebni obrtniki in po- enakopravnem položaju v pr- merjavi z družbenim sektorjem. drobnega gospodarstva, ki morali plačati ob nakupu in- nih sredstev in reprodukciji materiala med drugimi zbir- mi še 13-odstotni poseben bliški prometni davek. Na- njem zasedanju skupščine b- blike Slovenije so sprejeli Zak- o spremembah in dopoln- zakona o posebnem prometu davku, po katerem bodo pla- ki, ki vodijo poslovne in o- oproščeni plačila tega daveka, ko osnovna sredstva za- produkcijijski material. Z- zdaj za toliko odstotno pove- Se naprej pa bo treba p- 20-odstotni zvezni promet- vek.

PIONIR
keramika

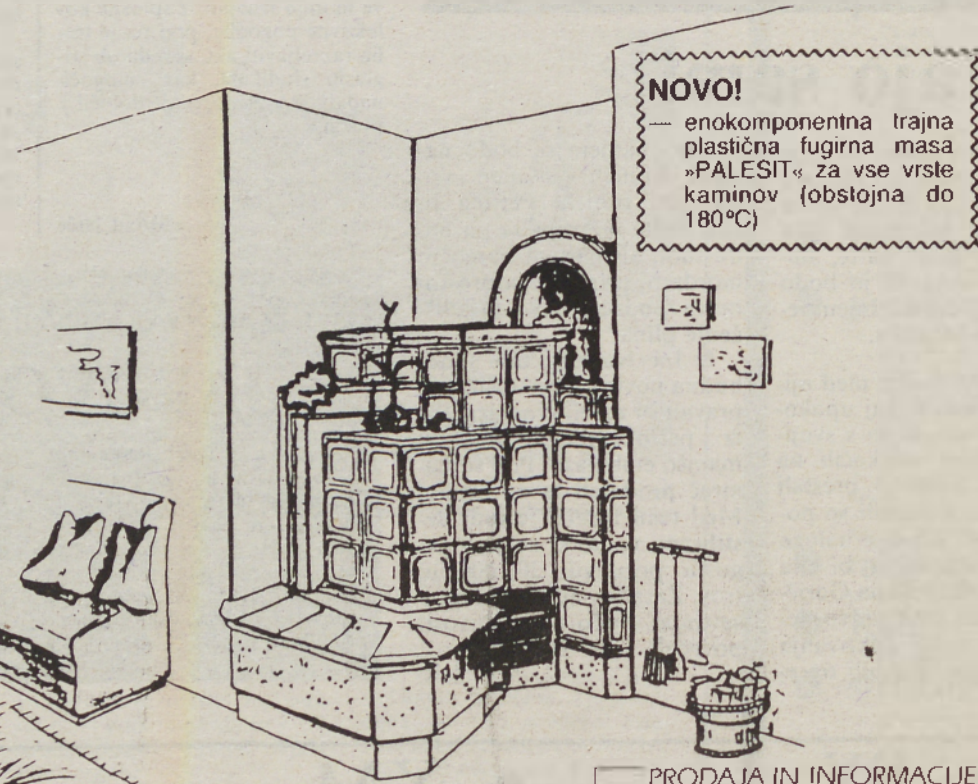
GIP PIONIR — KERAMIKA IN FINALIZACIJA
Slakova 5, 68000 Novo mesto
tel.: 068/21-201, 26-015, 26-016
fax: 068/24-298

**SEDAJ JE ČAS:
KERAMIČNE PEČI
IZ »KERAMIKE« PIONIR**

- kmečke peči
- toplozračne peči
- štedilniki
- kamini
- pizza peči
- prijetna toplota za vaš dom
- zdravo in ekonomično gretje
- ekološko čisto okolje
- lahko vzdrževanje, kakovost in trajnost peči, predvsem pa prihranek pri energiji

TRADICIJA, STIL IN OBLIKA — IZ NAŠE HIŠE V VAŠ DOM

NOVO!

— enokomponentna trajna plastična fugirna masa »PALESIT« za vse vrste kaminov (obstojna do 180°C)

PRODAJA IN INFORMACIJE:

Marko Miklošič, Maribor,
Lesjakova 52,
62341 Pekre — Limbuš,
tel.: 062/631-375

VAŠE ZAUPANJE V NAŠE PEČI JE ZAUPANJE V NARAVO

ZAŽIVITE Z NJO IN MI VAM BOMO POMAGALI

MOJA FOTOGRAFIJA

JOŽE KOLOŠA-KOLOŠ: MOJA FOTOGRAFIJA: Pomurska izdaja 1990. Tekstri: Aleksander Bassin in Sava Stepanov. 173 (+ 5) strani, 120 (+ 5) črno-belih reprodukcij, seznam razstav in reprodukcij, bibliografija, prev. v angleščino. Tisk: Tiskarna Jožeta Kržiča Ljubljana. Uredila: Jože Hradil in Franc Mesarič.

ne fotografije, ki ga je kot postopek iznašel in uveljavil Kološ, predstavljajo reprodukcije iz serije Koštabona (89–95). Sledi vrsta kolažnih fotografij, nastalih pod skupnim naslovom Hodoljubje (96–102). Zadnje obdobje Kološevega snovanja zaznamuje iskanje čiste slikovne pojavnosti, kjer je fotografski aparat zgolj pomagal pri materializaciji ideje – vizije (Jagoda Zivadinović jih poimenuje fantazmagorije!). Pod tem poglavjem sta nastala ciklusa Prividi (Markove kule) in Svetlobni zapisi (103–120).

Uvodne študije oz. tekste sta prispevala Aleksander Bassin in Sava Stepanov. Bassin pravzaprav skuša opozoriti in poudariti predvsem tiste poteze v Kološevem fotografskem opusu, ki so najbližje formalnim stopnjam razvoja sodobne likovne umetnosti. Ponudil je nekaj rešitev in odprl več vprašanj, ki bodo nujno zaznamovala smer raziskav Kološevega dela. Sava Stepanov je svoj prispevek koncipiral, kot je to sam poimenoval, na kronologiji eksperimenta. Njegovo pisanje je gotovo dobrodošlo, saj prinaša označitev posamičnega ciklusa in v kronološkem pregledu razčleni bistvene točke Kološevega ustvarjalnega razvoja. Omeniti kaže tudi zapis Jagode Živadinović v kolofonu, kjer v kratkem, vendarle strnjeno tekstu oriše bistvene poteze mojstrovega snovanja, ki jih označi s pozitivističnim nihilizmom in iskanjem absolutnega.

Kljub dejstvu, da v monografiji pogrešamo nekaj del, morda obsežnejših in kompleksnejših, tudi komparativne raziskave (za nimivo bi bilo raziskati nekatere vplive Kološevega ustvarjalnega prispevka na slovenske fotografije), pa smo vendarle dobili delo, ki nam daje priložnost, da se seznanimo s pogloblitimi potezami Kološevega ustvarjalnega snovanja. Morda bo kdo ob tem razočaran, ker v publikaciji ne bo našel zgolj fotografij za obujanje zgodovinskega spomina, toda sam sem pravzaprav vesel, da se Kološa predstavi tak kot je: kronist svoje predstave o sebi, kot človek z izrazitim naglajenjem k umetniškemu preoblikovanju in končno kot umetnik, ki si je ta pridevek zaslužil s svojim delom in življenjem.

JANEZ BALAŽIČ

LJUTOMER — Minuli konec tedna so v ljutomerski galeriji Antea Trstenjaka odprli razstavo izbranih del, ki so jih ustvarili udeleženci letošnjega EX TEMPORA. Druge tovrstne slikarske prireditve se je od 4. do 7. oktobra udeležilo 32 umetnikov, nastikali so okoli 60 slik, strokovna žirija pa jih je 34 izbrala za razstavo, ki bo odprta do konca meseca. Prvo nagrado organizatorja je dobil Jože Denko iz Bakovec, drugo Stojan Grauf iz Maribora, tretjo pa Benjamin Krumpelj z Raven na Koroskem, vsi akademski slikarji. Med šestimi nagrajenci pokroviteljev pa je bil tudi Sočoban Endre Gbnter.

LiK

**MED NOVIMI
KNJIGAMI**

Pred dnevi je izšla v zasebni založbi Petra Amalietija v Ljubljani že deveta samostojna knjiga domače pisateljice in pedagogice delavke Karoline Kolmanič, prav te dni praznuje svojo stdesetletnico.

Že pred leti je izšla mladinska
ovest z naslovom Sanje o zlatih
bambih, ki je bila med mladimi
talci izredno dobro sprejeta.
V prvi knjizi Srebrno ko-
lo, kar je tudi naslov ene od 18
zvezdic, ponovno vrača med
mlade bralce, točneje med cici-
ne in pionirje. To je dejansko
»pisan šopek iz šolskih
opisov, blokov in zelenih livad«
– kot je zapisano v podnaslovu
menjene knjige.

Zgodbe, pisane otrokom, in veda o otrocih, so nastale ob pominih pisateljičinega otrova, pa tudi ob opazovanju naga vsakdana med kratkohlačni-torej šolarji.

Tu je zajeta vsa tista njihova
rivost in razposajenost, ki je
lačilna za otroški svet, ki je v
dobroju nenehnega spraševanja:

SREBRNO KOLO

kaj in zakaj. To je namreč obdobje odkrivanja okolice, pustolovščin in otroški način in obenem obdobje prebijanja samozvesti in samopotrjevanja.

Kot mati in tudi kot učiteljica mladega rodu je Karolina Kolmančič dobro spoznala otrokov duševni svet. To poznavanje ji omogoča, da se mu pripovedi zanimive, da se mladi bralci lahko z junaki identificirajo, da jih imajo celo za vzornike, da ob vsakem prebranem besedilu pomislijo tudi na svoje morebitne pustolovščine, bodisi že storjene ali pa dobijo nekakšen navdih, spodbudo zanje ali celo nevsiljivi po-

F. KUZMIČ

-PA ŠE TO

Odbor za kulturo pri izvršnem svetu Skupščine občine Murska Sobota je dobil račun za sofinanciranje knjige Karoline Kolmančič z naslovom Srebrno kolo. Ob vsej tej birokraciji je šel račun mimo strokovnega delavca za kulturo v računovodstvo, kjer so na podlagi naslova obremenili telesno kulturo z nakupom srebrnega kolesa. Strokovni delavec, ki je to videl, ni vedel, da bi kdo kupil tako drago kolo. Zatrjevali so, da zato, ker je pač srebrno. Na koncu so ugotovili, da ne gre za srebrno kolo, ampak za Srebrno kolo (knjigo).

fk

MED NAMI JE NOVA POMURSKA REVIIJA ZA KULTURO

KAJ PA JE TEBE TREBA BILO, SEPARATIO?! (2)

Nadaljujmo z objavo drugega dela uvodnega nagovora glavnega urednika revije Separatio Francija Justa ob predstavitvi, 4. septembra, v baročni dvorani oboškega gradu. V naslednji številki bomo priobčili še predstavni prispevek odgovornega urednika Separatie Ferija Lainska.

Ce je v Separatiji mogoče videti nadaljevanje prej naštetih projektov, potem jo v sodobnem prostoru in času utemeljuje prav to: tovrstna izdvojenost, volja ponuditi nove strokovne in znanstvene poglede na pokrajinsko problematiko in le-to uzreti ne le v novih zgodovinskih, ampak tudi v novih sodobnih, tudi svetovnih dimenzijah. Nenazadnje je treba prišteti še potenje animirati domači razuminski potencial in

ga enakovredno vključiti v sodobno izmenjavo znanja.

PANONSKA PODOBA EV-
ROPSKEGA RAZSVETLJEN-
STVA

Drugi, prav tako zavezujoč, je pomen pridevnika *separaten*, -tna, -tno, ki se po slovarskih navedbah nanaša na to, kar časovno ali prostorsko ne poteka skupaj z drugim. Da svet med Muro in Rabo dolga stoletja tudi prostorsko ni sovpadal s svetom, s katerim je zlit sedaj, je splošno znano. Manj poznana pa je še ena oblika nesovpadanja z okoličo, to je časovni zamik v kulturi. Naj to misel ponazorim s primeri iz slovenstvenega področja. Leto ima precej natančno urejeno in periodizirano sosledje t. i. literarnih obdobj, kot so na primer renesansa, barok in klasicizem, razsvetljenstvo, romantika, realizem in tako dalje. Če bi skušali v to sosledje uvrstiti t. i. prekmurško slovstvo, tega že od prvih poskusov uvrstiti ne bi mogli.

Ali pa je ta separatnost zamudništvo ali ne, kakor bi vprašanje zastavljalo tradicionalno pojmovanje, je brezpredmetno, saj ga presega spoznanje, da noben mozaik ni popoln, če v njem manjka tudi najmanjši delček. Podobno velja za literarno gradivo Mladega Prekurmura: pesniško delo Franca Šebjančiča, Ivana Šiftarja in drugih, predvsem pa Naceta Kranjca-Pajlina izstopa iz množice neprofiliranih verzifikacij tistega časa in separatno dopolnjuje slovensko in evropsko poezijo od moderne oz. nove romantike do socialnega realizma. Slednjega sta s proznim delom z oslikovala Ferdo Godina in Miško Kranjec. Podobno bi lahko še naprej ugotavljali za literarno gradivo Sveta ob Muri in Odmevov. Skratka: ko so revijalni projekti uveljavljali avtonomnost kulturnega področja, so hkrati kulturo tega območja — čeprav separatno — umeščali v regularni tok slovenske in evropske kulture.

MED DUNAJEM, BUDIMPEŠTO, ZAGREBOM IN LJUBLJANO

Tudi literarno gradivo revije Separatio želi biti odprto za najrazličnejše zvenenje duha, hoče biti posrednik miselnih, emotivnih in poetskih vibracij, kar mu omogoča geografski položaj med Dunajem, Budimpešto, Zagrebom in Ljubljano. Slovenski kulturni prostor pa lahko obogati ne le s posredovanjem duhovnih impulzov iz Srednje Evrope in izselskega, ampak tudi z lastnimi, iz pokrajine izviraječimi impulzi. Kajti usoda Slovencev, tudi duhovna, ni le usoda njenega predišča, je tudi usoda Sobote, Jesenic, Kopra, Novega mesta itd. V tem smislu je Separatio nadaljevanje svojih predhodnikov in se na ta način trdno utemeljuje v duhovni komunikaciji sodobnega sveta. Podlago v latinski besedi ima tudi beseda »separatio«, ki v založništvu pomeni posebej zvezan sestavek ali poseben odtis. Če si s tem na koncu dovoliti kanček patetike, lahko rečem, da je vsak od zborniških in revijalnih projektov, o katerih teče beseda, nekaj posebnega. Vsi so bili namreč urednjeni in

dokaj neugodnih političnih, kulturnih in gospodarskih razmer. Zato so tudi poseben odtis naporov, potrpežljivosti in trmoglavosti svojih snovalcev in sooblikovalcev. Posamezniki in generacije, zbrani okrog njih, so jim vtisnili pečat, ki ga prah zgodovine še ne bo tako hitro prekril.

Če moramo tudi ob izidu Separatie ugotoviti, da so bili za njen izid potrebni ogromni napor, in da je nastajala v tistih neugodnih razmerah, ki so pokopali marsikateri podoben projekt pred njo, potem to ni tožba ali morebiti samohvala nad uspešnostjo kljub vsem preprekam, ampak je zgolj še en dokaz, kako kljub skozi zgodovino menjajočim se oblastnikom nekatere stvari ostajajo nespremenjene in da generacija, zbrana okrog Separatie, deli usodo Augustiča, Novaka in njegovih sodelavcev, avtorjev iz Mladge Prekurmuca in Sveta ob Muri, strokovnjak iz Panonskega zbornika in snovalcev Odmevov. V zavesti takšne atmosfere pa se samodejno zastavlja nič kaj optimistično vprašanje: ali bo morda tudi Separatie ostala zgolj torzo? Jasno je, da ob številki, ki je pred nami, niso snovalci revije tisti, ki bodo morali odgovoriti na to vprašanje.

KOT KALENDAR SRCA JE- ZUŠOVEGA?

Nekaj oblasti je že šlo cez to ljudstvo in ta svet med Muro in Rabo. Vsaka je zapustila tudi svojo kulturno sled. Kalendar srca Jezusovoga je recimo izhajal od skorajda začetka tega stoletja do leta 1944, torej pod dvema različnima oblastema. Do leta 1919. je izhajal v standardnem formatu na preko sto straneh. Po tem letu se je pod novo oblastjo njegov format in obseg skrčil v povprečju na 20 strani. Separatio je nastala še pod staro oblastjo.

Vprašanje ali bo tudi njo doletela usoda omenjenega koledarja, ni patetično vprašanje. Je vprašanje, ki ga vsiljuje zgodovinska izkušnja.

(konec)
Franci JUST

KOLOŠEVEM OBJEKTIVU

NA ZAČETKU LENDAVSKE — Lendavska ulica je bila očito mojstru fotografije Koložu posebej všeča, ali pa je morda instinktivno čutil, da jo mora iztrgati pozabi s svojimi dokumentarnimi fotografijami. Večina stavb ob njej dandanes ni več. Tako je namesto lepih trdnih stavb nasproti skupnih služb, ki so bile v tiskarstvu, zdaj »Petrovičev vogal« — kakor bloke z lokali v pritličju imenujemo Sobočani. Dvignjena tako visoko v nebo, da jih je videti tudi iz okolice Murske Sobotne in povsem so spremenili njeno arhitekturo. Tako iz tipično panonskega mesta nastaja neko povsem drugo, neprimerno naselje, ki ima svoje posebnosti. Na Lendavski je to blokova gradnja v simbiozi s poslovnjo, ki se obeta v zadnjem času, da bo tudi zavarovalnica v neposredni sosesčini nekdanje Čehove hiše, v kateri je zdaj prodajalna gradbenega materiala.

R. Bayčar

IGRA NARAVE

Korenčki, sončnice, hruške, jurčki... Letos se je kar nekaj bralcev oglasilo v našem uredništvu, da bi se pohvalili s svojimi pridelki. Eden od njih je bil Sobočan iz Partizanske ulice pa Franc Kerec od Grada, ki je prinesel sončnico s premerom 48 cm. Še kakšnega rekorderja pa bomo objavili v prihodnji številki.

N. JUHNOV

UNIČENIH JE ŽE OSEM
ODSTOTKOV AMA-
ZONSKIH GOZDOV

Brazilski minister za znanost in tehnologijo Jose Goldemberg je na seminarju, posvečenem varstvu pragozdov, priznal, da se amazonski pragozd krči z zastrašujočo hitrostjo. Navedel je podatek, da je uničenih že osem odstotkov gozda in da vsako leto izkrčijo 46 tisoč kvadratnih kilometrov, kar je večja površina, kot jo ima Švica. Gozdove izsekavajo priseljenci, da pridobijo obdelovalne površine. Izsekane površine so izmerili s pomočjo satelitskih posnetkov. Udeleženci seminarja so zlasti vznemirili podatki o gozdovih v brazilski državi Amazonas, ki so bili pred dvema letoma še nedotaknjeni. Zdaj pa je v teh državah posekanih ali požganih 29 tisoč kvadratnih kilometrov gozdov.

VAŠ EDINI
SPREMLJEVALEC

IPC PORTADESK 386SX

7L daa

IPC
COMPUTERS & POS

PODJETJE ZA POSLOVNO INFORMATIKO, MURSKA SOBOTA, GRAJSKA 1 A; tel.: (069) 21 353, KI JE EKSKLUZIVNI ZASTOPNIK IPC ZA JUGOSLAVIJO.

je blagovna znamka ESSEX ELECTRIC PTE LTD SINGAPORE.

ŽIV V HLA-
DILNIKU

Šestletni deček je po čudežu preživel potres v severnem Iranu.

Mali Sadeg je prebil štiri dni in pet noči pod tonami razvalin, v hladilniku. Ko se je zemlja stresla, je Sadeg spal v hiši svojih staršev v vasi Vih v pokrajini Gilan. Zaradi tresenja so se odprla vrata hladilnika, v katerega je dečka stisnilo podirajoče se zidovje. Ko so reševalne ekipe spravljale truplo dečkovega starega očeta, so zaslišale slabotne klice.

Takoj ko so dečka spravili na svetlo, so mu dali v šotoru poljske bolnišnice transfuzijo krvi. Odnesel jo je samo s štirimi zlomljenimi kostmi.

GROBOVI V
PRESTOLNICI

Sovjetski komite za državno varnost (KGB) je prvič javno spregovoril o možnosti, da so tudi v Moskvi množični grobovi, kjer so zakopane žrtve stalinskih časov. Kakor poroča tiskovna agencija TASS, je poročevalec KGB povedal, da so sprožili preiskavo na treh pokopališčih v glavnem mestu.

Po nekaterih ocenah je bilo med tako imenovanimi Stalinovimi čistkami ubitih 20 milijonov ljudi. Doslej so domnevali, da so množični grobovi večinoma v odročnejših predelih. Odkar pa je centralni komite KPSZ leta 1989 pozval k odkrivanju Stalinovih hudodelstev, so odkrili veliko grobov po vsej Sovjetski zvezi.

Srebrni meč
cveti samo
enkrat

Srebrni meč je zelo redka endemična (t.j. vrsta, ki uspeva samo v določenem predelu in je zanj značilna) havajska rastlina, ki cveti samo enkrat, ko doseže popolno zrelost. Za to pa potrebuje 30 let. Raste v visokih gorah, odrasla rastlina je visoka 1,8 metra.

NAJBOLJ ONESNAŽENO
OBMOČJE NA SVETU

Sovjetski vojaški kompleks Čeljabinsk 40, ki leži blizu mesta Čeljabinsk (1,1 milijona prebivalcev) na Uralu, je bil ena najbolj varovanih vojaških skrivnosti. Tu so v štiridesetih in pidesetih letih izdelovali atomske bombe. Zdaj, ko je njegova lokacija znana, pa ga »krasi« šele ena značilnost. Ameriška znanstvenika Thomas Cochran in Robert Standish Norris sta v svojem 32 strani dolgem poročilu z naslovom Izdelava jedrskega orožja v Sovjetski zvezi zapisala, da je Čeljabinsk 40 najnevarnejše odlagališče jedrskih odpadkov na svetu in najbolj onesnaženo območje na Zemlji.

Cochran in Norris sta člana Sveta za varstvo naravnih bogastev, zasebne ekološke organizacije s sedežem v Washingtonu. Lani sta znanstvenika nevarno območje obiskala, nekatere informacije pa sta dobila tudi iz sovjetskega tiska, ki se je začel lotevati nekdanje prepovedane teme o odlaganju jedrskih odpadkov.

Čeljabinsk 40 so zgradili leta 1945 in tam so v strogi tajnosti delali najboljši sovjetski znanstveniki. Leta 1969 je bilo tu sestreljeno vojsko letalo U2 s pilotom Francisom Garyjem Powersom, ki je preletel skrivnostno območje.

Sprva so visoko radioaktivne odpadke metali kar v reko Težo. Šele ko so radioaktivnost zaznali v 1.600 kilometrov oddaljenem Arktičnem oceanu, so zgradili štiri zbiralnike, s katerimi so ogradili najbolj onesnažene dele reke, v katero so zatem prenehali metati odpadke.

Leta 1951 so začeli jedrske odpadke iz Čeljabinske metati v bližnje jezero Karahaj. Ščasoma je bila akumulirane radioaktivnosti že za 120 milijonov curiejev, kar je dvainpolkrat več kot celotna radioaktivnost, ki se je sprostila leta 1986 ob črnobilski katastrofi. Leta 1967 je veter raznesel radioaktivne delce iz jezera in tako onesnažil okoliško pokrajino. Vsakdo, ki bi stal na tem prostoru, bi prejel smrtno dozo radioaktivnosti 600 rentgenov na uro, kar zadostuje, da v eni uri umre.

Potem ko so leta 1957 začeli odpake shranjevati v jeklene sode, ki so jih obdali z betonom, je enega od teh sodov razneslo in območje 15.000 kvadratnih kilometrov, kjer je živelo 270.000 prebivalcev, je prekrilo 70 ton radioaktivnih odpadkov. Nekateri prebivalci so hitro izselili, drugi pa so ostali tam celih šest mesecev in uživali zastrupljeno vodo in hrano. Doslej so v Čeljabinsku zaprli še

štiri reaktorje, petega pa bodo oklepali. Šesti, ki je povsem drugačne vrste, pa je še vedno delovna skrivnost.

Sovjetski postopek izdelave plutonija za atomske bombe je bil podoben tistemu, ki so ga uporabljali v ameriškem jedrskem reaktorju Hanford pri Richlandu (Washington). Čeprav bodo ZDS namenili okoli 100 milijard dolarjev za dekontaminacijo območja, pa Cochran trdi, da to ne more primerjati s kulturnimi in ekonomskimi onesnaženostmi v Čeljabinsku, deloma tudi zato, ker so bili ameriški varstveni predpisi strožji. Kar 600 let bo potrebno, da se bo radioaktivnost v jezera 120 milijonov curiejev raznesla na 120 curiejev (kar je še vedno nevarna). Novo nevarnost pa bi takrat predstavljali drugi radioaktivni izotopi.

KONFERENCA

Znanstveniki so ugotovili, da temperatura na Zemlji v zadnjih letih raste veliko hitreje, kot je rasla v zadnjih 10.000 letih. Če bo industrija še naprej brezobzirno spuščala v zrak škodljive snovi, ki povzročajo tako imenovane učinke tople grede, bo povprečna temperatura na Zemlji v nekaj deset letih zrasla za tri desetinke stopinje Celzija in bo do konca prihodnjega stoletja za tri stopinje višja, kot je danes. Prehvaljevali, da se bo morska gladina v naslednjih 40 letih dvignila za 40 centimetrov, do konca 21. stoletja pa za 65 centimetrov.

Julian Dowdeswell z inštituta za polarna raziskovanja na univerzi v Cambridgeu pa meni, da bi nastali, ki napovedujejo, da bo povprečna temperatura na našem planetu povzročila topljenje ledenih gnet na obeh polih, pretiravanje. Najnovejši zbrani podatki kažejo, da se dogaja ravno nasprotno. Južna stran ledenega oledenja v Grenlandiji je vsako leto do 100 metra za 20 centimetrov.

To je samo nekaj podatkov in predvidevanj, do katerih so prišli znanstveniki, ki raziskujejo onesnaževanja človekovega okolja na spremembo podnebja. O tem bodo znanstveniki razpravljali na štiridnevni konferenci pod okriljem OZN v švedskem mestu Sundsvall. Sodelovalo bo 300 znanstvenikov, prav tako in visokih vladnih uradnikov iz 70 držav, ki bodo sestavili mednarodne konvencije o vplivu našega planeta pred učinka tople grede. Nastopila bo konferenca o globalnem podnebnju bo oktobra v februarja prihodnje leto v Washingtonu konvencije sprejeli.

Gosak (drži ga Marija) jih šteje 23, ona pa 22 let. Najbrž sta najstarejši gosji par daleč naokrog. Če je sploh kje starejši?

Foto: J. G.

mladostna. Njuna velika prijateljica pa je 17-letna Marija. Jože Graj

Vaš takojšen
dobiček

Od zastoj penečega
vina do
pozdravnega žetona.

Kratek izlet v Graz z zaključnim obiskom v Casinu je v vsakem primeru dobiček. Še posebno do 30. decembra: do tega dne dobite ob svojem prihodu v Casino pozdravni žeton v vrednosti 200 ATS. Izredno znižani vstopni ceni 140 ATS s dobrodošlico vam bomo kozarcem penečega vina Rouge & Noir izrežili ta kupon in ga prinesite nazaj v Casino Graz. Veselimo se vašega obiska!

CASINO GRAZ
Stavite!

Landhausgasse 10, A-8010 Graz. Ta ponudba velja do 30. decembra dne 15. ure dalje (Pri vstopu in igri veljajo splošna pravila).

Tudi mi smo mogli zdigniti glavo. Tudi Prekmurci. Voj na Romi majore svoj program na radiju, pa na TV, pa malčica manjšina na svoj program na radiju, mi pa, ha nas je največ, pravi Bela, mi pa čenimo fkiiz golognjoni, pa razagani, kak kakš grekmurški rmačeki. Pa smo meli že 1918 leta svojo republiko. Prvi v Jugoslaviji, pa došla gile smo meli svojo, liemičovo v grekmurščini napisano knjigo - gile kak oni Slovenci. Zda pa nemamo nej svoje knjige, nej svoje programa na radiju, pa na TV, nej svoje soule, deca naša ne dobijo soliki knjig. Zatevamo, pravi Rarvčeni. Bela, svojo grekmurško republiko, svoje leta lišče, svoj TO, pa bar smo normalno gnevno cesto za turiste, pa ka mo meli konfederacijsko povezavo z ostalimi slovenskimi občinami. Od vlade v fenci Džauči.

TRIKRAT MINIMODA

saj vsak pameten desetletnik nosi na jesen trpežne zametne hlače in udobno vetrovko, lahko že rahlo podloženo. Seveda oboje v pralnih materialih. Pri dekletih si lahko privoščimo malo več domišljije; jakno kombiniramo s krilcem ali hlačnim krilom. Neomejene možnosti so v detajlih in barvah. Apropo barve: to jesen sta modni vijoličasta in modra, če pa barve mešamo, moramo vzeti najbolj nenavadne kombinacije.

Naraščajniška moda je razdeleva. Marsikatera solza je potekla zaradi »Nika-kršnega« pulija, hlače ali krila. Kaj takega pa že ne bom oblekel, se upira že generacija, ki je komaj prerasla kahlia. Vsekakor moramo dobiti njovo soglasje, če jih hočemo obleči. Predlagamo troje primerov, kako obleči osnovno škola. Verjamemo, da vam to težko utemeljiti z rožami potiskano srajco ali krilo. Poskusite z naslednjimi besedami: Rožice so najčudovitejši del narave in v svetu je prav naj na pohodu ekološki val, zato tudi v modi ne manjka rožic, metuljkov, hroščkov, medvedkov, pingvinov...

Morda boste uspeli, sicer pa je resnično ta čas na pohodu ekološki modni val. Za drugi primer že ne bo takih težav,

LAKOTA IN AGRESIJA

Solarji, ki zjutraj ne zajtrkujejo in dopoldne ne malicajo, se nagibajo k agresivnosti.

otrokove napadalnosti pomanjkanje sladkorja v krvi. Ko pada količina sladkorja v krvi, se pojavljajo motnje v delovanju možganov.

Otrok je vzkipljiv, nemi, napadalen. Če pa otrok doma izdatno pozajtrkuje, potem laže sledi ponku. V šoli mu ni treba obilno malicati, zadostuje že kak jogurt, jabolko ali podobno. In kaj storiti, če otrok noče jesti? Za zajtrk mu ponudimo hrano, ki mu tekne.

Ne silimo ga z jedmi, ki so sicer zdrave, vendar otroku ne dišijo. Pogosto je dovolj, da otrok popije skodelico toplega mleka ali kakava. Topla pijača mu napolni želodec, dopoldne ni lačen in tudi ne agresiven.

Kje so otroci najbolj ogroženi?

Največ nesreč se pripeti otrokom, ki so mlajši od petnajst let. Kar dve tretjini pa se ne ponesrečita v prometnih nesrečah, ampak v domačem okolju, med prostim časom, so ugotovili strokovnjaki pri zavarovalnici Lloyd. Značilni primeri:

Dojenček pade z mize, na kateri ga mati previja, zaduši se z blazino, pade, se opari. Otroci pogosto padejo s postelje, ranijo se s škarijami ali drugimi ostrimi predmeti, se opečejo na vroči plošči štedilnika ali se oparijo z vrelo tekočino.

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota.

1. Sacrifice — Elton John
2. Šum na srcu — Andrej Šifrer
3. Lilly was here — David. A. Stewart & Candy Dufler
4. Nancy iz Ljubljane — Big Ben
5. You're — Madonna

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Oddaja 21.232 je na sporedu RMS (UKV 87,6 MHz ali SV 64,5 kHz) ob petkih od 18. do 19.

NASVETI

BOJ Z VLAGO

Pomembno je, da redno zračimo kuhinjo in kopalnico. Kuhinjska sopara in sopara, ki nastaja ob točenju vode v kad, vlažita zrak, v vlažnem in toplem ozračju pa se plesen dobro počuti. Vlago preganjamo tudi iz spalnice. Med spanjem se znojimo in oddajamo veliko vlago.

Kadar kuhamo, peremo in se kopamo, naj bodo vrata zaprta, da se vlaga ne širi tudi po drugih prostorih stanovanja. Ponoči naj bodo vrata spalnice zaprta.

Ko nehamo ali uporabljati kopalnico, pa tudi zjutraj po spanju, temeljito prezračimo prostore, v katerih je zrak vlažen. V zimskih dneh po zračenju prostor znova segrejemo, da se posuši tudi tista vlaga, ki je sedla na stene. Najbolj temeljito in redno zračimo prostore z zunanjimi stenami. Najbolj ogrožene so stene z balkonom, kajti zunanja balkonska stena se segreva počasneje kot notranja, zaradi razlik pa se v steni nabira vlaga.

Obtožena margarina

Med nasveti, ki jih je zdravnik dal srčnim bolnikom, je bil tudi ta, da naj poslej namesto surovega masla raje uporabljajo margarino. V zadnjih dveh desetletjih so za zdravje zaskrbljeni ljudje mazali na kruh margarino, trdno prepričani, da se slastem surovega masla odreka zdravju v prid, saj naj bi maščobe v margarini ne vplivale na količino škodljivega holesterola v krvi. Kaže pa, da so milijoni ljudi in veliko medicinskih strokovnjakov živeli v zmoti.

Nizozemska raziskovalca sta v reviji New England Journal of Medicine pred kratkim objavila rezultate svojih raziskav, iz katerih sledi, da margarina vsebuje snov, ki dejansko povečuje možnost za srčna obolenja. Škodljive naj bi bile tako imenovane transmonosaturirane maščobne kisline, ki jih prehrabna industrija

uporablja pri izdelavi margarine. Te maščobne kisline naj bi bile enako kot nasičene maščobe v surovem maslu škodljive zdravju, ker povzročajo maštev krvnih žil.

Ali to pomeni, da pri dieti ne bo treba namesto masla, mastnih sirov in drugih podobnih mlečnih izdelkov uživati margarine?

Ne. Margarina je kljub omenjeni snovi še vedno primernejša za hrano ljudi, ki jih ogroža nabiranje maščob v krvi, trdi strokovnjak za holesterol dr. Scott Grundy.

URA, KI KAŽE STRES

Industrija ur z uvajanjem novosti, privlačnih za porabnike, pospešuje prodajo. Najnovejši izum je ročna ura, ki meri stres. Narejena je sicer iz starih pločevink, znotraj ohišja pa je natančen švicarski mehanizem. Ura ima pas, ki meri telesno temperaturo. Če lastnik pritiska na gumb deset sekund, se začne barvna lestvica, ki je sestavni del številčnice, spreminjati. Če je barva modra, pomeni, da je z lastnikom ure vse v najboljšem redu, če pa je rdeča ali celo črna, pomeni, da je doživel stres.

Okopajmo mačko!

Ljudje, ki so nagnjeni k alergijam in ki imajo doma mačko, dobivajo pogosto kožne izpuščaje.

Vzrok je alergen, ki ga mačke izločajo z žlezami in s slino in se nabira na mačji dlaki. Ameriški znanstveniki so odkrili, da se je proti tej vrsti alergije sorazmerno

lahko boriti. Zadostuje že, da okopljemo mačko enkrat na teden, pa odstranimo z dlake tisto snov, ki povzroča izpuščaje. Mačke so sprva nezadovoljne, vendar se sorazmerno hitro navadijo na novi način umivanja — namesto s slino in jezičkom z milom in vodo.

Kuhajte z nami

SVINJSKE ZAREBRNICE BREZ KOSTI V TESTU

Potrebujemo 1 kg zarebrnic v enem kosu brez kosti, 2 žlici olja, 1 zavitek odtajane listnatega testa, 1 jajce, sol, poper. Meso solimo, popramo po želji. Po tisti strani, ki je bila priručena h kosti, ga na vročem olju opečemo 3–4 minute. Nato ga ohladimo. Pripravimo primeren manjši pekač in ga splaknemo z mrzlo vodo. Odtajano testo razvaljamo v dva pravokotnika. Prvi pravokotnik naj bo manjši — torej pustimo nekoliko debejše testo, tako da je po dolžini in širini od mesa večje približno za 6–8 cm (testo se pri peki močno krči). Na to testeno ploščo v pekač položimo pripravljen kos mesa. Robove testa ovlažimo z vodo. Meso pokrijemo z drugo polovico bolj tanko (večje) razvaljanim testom, ki ga stisnemo z navlaženim ročkom spodnje testene plošče. Zgoraj izrežemo iz testa dve za mezin veliki luknji in vanju vtaknemo papirnat tulec, da bo skozi njiju med peko uhajala para iz mesa. Iz robov testa, ki smo ga obrezali pred zavijanjem in oblikovanjem pečenke, nalepimo na štruco okraske. Preden jo damo v pečico, jo premažemo s stepenim jajcem. Pečico segrejemo na 200 °C in pečenko pečemo najmanj 60 minut. Proti koncu peke jo po potrebi pokrijemo z alu folijo, da se testo preveč ne zapeče. Zraven ponudimo krompirjevo solato. Pečenko ponudimo toplo ali mrzlo. Poleg krompirjeve solate se zelo prileže še mešana solata iz korenčka in svežega zelja.

Kako pripravimo to solato? Korenje ostrgamo, očistimo in nargamo na dolge tanke rezine (kot hren). Zelje otrebimo in zelo tanko narežemo ali naribamo. Zelje in kis (vinski) damo v solatno skledo in ga z lesenim tolkačem malo potolčemo in zmešamo. Potem primešamo korenček, olje, žličko gorčice in sol. Dobro premešamo. Za štiricelansko družino zadošča 14 dag korenčka in 25 dag zelja.

BIM

Murska Sobota, Ciril-Metodova ulica 50,
tel.: (069) 22 219, 22 809, 21 136
Telefax: (069) 21 136
Za prvo osemletko proti kanalu

Cenjeni!

Dovolite nam, da Vam sporočimo, da imamo v zalogi oblačila za jesen. Vedno se trudimo, da bi prisluhnili Vašim željam in potrebam. Posebej Vam priporočamo nakup ženske in moške usnjene konfekcije.

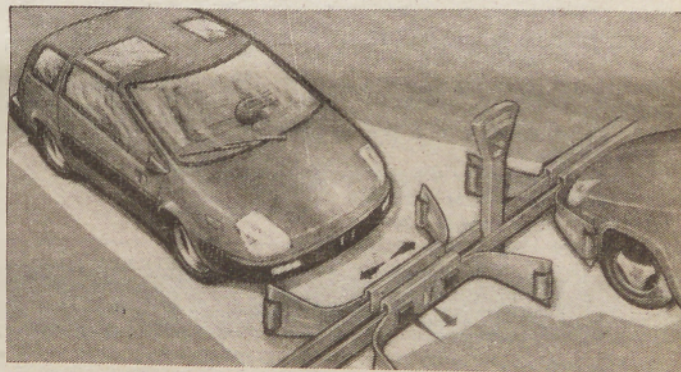
In še nekaj Vam želimo napisati. Ne bodite v skrbeh. Ob nakupu bomo našli skupni jezik; če bo potrebno, Vam bomo pomagali z obročnim odplačilom. In tudi odpiralni čas smo prilagodili Vašim željam. Odprto imamo vse do dvajsetih. Želimo Vam še lepo jesen in veselo trgatve!

S spoštovanjem!

Vaš Bim

AVTOMOBILSKI POGON

Strokovnjaki se še vedno zavzeto ubadajo z različnimi avtomobilskimi pogoni in organiziranostjo (predvsem mestnega prometa). Tole na risbi je švicarska zamisel; obveljala bi lahko v primeru, če bi avtomobile poganjali akumulatorji. Parkirišča bi bila lahko tudi »napajališča« z elektriko, pa tudi z električnimi števci, saj brez denarja nikoli ne bo muzike.

SESTAVIL MARKO NASTAP	ZAVOD ZA GLUHO-NEME	ČASOVNI TERMIN	ZNAMENITA RUSKA KRIŽARKA	FINO SUKNO IZ CESANE VOLNE	ŽENSKO IME	ZELO REDKA KOVINA (ZNAK Yb)	VRSTA SKLADBE
SLOVENSKI PESNIK (ALGJZ)							
OKUSNA MORSKA RIBA, KOMARČA							
POPEVKA-RICA IZ BIH (NEDA)							
VODIK	UMETNIŠKA ŠMER ČETVERO-KOTNIK						
ZADNJE PREDIVO, PAZDERJE					BARJ NORVEŠKA IN ŠVEDSKA REKA		
NORVEŠKA REKA (ANAGRAM: ENA)					NAJVEČJI MORSKI SESALEC VEZNIK		
LATINSKI VEZNIK (IN)			PISATELJ EHRENBURG OSNOVNA MERA				
TANKA KOZICA, OPNA						GORA NA HALKIDIKI	EDEN OD CEZARJEVIH MORILCEV
REKA NA TAJSKEM, PRITOK MENAMA				JADRANSKI OTOK NASILNA TATVINA			
STRAVIN-SKI					TURČUJA NEON		
NAJVEČJE MESTO V AFR. DRŽAVI BENIN							
PESNIŠKA STOPICA							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: pianist, Ontario, odstava, Bi, Ines, Lars, CT, aneks, šal, Ena, č, Jeras, Eban, GC, Na, kolo, Elbasan, cipresa.

Ob tednu otroka

Ob tednu otroka smo pripravili anketo o tem, kaj so si učenci v tem tednu zaželeli. Porzemamo nekaj odgovorov:

»Želim, da bi imel vsak otrok na svetu svoj dom, starše, domovino in svobodo.« (Monika Bedók, 5.r.)

»Želim, da bi vsi otroci živeli v čistem okolju, da bi bila njihova pot v šolo varna, da bi imeli dovolj oblačil in da ne bi bili nikoli lačni.« (Andreja Stepanović, 8.b)

»Naj imajo vsi otroci veselje do življenja.« (Jasna Rožman, 8.b)

»Da bi imeli vsaj dovolj kruha!« (Sonja Šavel, 8.a)

»Moja želja je, da otroci ne bi bili žrtve prometnih nesreč in da ne bi bilo bolnih otrok.« (Dominik Ošlaj, 7.a)

»Ob tednu otroka si želim predvsem, da bi vsi otroci na svetu občutili vsaj v tem tednu toplino doma, da ne bi bil nobeden lačen in da bi bilo njihovo okolje čisto in zdravo.« (Tanja Gujtman, 7.a-zred)

Učenci OŠ Ivan Cankar, Bogojina

POSRAVLJANJE BUČ — Narisal Gregor Rožman, 2. razred, podaljšano bivanje, OŠ Branko Bernot-Aljaž, Križevci pri Ljutomeru.

Mala lončarska delavnica

»Filovci 90«

Nekaj dni pred koncem šolskega leta smo dobili na šolo dopis, da se lahko udeležimo Lončarske kolonije v Filovcih.

S tovaršišči za likovni pouk smo se dogovorili o vsem, kar je bilo potrebno in kaj moramo vzeti s sabo.

V petek zjutraj smo se zbrali na avtobusni postaji v M. Soboti in se z avtobusom odpravili v Filovce. Tam so nas že čakali učenci iz OŠ Bogojina. Odpeljali so nas na igrišče, kjer smo dobili vsa potrebna navodila in se razdelili v skupine. Takoj nato smo odšli k lončarjem. Bila sem v skupini pri tovaršišči iz Rogaške Slatine; pozneje se nam je pridružila tudi naša tovaršiška Ingrid.

Po kosilu smo odšli k drugemu lončarju, kjer smo pripravljali glino in izdelovali na kolovratu. Med delom so nas zmotili delavci TV Slovenije, ki so snemali naše delo, da bi tudi drugim vzbudili željo do tega, že skoraj izumrlega dela. Po večerji je bil kulturni program, ki so ga spet

prpravili gostujoči učenci in domače pevke.

Po končanem programu so zakurili v lončarsko peč, kjer so žgali izdelke kar celo noč. Mi smo seveda odšli spat k novim prijateljem.

Zjutraj smo se poslovili od gostoljubnih družin in odšli k lončarju. Tam mi je tovaršiška povedala, da sem lepo slikala in da bom izdelek pokazala v Krogu. Še smo videli mnogo zanimivih lončarskih del, po kosilu pa smo se odpeljali v Bogojino, kjer smo si ogledali cerkev.

Proti večeru pa smo se odpravili domov, polni lepih vtisov in z upanjem, da bodo še taka srečanja.

SIMONA SUKIČ, 7.r., OŠ KUZMA

Kdo praznuje 17. septembra?

17. september — moj rojstni dan. 15. čem in premišlujem, kdo se ima ta dan rojstni dan. Spomin se, da ga ima Melita. Tedaj pa mi v roke pride knjiga Franceta Bevka. Ugotovim, da se je tudi on rodil 17. septembra in se razveselim.

Kdo je sploh bil France Bevk? Bil je pisatelj, ki se je rodil v Zakolci pri Cerknem. Je zelo znan pisatelj, ki je pisal za otroke in staršje.

Umril je na svoj 80. rojstni dan, 17. sep. 1970 leta. V ponedeljek, 17. septembra 1990, je bila 100. obletnica njegovega rojstva in 20. obletnica njegove smrti. Koliko mladinskih del je izšlo izpod njegovega peresa?

Spomin se, kako sem uživala ob branju njegovih Pastircev, Pestrne in kako sem sočustvovala z glavnimi junaki. Danes ni več pastircev ne pestrne, so pa ostala Bevkova dela, ki bodo vedno spominjala na odličnega mladinskega pisatelja.

Sandra Meolic, 6.a., OŠ Bakovi

Neka grozna žival

Bilo je zadnji dan počitnic na morju. Hotela sem skočiti v morje in zadnjo sekundo opazila neko grozno žival, ki je plavala po vodi. Izgledala je kot kaka raztrgana cunjica.

Nenadoma je prišla punca in me porinila, tako da sem padla v vodo. Žival je začela plavati proti meni in jaz sem se na smrt prestrašila. Začela sem z vso močjo plavati proti obali, toda zaman, žival me je dohitela, vendar se me ni dotaknila. Bila je zelo čudna, z mano je plavala do obale in mi prav ničesar ni storila. Hitro sem stopila iz vode in jo opazovala. Toda ni odplavala, ampak je ostala blizu obale. Za kratek čas sem pogledala stran in ni je bilo več.

Koter Simona, 8. b OŠ Drago Lugarič, Lendava

Lojzkovo kajenje

Sosedov Lojzek rad kadi in mar mu za življenje ni. Vsak dan on škalo pokadi za kruhek pa denarja ni. Ker dosti sapa za cigarete ima, se rad povsod baha. Črni zob od pokajenih cigaret ima, na nogi pa se mu čevlji smehlja. Prste ima rumene in od cigaret prismojene. Za cigareti trepete, ko jih v žepu nima. Vedno kašlja in kadi, in bolezen mu že grozi. Kajenje bo moral opustiti ali pa v bolnico oditi.

Aleš RAJH, 6. r., OŠ KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

Malomarni čiki

Vi, malomarni čiki, ležite vsepovsod, čeprav bi bilo bolje, da ne bi delali nadlog. Vi, malomarni čiki, ste res iz tobaka, le kdo vas je izdelal, da za vas je sila taka? Vi, malomarni čiki, sestavljeni iz strupa, čeprav za zdravje ste škodljivi, marsikdo brez vas obupa.

Helena HERIC, 6. r., OŠ KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

Spet v šoli

Počitnic je zdaj res konec, poklical nas je šolski zvonec. Torbo na ramo smo nadeli in v šolo šli veseli.

Že v začetku smo sklenili, da med letom homo se trudili, saj kdor z znanjem je bogat, to največji je njegov zaklad.

Ksenija Raščan, 6. a

V šoli smo spet zbrani, veseli, razigrani... Delamo in se učimo, v odmoru se lovimo.

Za igre zdaj več časa ni, saj začele so se nove skrb. Pridno dela se lotimo, dolžnosti svojih ne pozabimo!

Milena Kocet, 6. a, OŠ Štefan Kovač, Turnisce

Bil sem v Uruguayu

Že pred počitnicami sem se veselil odhoda v Uruguay, kamor naju je s sestro povabil stric. Bilo se je čudovito peljati z letalom. Užival sem ob sončnem zahodu. Očaral me je, kajti bil je poln neokritih lepote in ob pogledu nanj se je začela sprati moja bujna domišljija. Po Uruguayu smo dosti potovali in občudovali pokrajino, ki pa ni kaj preveč obdelana, kljub temu pa je še posebej zanimiva, saj se človek ni kaj dosti posegel po njej, ko se pelješ po cesti in gledaš levo in desno, lahko se mo občuduješ tiste, že stoletja stare palme in kaktuse. Enako lepa je tudi pokrajina Brazilije in Argentine. Poteg tega pa smo v teh deželah videli mnogo zanimivega.

Najlepše mi je bilo, ko sem si v Buenos Airesu ogledal svetovno prvenstvo v košarki. Gledal sem tekmo med Jugoslavijo in Brazilijo. Užival sem ob stopil v dvorano, sem se nalezal tistega navdušenja, katerega je bila polna vsa dvorana.

Po dolgem pričakovanju so prišli v dvorano igralci. Najprej so se ogrevali in potem se je začela težko pričakovana tekma. Užival sem v umetnosti teh mladih košarkašev in seveda, da ne pozabim, sem navijal za naše. Po težki in dolgi tekmi so zmagali naši z veliko prednostjo. Kasneje smo si še ogledali tekmo med Avstralijo in Puerto Ricom. Pri tej je zmagala država Puerto Rico, čeprav sem jaz navijal za Avstralijo.

Kot se vse konča, so se končale tudi te počitnice v Južni Ameriki. Rad sem se vrnil domov, saj je vedno velja pregovor: »Povsod je lepo, toda doma je najlepše!«

Bojan Kavasi, 7. a, OŠ 17. OKTOBER, BELTINCI

»Nisem ga. V peč sem ga vrget. To so reči, ki se z njimi nočem pečati.«

»Lažeš, da se kadi. S kom je odšla?«

»Ne vem.«

»Sama zagotovo ni odšla čez Muro. Brez zvez to ne gre.«

»Verjetno je koga poznala.«

»Kdo pa je zahajal k vam?«

»Nihče. Vsaj z mojo vednostjo ne.«

»S čigavo vednostjo pa, če ne s tvojo? Banditi so prišli ponjo in ti si bil vendar doma.«

»Sredi noči so prišli. V temi. Nisem jih videl.«

»Ferenc, pomagaj mi! Spomin mu obudi!« reče Kertész svoemu kolegi, ki je, pol sede in pol sloneč na pisalni mizi z rokami prekrizanimi na prsih, zasledoval zasliševanje.

Ferenc je prijel za pasji bič in ga jel z nasladi pretepati.

»Neumen si, ker se pustiš pretepati. Če bi mi vse po pravici povedal, bi si prihranil batine.« reče Kertész, ko ga Ferenc preneha mlatiti. »Ali ni zanimivo, njegove žena nam je snoči vse priznala, on pa takšna trma,« pravi Ferencu.

»Ga bom že zmehčal,« se zareži Ferenc.

»Moja žena vam ni mogla veliko povedati, ker celo manj ve kot jaz.«

»Pa še koliko nam je povedala! Kaj pa tvoja nečakinja, Irena Sobotin?«

»Ta k nam ni zahajala. Čeprav smo sorodniki, si nismo bili nikdar na roko.«

»Tvoja hčerka in njena sestrična sta hodili na skupne sprehe, kjer sta premlevali marksizem in kovali upor. Celo jaz sem ju že srečal.«

»Če sta se dekleti shajali, sta se za mojim hrbtom. Pa še to je bilo pred dobrim letom. Kolikor mi je znano, je moja nečakinja ušla k banditom. Predvsem zaradi njenih nazorov je midva z ženo nikoli nista marala.«

»Kaj pa murinski Judje? Kdo med njimi je komunist?«

»Med murinskimi Judi ni komunistov.«

»Ali kdo podpira bandite?«

»Ne vem.«

»Ne veš? Ferenc, bič!«

Ferenc ga oplazi z vso močjo po plečih.

»Naši Judje so trgovci. Trgovci pa nikjer na svetu ne podpirajo komunistov.«

»Kaj pa Aleš Kardoš? Ta je celo med voditelji.«

»Ta ni bil trgovec, temveč skrahiran študent. Iz Murina je izginil neznano kam že enainštiridesetega leta, precej po prevratu. Čim so mu postala tla doma prevroča.«

»Ali Rituperjev Miha, ki ga kličejo za Grbača, nikoli ni bil pri vas?«

»Jaz ga pri nas nisem videl. Še nikoli v življenju nisem spregovoril niti besedice z njim. Tudi poznal ga verjetno ne bi, če ne bi bil grbast.«

»Kam si le gledal, da ga nisi videl? Tvoja žena ga je. Kazno je, da bomo zaplesali, in to ne samo s palico. Bolj učinkovita sredstva imamo kot je palica, ki ti bodo odprla tvoj pasji gobec. Kaj pa Lončar?«

»Kateri? Lončarjev je v mestu več.«

»Politični zaupnik tvoje banditske hčerke. Istega kova kot Grbač.«

»Jaz poznam bližje samo enega Lončarja. Pravnika. Jugoslovansko vojsko sva služila skupaj. Vendar le nekoliko ur. Lončarja so vpoklicali tik pred nemškim napadom.«

»Najprej jugoslovansko vojsko, potem pa bandite...« Glatsteinu postane vsled Kertészove pripombe tako vroče, da mu stopijo na čelo znojne kaplje, ki pa si jih ne upa obrisati.

»Na dan z besedo, komunist! Tudi ti si se pridružil banditom, ne samo tvoja hči. Tvoja žena in nastavljenici so mi že snoči prav

vse povedali. Zdaj hočem slišati še tvojo zgodbo. Zakaj si odšel z banditi?«

»Jaz z banditi? Jaz sem bil ves čas doma. Če bi odšel z banditi, bi me Murinčani zagotovo pogrešali.«

»Kakšnega vraga mi boš še natvezil, žid! Vrnili si se, da boš zanj vohunil in organiziral upor.«

»Na srečo svojih otrok prisežem, da to ni res. Kaj takšnega vam moja žena in nastavljenici niso mogli povedati.«

»Ferenc, na delo!«

Detektiva sta mu zvezala roki na hrbtu in ga obesila na kavelj, tako da se je samo s prsti dotikal tal. Izmenoma sta ga tepla s takšno silo, da se je od bolečin zvijal kot črv. Kertész ga je s kleščami ščipal v nos. Ferenc mu je rinit igle za nohte. Jetnik je padel kar dvakrat v nezvest, Ferenc ga je snel s kavlja in ga s takšno močjo bičal po golem hrbtu, da se je nesrečnež opravljal po steni in zvijal po tleh kot črv. Detektiva pa sta skakala po njem in ga brcala.

Glatstein je vedel, da ne sme ničesar povedati, četudi ga bo-

26

sta detektiva tako preteptala, da ga pohabita. Če bi priznal, da je bil pri partizanih in streljal na madžarske orožnike, bi to pomenilo njegov konec. Madžari bi ga brez vsakršne obsodbe postavili pred zid in ga ustrelili. Zato je ostal neomajen, trpel bolečine, se onesvestil, izdal pa se ni.

Detektiva sta odnehala z mučenjem šele opoldan, ko sta mu povedala, da se bosta po kosilu vrnila.

Orožnik ga je odvedel na stranišče. Krvi z obraza si ni smel umiti. Zaklenil ga je v isto sobo, v kateri je bil prenočil.

Detektivov popoldan ni bilo nazaj. Tudi jedi mu ni nihče prinesel. Lačen ni bil, čeprav že štiriindvajset ur ničesar ni použil. Pač pa je trpel neznožno žejo. a si ni upal potrkati na vrata.

Ko se je znočilo, mu je orožnik prinesel skledo mlačne juhe in kos rženega kruha. Juha mu je za prvo silo potešila žejo. Kruh je zaradi presekanih ustnic in pobitih čeljusti jedel le z veliko muko. Zadovoljiti se je moral s sredico, ki jo je prav počasi mlet in, pomešano s slino, le s težavo pogoltnil.

Bolečine so bile posebno hude ponoči. Celo vročino je dobil od njih. Po polnoči je imel mrzlico in večino noči bolj presedel kot preležal. Strt duševno in telesno je v grozi pričakoval naslednje jutro.

Ponj so prišli že pred zoro. Bil je prepričan, da ga bodo zopet mučili. Redkobesedna orožnika pa sta mu nataknila na zapestje ve-

rige in ga odgnala v mestno ječo. Tam ga je prevzel njegov star znanec Vodopivec. S pripombama Glatstein, vi pa ste postali moj stalni gost! in, z vami so pa prav pošteno plesali! ga je zaklenil v temno, po plesnobi zaudarjajočo samico in se zanj ni več zanimal.

Šele zvečer ga je odgnal v umivalnico, kjer si je smel umiti kri z obraza in si očediti obleko. Obrtil se ni mogel, ker ni imel brivskega pribora. V pisarni sta ga pričakovala dva orožnika, ga uklenila in odgnala na železniško postajo. Verig mu tudi na vlaku — peljali so se v žvižskem vagonu — nista snela z rok. Ko ju je vprašal, kam ga ženeta, sta ga nahrulila, naj drži svoj banditski jezik za zobmi. Od slej ju vso neskončno dolgo pot ni upal nadlegovati z vprašanji, niti potem ne, ko sta mu ponudila klobaso, kos kruha in vodo.

Zarano so se pripeljali v Budimpešto. Pričakoval je, da ga bodo v Budimpešti zaprli. Orožnika pa sta ga na vzhodnem kolodvoru izročila dvema drugima orožnikoma. Vozilo so se ves dan, dokler se niso pripeljali v slovaške hribe. Tam so zamenjali vlak za razdrobljen tovornjak, ki jih je med stokanjem in sunki potegnil v internirni taborišče, kamor so prispeli sredi viharne in deževne noči. Zanimive teme in neurja so skednjem podobne zgradbe, obdane z visokim plotom, prepletenim z bodičasto žico, naredila nanj pošastivno in.

Pred glavnimi vrati jih je sprejel z brzostrleko oborožen stražnik, pregledal jetnikove spremne papirje in jih napotil v pisarno.

V pisarni sta mu orožnika snela verige. Medtem ko si je zagnil razboleli in zatečeni zapestji, je službojuči stražnik orožnikoma potrdil, da je ujetnika v redu prevzel.

Ko sta orožnika odšla, je prišel ponj dolgočasen stražnik, tako zaspan, da je gledal. Z roko mu je dal znamenje, naj mu sledi.

Stopil je s tesnim srcem za njim. Prečkala sta prostrano dvorišče in stopila v prostorno podolgovato zgradbo, ki je bila nekdo grofovska konjušnica. Pri medli svetlobi, ki jo je oddajala stropa na stopu, je videl drugo nad drugim dolge vrste surovega lesa, lesenih ležišč. Slišal je nemirno spanje in bolesterne zdihe spavajočnikov.

Stražar mu je odkazal prazno ležišče na vrhu in odšel. Spodaj je spal jetnik, ki je imel glavo napol pokrito s klobukom. Glatstein je nekaj časa neodločno stal poleg njega in ga gledal. Radoveden, kje je in kakšne so življenjske razmere v taborišču, bi ga najraje zbudil. Toda jetnik se kljub ropotu, ki ga je namenoma povzročal, ni zganil. Slekli si je pr vršnik in suknjič in z njima zagnal na zgornje ležišče, ki je pod njegovo podobno zgradbo, obdane z visokim plotom, prepletenim z bodičasto žico, naredila nanj pošastivno in.

Svoboda je za zdaj daleč, nedosegljiva in podobna iluziji. Pred koncem vojne je zagotovo ne bo okusil. Toda vojna ne traja večno, da prej ali slej ne bi napočil mir. Ne zato, da bo zaprt. Glavno je, da družina preživi vojno. Klara z otrokoma doma, Sarlota v hribih. On bo že nekako, čeprav nima penila, sškega aparata in niti mila ne. Po vojni pa ga bodo slavili kot junaka, ki je imel to smolo, da se v hosti ni mogel izkazati zaradi ran, ma in ker je bil ranjen, še preden je imel priložnost svetu pokazati svojo hrabrost.

Misli so mu splavale v lepo prihodnost. Pijani zmage praznujejo Murinci konec vojne. On in Sarlota sta se ob času vrnila domov. Sarlota iz gozda, on iz koncentracijskega taborišča in zdaj pripovedujeta o velikih doživetjih. Odisejati, polni strahot in hrabrosti, zagnani v zmagi, ki jih je privedel do zmage. Igor in Kurti pa napeto poslušata in od začudenja širita svoje oči. Igor in Kurti... Igor in Kurti...

(nadaljevanje prihodnjic)

RADENCI

K ROŽMANU NA SPREHOD

Najbolj znano slovensko zdravilišče za srčne bolezni Naravno zdravilišče Radenci, je hkrati tudi najbolj revno. V tem kraju že zelo dolgo pogrešamo dodatno ponudbo; ne pa da ne bi bilo interesa! Dve zasebni slaščičarni sta prav težko dobili ustrezna dovoljenja za gradnjo in širitev, kaj šele da bi ga dobil zasebni gostilničar.

Časi se spreminjajo in upajmo, da tudi mnenje vodstva zdravilišča — le-to mora namreč ugotoviti, da bo čim pestrejša ponudba njim le v pomoč, in ne konkurenca.

Zato smo z veseljem sprejeli povabilo za odprtje turistične kmetije na Gubčevi cesti v Radencih (v bližini nove cerkve). Vest o novi turistični ponudbi se

je hitro razširila in že prvi dan je Rožmanove obiskalo veliko zdraviliških gostov. Silva in Jože Rožman nista nikoli delala v turizmu. Doma imajo kmetijo z okrog 6 hektarji zemlje, kravo, 20 prašičev in druge živali. Pred tremi leti sta Rožmanova začela graditi. Prostori turistične kmetije so sicer zgrajeni na novo, kljub temu pa nekako naravno povezani z drugimi zgradbami domačije v celoto.

Silva je že prej delala z ljudmi, saj je bila 16 let zaposlena v trgovini. Tudi kot kuharica se bo izkazala, prepričana je tako. Pri odločitvi za turistično kmetijo pa je prednjačilo predvsem dejstvo, da imata tri hčerke, za katere nista prepričana, da bodo lahko dobile zaposlitev.

Te dodatne ponudbe v Radencih bodo veseli tudi domačini, saj sta Rožmanova priljubljena sosedja. Verjetno pa se bo marsikateri sprehajalec z veseljem ustavil ob gibanici in domači kapljici.

Bernarda B. Peček

agencija Rožman bo v Radencih gotovo dobrodošla popestritev ponud-

BRIGITA BAVČAR

V VEČNO MESTO IN NAZAJ

Vatikanska država v Rimu je med najmanjšimi na svetu in edina take vrste. Predstavlja duhovno središče krščanske vere, kot država pa je postala neodvisna od italijanskega ozemlja, ki jo obdaja, s podpisom Lateranskih pogojev v februarju 1929. leta. Njena zgodovina se je pričela pravzaprav že takrat, ko je dal cesar Konstantin zgraditi prvo mogočno paleokrščansko baziliko na kraju, kjer je umrl (in je v vatikanskih grobnicah pokopan).

Peter in kjer so kot mučenci množično trpeli kristjani. Od takrat so vsa dogajanja okoli Vatikana tesno povezana z zgodovino papešva.

Velikansko (sedanjo) baziliko sv. Petra so začeli graditi leta 1300, gradnjo za naslednjih sedemdeset let prekinili in narejeno po Bramantejevem načrtu dopolnili z Michelangelovo. Njegovi sta apsida in kupola na vrhu katere se človek polni kot na vrhu sveta. Zdaj je

Nenavaden je občutek, stopiti iz ene v drugo državo brez kakršnih koli formalnosti in se držati za roke prek lesene simbolične ograje, ki razdvaja Italijo in Vatikan, po svoje pa tudi prometni vrvež od trga, na katerem se poleg množice vernikov ob nedeljah, ko ima papež mašo, zbirajo tudi vsakodnevno drugi obiskovalci z vseh vetrov. Poleg pročelja, narejenega iz vrste stebrov, ki izstopajo iz zidne gmote, sta osrednje pozornosti v vrsti oken med njimi deležna loža za blagoslove ter izrazit obrobni z izklesanim imenom papeža Pavla V., ki je naročil dela. Če smo že omenili ložo za blagoslove, pripisimo, da od tu papež ob slovesnih priložnostih podeljuje vernikom, zbranim na trgu blagoslovov, blagoslov urbi et orbi.

V notranjščino bazilike sv. Petra vodi troje vrat: sveta na desni, ki jih odpro samo ob svetih (jubilejnih) letih, bronasta, iz paleokrščanske bazilike, ki so raz-

Ladvice v mozaiku, kot so vse slike v baziliki. Najčudovitejša pa je njena apsida. To znamenito Berninijevo delo je slovesen, razsvetljen kompleks, kjer je prišla do izraza tako umetnikova fantazija kot izraznost. Kot celota je katedrala slovesna himna relikviji (lesenemu stolu v katedrali, ki naj bi pripadal sv. Petru), kupola nad njo pa je od tal do svetlobne odprtine na vrhu visoka 120 metrov. Pod njo se dviga baldahin iz bronastih štirih veličastnih spiralastih stebrov, ki je lepo viden tudi od zgoraj navzdol, pogoj pa je, da obiskovalec nima vrtočev, kajti sicer mu trda prede. Če vzdrži tudi naporno vzpenjanje po polzasto zavrtih stopnicah do vrha kupole, kjer je razgledna točka, je njegov trud več kot poplačan. Zviška lahko pokuka v notranjščino vatikanskih vrtov in vatikanske palače, ki jo sestavlja več poslopij. Med njimi je manjši del namenjen domovanju papeža in njegovih sodelavcev, v vseh drugih pa so muzeji, knjižnice in arhivi. O vatikanskih muzejih in umetninah v njih bomo pisali v prihodnjem nadaljevanju potopisa V večno mesto in nazaj, tokrat pa le še nekaj besed o papeški apostolski palači, ki jo je mogoče obiskati le ob izrednih avdiencah. V času našega obiska ni bilo možno stopiti skozi bronasta vrata po sijajnem stopnišču Reggia in od blizu videti razkošne dvorane ter Pavlinske kapele. Vhod je skrbno stražil barvito oblečen vatikanski gardist, ki je po svoji nedostopnosti spominjal na angleškega stražarja pred Whiteholom, ki si še muhe ni snel z nosu, ko mu je ob nepravem času sedla na nepravdo mesto.

Tako se je bilo potrebno zadovoljiti s tistim, kar smo torej videli od zgoraj, na kupoli in od tam pa je mnogo za videti. Pravzaprav res Rim in tudi tiste njegove znamenitosti, za katere je zmanjkalo časa, da bi jih doživeli od blizu. Tako na primer Angelski grad z mostom in dvoriscem, okoli katerega smo se kar nekajkrat vozili, nismo pa bili v njem. Zato pa smo uspeli v večernih urah pojesti boja najboljši sladoled v Rimu, ki ga prodajajo v neposredni bližini Vodnjaka rek na trgu Piazza Navone. Reke, ki jih ponazarja Berninijev vodnjak, so štiri glavne reke sveta: Nil, Ganges, Donava in La Plata, obelisk nad njimi pa simbolizira papežev avtoritet. Na trgu sta še Zamoščkov vodnjak in Neptunov vodomet, obkrožajo pa ga zanimive stavbe: cerkev Marije Snežne (z relikvijo jashi iz Betlehema); kot cerkev sv. Neže, s konkavnim pročeljem, značilnim za umetnost umetnika Borrominija, ki je tako kot Bernini daljal pečat umetnosti dobe, v kateri sta sicer sprta zaradi različne podpore papežev živela.

(nadaljevanje)

Edinsivna Michelangelova Pieta ali doživetje Usmiljenja v cerkvi sv. Petra.

nekoliko dvignjena nad umetniški originalom, sicer pa je Maderno, ki je po papeževem nalogu prevzel dela v 1606. letu, spremenil floris cerkve iz oblike grškega križa v obliko latinskega in dol pročelju drugačno podoba. Gradnjo je končal Bernini leta 1667, tako da je postavil na vrhu sv. Petra dvojico mogočnih kolonad.

deljena v četverkotne ploščice, in glavna vrata, skozi katere smo vstopili. Cerkev ima na videz tri ladje, v resnici pa samo eno s stranskimi kapelami, ki so povezane med seboj. Na desni strani v kapeli Pieta je istoimenski Michelangelov kip in eno njegovih najbolj slavnih del, ob katerem obstojijo poleg ljubiteljev umetnosti tudi vsi drugi. V kapeli relikvij je križ, potem pa si sledijo še kapela sv. Sebastjana, kapela najsvetlejšega zakramenta z Berninijevim tabernakljem in gregorijanska kapela s sliko Matere božje, vredne pomoči, iz 12. stoletja. V desni prečni ladji je oltar Ladvice z Giottovo sliko

POVABILI STE NAS NA OBISK

V Večeslavcih sami zaselki

Tako kot sv. Jurij so tudi Večeslavci nekako v senci bolj znanih Rogaševci. Začetka in konca naselja ne označujeta krajevni tabli, postavljeni ob regionalni cesti, saj je na prostoru med njima le 14 gospodinjstev, nekaj čez 100 preostalih pa je razstresenih po zaselkih: Sikaševem bregu, Jeruzemu (da, prav ste prebrali!), Vinci, Perševi grabi, Čonclu, Placu...

Na obisk nas je povabil Stanko Madjar, ki ima to (ne)srečo, da je hišo postavil na območju, ki ni ne najvišje ne najnižje. Tako se lahko ozira po vasi navzdol in navzgor.

In se res! Pri tem pa vse bolj spoznava, da naselje na določenih področjih ne napreduje. Najslabše je s cestami. Asfalt je le ob tistih 14 gospodinjstvih ob regionalni cesti, mimo drugih pa vodijo bolj ali manj utrjene makadamske poti. Skupaj naj bi jih bilo 25 kilometrov in dobršen del smo jih prevozili, ko smo iskali številko 99, kjer je doma naš gostitelj.

»Zdi se mi, da v naši vasi nismo dovolj storili, da bi dobili od občine pomoč in bi se lotili modernizacije. Zdaj snujemo asfaltiranje ceste v dolžini 1,5 kilometra od kapele do starega gasilskega doma. Če se bomo bolj zavzeli vsi, potem uspeh ne bo izostal.« je pravilno ugotovil Stanko.

Večeslavčani so sicer složni, ko najdejo skupni interes: pred tremi leti so zgradili gasilski

dom in kupili avtomobil, v nekaterih zaselkih imajo telefone, zdaj gradijo skupno pokopališče za Večeslavčane, Ropočane in Pertočane...

Sicer nismo delali analize, s čim vse se prebivalci ukvarjajo in ali imajo ustrezne dohodke, naš sogovornik pa je »navrgel«, da je to pretežno živinorej. Zase pa dejal, in to smo videli na lastne oči, da redi plemenske svinje. »Zdaj jih je 15.

Življenje se spet vrača v večeslavske zaselke. Vrnili se je tudi Stanko Madjar, ki je bil nekaj časa zdomec, zdaj pa redi plemenske svinje.

kmalu pa jih bo še enkrat toliko, saj je reja donosna. Tekče prodajam kmetijskih zadrugi Panonka, ki mi je tudi pomagala s posojilom.

Stanko Madjar je bil našega obiska zelo vesel, prav tako njegova žena. Tudi domača mojstra, ki sta pomagala pri gradnji ostrišja na obnovljenem gospodarskem objektu, sta domačinovo odsotnost — gostom je pač posvetil dobro urico — sprejela z razumevanjem. So pa najbrž zato pozneje bolj pritisnili in morda še isti dan pokrili streho, saj se je pripravljal k nevihti.

Med vožnjo po pobočju navzdol smo se za hip ustavili ob vaškem »spomeniku«. To je stari gasilski dom, ki ne služi ničemu več, podreti pa ga nihče ne upa, četudi ni pod spomeniškim varstvom. Najbrž se ne bi radi zamerili stari gasilcem, po drugi strani pa je to formalno vaško središče.

Š. Sobočan

KAMNOLOM V SOTINI

Zgrešena naložba

Preprostemu občanu ne gre v glavo, če tam, kjer je surovina, in tovarne. Tako so ljudje z Goriškega, zlasti z rogašovskega območja, postavljali vprašanja, zakaj ne dela kamnolom v Sotini.

V bližini namreč ni gramoznic in ker tudi kamnolom ni deloval, so morali plačevati veliko denarja za gramoz oziroma »sekanec«, ki so ga vozili od drugod. Naposled so kamnolom v Sotini znova oživili: zasebni kooperanti obrtne zadruge 14. oktobra so postavili drobilni stroj in vse, kar sodi zraven, odjeknilo je nekaj eksplozij, ki so sotinski »zeleni marmor« razbile na kose.

Nekaj časa so tako pridobljen material vozili na vaške ceste, potem pa je krajevnim skupnostim zmanjkalo denarja. Tudi soboško cestno podjetje, ki s kamnolomom upravlja, je odvažalo zdrobljene skale, potem pa vse manj. Nekaj prikolic materiala so odpeljali tudi posamezniki, zdaj pa jih ni več na spregled.

Prejšnji teden, ko smo obiskali kamnolom, smo naleteli na de-

SOTINSKI KAMNOLOM — V sotinskem hribu naj bi bil ne le naveden granit, ampak »zeleni marmor«. Vse je nared, le odjemalcev ni.

Foto: Š. S.

lavca cestnega podjetja, ki naj bi »kasiral« denar za »sekanec«, pa tega ni počel, ker ni bilo tistih, ki bi prišli po material. Delavci obrtnika iz Medjimurja, ki je v sodelovanju z obrtno zadruzo 14. oktobra postavil stroje, so si dali opravka s ključi, ker so pač nekaj morali početi, plače pa že nekaj mesecev niso dobili. Le kje pa delodajalec naj vzame denar, ko stroji stojijo? Resnično

neprijetno! Krivdo najbrž nosi prejšnje vodstvo cestnega podjetja, ki je kamnolom odprlo, že nekaj časa pa ni več njegov odjemalec, ampak rajši vozi tak material iz več kot 100 kilometrov oddaljenega kamnoloma v Hrvaškem Zagorju: poceni, ali celo zastoni, pa je tudi gramoz iz gramoznice, ki jo odpreš čim bliže gradbišču.

Š. Sobočan

boutique

- MADE IN SLOVENIJA
- SVETOVNA KAKOVOST
- UVOŽENI MATERIALI
- ŠPORTNO OBLIKOVANJE

Jeans v lila, črni, roza in peščeni barvi ter treh modrih odtenkih (brezrokavniki, hlače, krila, jakne)

Hlače:
št. 1 — 190 din
do
št. 56 — 370 din
Trenirke različnih barv in designov
št. 1 — 190 din
do
št. 56 — 590 din

BOUTIQUE K, Serdica 1/d, Rogaševci, telefon 78 656

V petek, 12. oktobra ob 20. uri velika modna revija v gasilskem domu v Nuskovi na Goričkem.

NEMIRNOST JESENSKEGA DNE

V človeku je večkrat želja, oditi nekam, zapustiti ljudi okoli sebe, pobegeti pred problemi, ki zadevajo dušo in srce. Da. Pobegeti tja, kjer se umiri pogled, zbistri misel in poteši duša. Pa sploh ni daleč ta kraj. Včasih pomaga že to, da zapustiš mestna pročelja in se zapelješ po gorič-kih poteh ter znaš gledati jesenske lepote narave, rosne poljane, duhteče lese, plodne njive in bogato obložene brajde.

Tudi v naravi je čutiti nemir, povsem drugačnega od tistega, ki nam je znan z delovnih mest in problemov nemirnega časa naše družbe. Je nemir, ki je jesenski, nemir pospravljanja plodov narave in človekovega dela. Še nekaj je, kar človeka navdaja s prijetnim občutkom, pripravljenost ljudi, ki hitijo po poljih, da postanejo za trenutek, odzdravijo tistemu, ki stopi do njih ter najde prijazno besedo.

Karel Vljaj iz Bodonec je na koncu njive ugasnil traktor. Pripravil jo je za setev ječmena. »Z ječmenom bomo posejali petde-

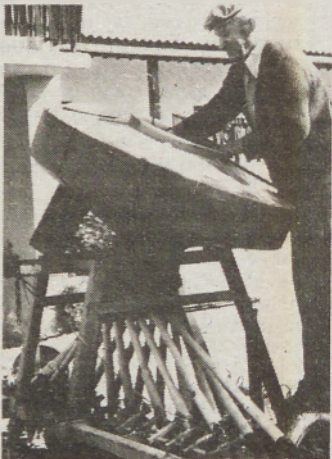
set arov zemlje, s pšenico pa hektar. Ječmenovo seme smo kupili, to najnovejšo sorto, prav tako pšenično. Za sto kilogramov semenske pšenice smo morali dati 160 kilogramov pridelane pšenice.«

Le lepoto vreme naj bo, si želijo vsi, ki pospravljajo pridelke in sejejo.

Za pšenico in njeno setev je še prezgodaj, stroje pa je le dobro pripraviti že sedaj. Štefan Hakl iz Bodonec se je trudil okoli sejalknika. »Ni samo naš, ampak ga imamo skupaj s sosedom, saj si takih strojev res ne moreš sam kupovati. Sedaj ga moram pripraviti za delo. Letos bomo posejali dva hektarja in pol pšenice.« Štefan je nadaljeval delo, vnuka pa sta se igrala v pesku ter z zakrivljeno palico pridno »brala po polju«.

Tudi Mateja, vnukinja Štefana in Šarika Sočič iz Puconec, je bila na polju. Dedek in babica jo vedno vodita s seboj. Tisti dan so nalagali buče, lepo rumene, ravno prav zrele za pobiranje.

Da je to zelo pomembno, da so zrele, nam je povedal gospodar, saj je seme bolj debelo in daje več olja. »Vsako leto naredimo dvajset pa tudi trideset litrov olja. Vse za domače gospodinj-

Za dobro setev je treba imeti pripravljen sejalknik. Tako misli Štefan Hakl.

stvo. Nekaj ga sicer damo sinu, hčerki in drugim sorodnikom, tako, da ga ne ostane kaj dosti. »Šariki pa je naloženo, da buče čisti ter seme posuši in ga pripravi za stiskanje. »S sušenjem sedaj še gre, ker je lepo vreme. Huje bo, ko bo hladno. Takrat zakurim peč ter seme tako sušim.« Zapišimo še njihovo izkušnjo.

Olje nalijejo v steklenice ter ga dajo v zamrzovalnik. Čez čas je olje še vedno povsem svežega okusa. Tudi pri Sočičevih so z delom na tekočem, saj je vreme sedaj še zaveznik tistim, ki bodo sejali.

Majda Horvat
Foto: nj

Pri jesenskem opraviu je najlepše mali Matejki.

V RADMOŽANCIH IN OKOLICI SE ŠE VEDNO SPOMINJAJO MARIJINEGA PRIKAZOVANJA V ČRNEM LOGU

Strahospoštovanje do Marijinega hrasta

Hrasta, na katerem naj bi se prikazala Marija, si ni upal nihče požagati — Kaj je ugotovil naš novinar?

Menda se je pisalo 1946. leto, ko naj bi starejši možakar iz Radmožanec, ki je v bližini Črnega loga pazil na svinje, na hrastu zagledal blaženo devico Marijo. Vest o prikazovanju se je hitro razširila in ljudje so začeli prihajati v ta gozd. Veliko je bilo takih, ki so zatrjevali, da so tudi sami videli Marijo in celo svetega Jožefa, njenega moža. Vsega tega se spominjam tudi podpisani, saj sem tedaj kot otrok skupaj z materjo poromal na to območje. Videl seveda nisem ničesar. Na mesto domnevnega prikazovanja pa so začeli »romati« tudi delavci organov za notranje zadeve, zlasti »udbaši«, in ljudi razganjati. Bilo je pač obdobje, ko so se z vsemi silami bojevali proti religiji. Tudi tisti obubožani pastir naj bi pod grožnjami priznal, da se je zlagal in zatrdil, da svetlikajoča se svetloba ni bila prikazen device Marije, ampak sončni odsev rose na pajčevini, razpeti med drevesoma. Danes bi bilo seveda drugače. Dokaz za to je Medjugorje, kjer iz fenomena kujejo dobiček.

Zdaj, po 45 letih, sem znova ohiskal območje, kjer je pastir iz Radmožanec videl de-

vico Marijo. Za vodnika sem naprosil Albina Tivadarja iz Mostja, gozdnega delavca Gozdnega gospodarstva Murska Sobota, ki upravlja tudi s Črnim logom. Zvedel sem namreč, da gozda, kjer naj bi se prikazala Marija, ni več, saj so ga pred tremi leti posekali, pustili pa so hrast, na katerem je pastir videl Marijo.

»Vsi delavci nis(mo) poznali Marijinega hrasta, pa je zato naš delovodja zaznamoval tudi to drevo, da ga je treba posekati. Ko se je vračal z dela, mu je na kolesu mopedu počila guma. Ob »žrebanju«, katere skupina delavcev bo sekala oziroma žagala drevje na tej ali drugi parceli, so starejši delavci izjavljali, da hrasta, na katerem se je prikazala Marija, ne bodo posekali. No, jaz sem se ponudil, da bom to storil, vendar so se tudi naši šefi odločili, da ta hrast pustimo. In res smo ga: vse okrog smo posekali, Marijin hrast pa je ostal. Pa ne dolgo: pred dvema letoma se je steblo v višini dveh metrov prelomilo.

Najbrž zaradi posledic nenehnega struganja in odnašanja skorje: ljudje so začeli verjeti, da je čaj iz nje zdravilen. Mnogi pa so na hrast tudi pritrjevali nabožne podobice, pa stekleničke z blagoslovljeno vodo iz Lurda.«

Tako Albin, ki sem mu zelo hvaležen, ker me je pripeljal do trohnečega Marijinega hrasta. Peljala sva se po poti, ki vodi skozi Banuto, potem sva se zapeljala čez potok Günja in avto pustila pri tretjem lesenem mostu, ki je nasproti lovške preče. Pred nama je bilo prostrano območje, močno zaraščeno s travo in trnjem, iz katerih se le s težavo prebija mlad gozdni nasad. Vodnik je prvi prebijač to goščavo, jaz pa sem mu sledil. Na trenutke je šlo lažje, saj sva prišla na izhrojene poti, ki so jih naredili jelena, srne in druga divjad. Končno sva našla ostanke nekdanjega hrasta, ki je v rasti sicer močno zaostal za vrstniki in je dosegal komajda 35 centimetrov premera. Pač posledice nenehnega ranjevanja s strani romarjev. Odstranila sva tudi zarast pri ostan-kih, ki ležijo na tleh in trohni. Zanimivo: naj sva se še tako otresala trnja, se je to znova in znova vračalo in se zapikalo v obleko in dalje — v kožo. Je bilo vse to naključje ali pa neki oddaljeni glas: proč od tod!

Naredil sem nekaj ne ravno uspešnih posnetkov in z vodnikom sva spet šla nazaj do avta in dalje vsak po svoji poti.

Želel sem znova obiskati točko domnevnega Marijinega prikazovanja. To sem uresni-

Preostanek hrastovega debla z vejevjem je ostal tam, kamor je padel in trohni. Nihče si ga ne upa odpeljati za kurjavo.

čil. Želel sem pokramljati z nekaj tistimi, ki da so — poleg pastirja — videli Marijo. Nisem bil te sreče. »Pomrli so!« so mi v en glas dejali Radmožančani. Vaški očanec Jože Biro je menil, da se je nekaj moralo zgoditi, kajti več ljudi je zatrjevalo, da so videli Marijo, pozneje, ko so »udbaši« pritisnili nanje, pa so morali govoriti drugače. No, Mariška Kalamar, prav tako Radmožanka, pa čudeža ni videla, vendar je dejala, če bi ji bilo dano, da bi videla Marijo, tega ne bi zanikala, čeprav bi z nje rezali kožo.

Čas teče. Od časa, ko naj bi obubožani pastir iz Radmožanec videl prikazen, je poteklo že nekaj desetletij, vendar ljudje še vedno govorijo o tem dogodku. Dokaz za vse to je tudi strahospoštovanje do hrasta: kaj pa, če se je Marija res prikazala...

GORNJA RADGONA

40 LET DRUŠTVA UPOKOJENCEV

V občini Gornja Radgona so upokojenci leta 1950 ustanovili svoje društvo za potrebe vse občine s sedežem v Radgoni. Takrat se je v društvo včlanilo 200 članov. Število upokojencev je naraščalo in z leti so se ustanavljala nova društva po občini. Sedaj so štiri društva, vseh upokojencev v občini je 3357, vanje pa je včlanjenih le 61 odstotkov. V radgonskem društvu — za potrebe šestih KS jih je kar 1300. Na vseh sedežih krajevnih skupnosti imajo radgonski upokojenci svoje podobore.

Od leta 1986 deluje pevski zbor, ki ga vodi njihov član Jože Bezjak. Poleg tega imajo organizirane dejavnosti za šah, streljanje, kegljanje in kolesarjenje. Svojim članom pa pripravijo vsako leto izlete in pohode.

Ob nedavnem praznovanju 40-letnice delovanja društva so pripravili vrsto aktivnosti. Med najbolj pomembnimi je bila revija pevcev upokojencev iz Pomurja in Podravja, ki se je udeležilo okrog 250 pevcev. Ob jubilejih obiskujejo svoje člane na domovih, če je potrebno zaradi zdravstvenih razlogov, sicer pa se pogosto srečujejo.

Društvo upokojencev vodi že od leta 1983 Jože Kos, upokojeni komandir Milice Gornja Radgona. Ker je Društvo upokojencev Gornja Radgona zelo aktivno, bodo prešli ob letošnjem občinskem prazniku občine Gornja Radgona (15. oktobra) posebno priznanje, bronasti grb.

Franci Klemenčič

— KAPELA

Kapelske pokopališke zagate

Kaj bi porekli, če bi v časopisu zagledali oglas z naslednjo vsebino: Po ugodni ceni ponujamo prostor za ureditev zadnjega domovanja. Zagotovite si prostor sredi vinogradov, na hribu in z lepim razgledom. Sifra: nikoli ni prezgodaj. Mogoče pa se bodo začeli pojavljati naslednji oglasi: Organiziramo prvovrstno pogrebno ceremonijo. Poskrbimo za govor, ozvočenje in žalno glasbo ter okrasimo grob. Sifra: umrlim najboljše.

Se vam zdi brezsrčno in kruto, služiti na račun umrlih? Vseeno pa se bojim, da če se ne bo kaj spremenilo v urejanju komunalnih zadev, kamor spadajo (vsaj tako bi jih morali obravnavati pri delitvi proračunskih sredstev) tudi pokopališča, bomo prav kmalu v časopisih zasledili tudi takšne oglase. Le kako bodo drugače lahko ugodili zahtevam številnih predpisov, uredili pokopališča in mrliske veže, če pa za to ne dobijo potrebnega denarja. Poleg vsega je v prihodnje vprašljiva tudi usoda občinskih in krajevnih samoprispevkov. In kje bodo potem vzeli denar za urejanje komunalnih zadev?

Kapelčani si želijo — točneje bo, če zapišemo, da je že skrajni čas — urediti pokopališče, saj je sedaj prostora le še za nekaj grobov. Lani so naročili načrte pri Komunah-Projektu Maribor in letos so jih obravnavali najprej izvršni svet, nato pa zbori občinske skupščine. Zataknilo se je najprej pri izvršnem svetu, saj so načrte odlagali skoraj dva meseca, ne da bi jih obravnavali. Dva meseca sta pa za Kapelčane še

ni kot vsi drugi, zato naj bi jih po nekem ključu solinancirali tudi iz občinskega proračuna. Višina sredstev za ureditev pokopališča naj bi bila odvisna od števila grobov na pokopališču. Zadnji dom mora biti urejen. To pokopališče je pravzaprav občinski problem, ne pa da se moramo mi sami z njim ukvarjati. V Radencih ne vedo, koliko rožic bi posadili in

Mihael Petek, tajnik KS Kapela

Ker nove mrliske veže (načrtovalci so pri obliki upoštevali ime kraja) še dolgo bodo gradili, so Kapelčani začeli urejati staro zgradbo.

kako pomembna, je poudaril tajnik Miha Petek. Sedaj, ko so načrti sprejeti in potrjeni, pa se je pojavil drugi problem: kje dobiti potreben denar? Po sedanjih izračunih bi za gradnjo mrliske veže potrebovali 588 tisoč dinarjev.

Samo za prestavitev električnega daljnovoda pa bi potrebovali 192 tisoč dinarjev. To pa je nujno uresničiti, še preden bodo začeli graditi, saj je daljnovod speljan nad predvideno mrlisko vežo, kar je po predpisih prepovedano. Seveda se boste vprašali, zakaj so potem sploh načrtovali mrlisko vežo tam, kakaj niso ostali raje pri sedanjih lokaciji in se zadovoljili s širitvijo?

To pa je že druga zgodba. Kapelčani pravijo, da imajo pravico do velikega in urejenega pokopališča, spodobne mrliske veže in urejenih parkirnih prostorov.

Vsekakor imajo večjo pravico, da zahtevajo za to denar, kakor pa Radenci za svojo mrlisko vežo. Njihov glavni argument je, da imajo pokopališče, na katerem je tačas 912 grobov, 45 odstotkov teh so lastniki iz krajevnih skupnosti Radenci, 38 odstotkov iz KS Kapela in 17 odstotkov iz drugih krajevnih skupnosti. Mihael Petek je dejal:

»Pokopališča so komunalni objekti, ki so prav tako pomemb-

kam naj bi jih postavili, mi pa moramo ukvarjati s pokopališkimi problemi. Na primer Hrastje-Mota spada v kapelčansko, vaščani hodijo sem k mrtvi v šolo in takoj pokopavajo v le. Samoprispevek pa plačujejo KS Radenci, ker upravno spada vas v to krajevno skupnost.«

Nekaj denarja bodo torej plačili s samoprispevkom, vsega pa sami ne bodo zmogli. Tudi nekaj čez 100 dinarjev najemnine in približno toliko vzdrževalnih stroškov grobov na pokopališču jim pomaga kaj dosti. V kratkem bodo odkupili zemljišče (od sedanjega pokopališča do ceste), kjer sta še vedno dve hiši, ki sta predvideni za rušenje. V tem delu njegovega pokopališča naj bi mrlisko vežo in uredili prostor za množične in anonimne pokopale.

Levo bi pokopališče razširili na del vinograda VG Kapela, kar da je z vodstvom že vse urejeno in so pripravljene posekati nekaj vrst trsov, kjer bi bil prostora za parkiranje avtomobilov, nize pa prostor za 115 družinskih grobov. Urejeno pokopališče bi merilo 11 tisoč 700 kvadratnih metrov in bo dvakrat večje od sedanjega.

Kdaj bo to, pa je seveda drugo vprašanje!

Bernarda H. Petek

Komisija za delovna razmerja Osnovne šole Puconci objavila prosta dela in naloge

SOCIALNEGA DELAVCA

za določen čas — nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu.

Pogoj: socialni delavec
Pričetek dela: 5. 11. 1990.

Rok za prijavo: 8 dni.

Štefan Sobočan

Hrasta, na katerem naj bi se prikazala Marija, iz strahospoštovanja nihče ni upal podreti, ampak so to naredili vetrovi.

Na zasedanju skupščine občine Murska Sobota je bilo v nizu vprašanj postavljeno tudi tole: Ali je res, da je Ernest Vörös, nekdanji upravnik na posestvu KG Rakičan v Prosenjakovcih, dal nase oziroma na svojo družino

prepisati gozdove, ki so bili last madžarskega državljanca? Javno obravnavanje je Ernesta Vörösa močno prizadelo. Kljub temu nam ga je uspelo prepričati, da naše pisanje nima slabega namena. Pokazal nam je dva do-

kumenta, iz katerih smo ugotovili, da je leta 1985 zamenjal 3 svoje njivske oziroma travniške površine za 19 gozdnih parcelic, od katerih posamezne merijo manj kot 15 kvadratnih metrov, ki mu jih je v skladu z menjalno pogodbo odstopilo Kmetijsko gospodarstvo Rakičan. Le-to je tedaj na prosenjakovskem in motvarjevskem območju zaokroževalo svoje zemljiške komplekse in Vörösa njive oziroma travniki so bili na območju za katero je imelo Kmetijsko gospodarstvo interes, da ga pridobi. Je pa res, da je Ernest Vörös dobil gozdne površine, ki so bile dlje časa v lasti našega državljanca, ki se je preselil na Madžarsko in je pozneje svoje gozdne površine prodal KG Rakičan. Torej: Ernest Vörös ima na območju katastrske občine Motvarjevci 1,20 hektarja gozdnih površin, dobil pa jih je z menjalno pogodbo od KG Rakičan.

Š. S.

Bogatašinja na beraški palici

Helena Süč se je poročila z najbogatejšim Lendavčanom, a kaj, ko pa so mu vzeli mlin, opekarno in hotel. Zdaj je vdova in živi od socialne pomoči. Bo z denacionalizacij popravljena tudi ta krivica?

Menda ni starejšega prebivalca lendavske občine, ki ne bi poznal priimka Epinger, ki je še zdaj ponekod oznaka za bogataša. Epingerjevi so bili bogata židovska družina, ki pa so del svojega bogastva razdajali siromakom. Teh pa je bilo v preteklosti veliko več, kot jih je danes. Med njimi tudi Süčevi iz Gaberja. Helena je že s trinajstim letom začela hoditi na delo v Epingerjevo opekarno v Lendavo. Tedaj si niti pomisliti ni upala, da bo kdaj njihova snaha.

»Samuel Epinger, moj poznejši tast, je imel petoro otrok: tri hčere in dva sina. Dve hčeri sta

umrli v taborišču Auschwitz 1944. leta, en sin in hčerka pa sta se že pred vojno izselila v Brazilijo in Argentino. Doma je ostal le Bela, moj poznejši mož, ki se je že pred vojno »prepisal« iz židovske v evangeličansko versko skupnost. Tako je upal, da ga ne bodo preganjali ali pa celo poslali v smrt. Najhujše se sicer ni zgodilo, saj je med vojno bil le na prisilnem delu na Madžarskem. Domov se je vrnil 1946. leta, ko me je poiskal, da bi bila vodila gospodinjstvo. Rača sem šla na njegov dom in tudi roko sem mu dala, ko je zaprosil zanj, čeprav je bil dvajset let starejši od mene.«

se ni več zaposlil, saj je bil star 66 let, pač pa je dobival iz Madžarske skromno pokojnino, leta 1979 pa je umrl in ostala sem sama. Otrok nisva imela.«

Bela Epinger (mnogi Lendavci ga bodo prepoznali) je imel velik mlin, opekarno in hotel Krona. Poročil se je z nekdanjo opekarniško delavko Heleno in jo imel neizmerno rad. Helena Epinger, rojena Süč, dobila odškodnino za možovo nacionalizirano premoženje. »Vsaj toliko naj bi mi dali, ki mi ne bi bilo treba prejemati socialne pomoči,« pravi.

Helena je pričakovala, da bo sta z možem srečno preživela preostanek življenja, pa ni bilo tako! Po vojni se je začela huda gonja zoper »kapitaliste« in izkoriševalce in njej so sledili ukrepi: nacionalizacija. Podržavili so torej vse premoženje, ki ga je bil mož Bela podedoval po očetu Samuelu, ta je umrl med vojno. Vzeli so mu opekarno, ki je bila ob pobočju v sami Lendavi, hotel Krona, ki je zdaj Park, vendar ga ljudje še vedno imenujejo po starem, razlastili so ga tudi mlina na koncu mesta.

Epingerjevim so vzeli vse, le del te hiše, so pustili. Helena nima denarja, da bi jo obnavljala, pa tudi stanovanjska skupnost se ne meni za del stavbe, ki ji pripada. Foto: Š. S.

»Z Belo sva se zbal, da ga bodo še zaprli, zato sva 1948. leta zbežala k sorodnikom na Madžarsko. Le-ti so mi obljubili prevzem njihove opekarne, mlina, pa hiše v Budimpešti. Obljubo so izpolnili, le da iz vsega tega ni bilo koristi, saj sva jo morala prodati, da sva lahko plačala davek na ostalo premoženje (opekarna, mlin), ki pa so ga čez dva mesece nacionalizirali. Še več: na Madžarskem so Belo obdolžili, da je jugoslovanski vohun! K sreči hujših posledic ni bilo, razen da je imel omejeno gibanje, drugače pa je delal v nekem skladišču blizu Blatnega jezera. Leta 1956 sva hotela odpotovati iz Madžarske k Belovemu bratu v Brazilijo, a nisva mogla in ne smela, kajti tedaj je izbila znana vstaja pod vodstvom Imreeta Nagya. Menda je bilo leto 1966, ko je bila v Jugoslaviji splošna pomilostitev in tedaj sva se vrnila domov. Bela

Helena Epinger, ki se je poročila v bogato rodbino, ni okusila blagostanja, saj sta socialistični oblasti Jugoslavije in Madžarske poskrbeli za »enakost«. Zdaj, po mnogih letih, ko naj bi popravili krivice, si želi, da bi dobila vsaj skromno nadomestilo, da bi ji bilo treba živeti na beraški palici.

Od 50 dolarjev, ki jih dobiva iz Madžarske kot družinsko pokojnino po možu, se namreč ne da živeti, zato prejema od centra za socialno delo 1200 dinarjev socialne pomoči. Te dni se bo šla v Mursko Soboto v pokrajinski muzej ogledat opremo, saj je muzej izrezlano pisarniško opremo, ki so jo imeli Epingerjevi v svoji pisarni.

Š. Sobota

Se vam zdi, da živite varno?

ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Če lahko mirnega srca obkrožite teh sedem točk, ste na dobri poti:

Vaša varnost so zavarovani

1

in prihranki pred inflacijo.

Vsako leto

2

se povečujejo.

Z vašim partnerjem zagotavljata varnost

3

življenjskim si vzajemno skupnega življenja.

Ko se vam dobite dodatna miren začetek

4

rodi otrok, sredstva za novega življenja.

Zagotovili ste šolanje

5

sredstva za otrok.

Starost vas ne skrbi, da boste uživali varčevalne

6

ker že danes veste, sadove razumne odločitve.

Tudi, če bo šlo kaj narobe, prebrodili z

7

v življenju kdaj boste krizo manjšimi težavami.

Z izpolnitvijo zavarovalne police, Življenjskega zavarovanja pri Zavarovalnici Triglav z enim podpisom lahko izpolnite vseh zgornjih sedem točk.

zavarovalnica triglav
KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

SINDIKALNA PRODAJA

IZJEMNO UGODNO

VSI NA
GORSKO KOLO
18 prestav
MOUNTAIN BIKE

shimano-sachs-beretta

ZA SAMO 3.700 din

BREZ OPREME

ALI 3.900 din

Z OPREMO

na 3 obroke

in HOLLAND LOOK (ženski)

2.950 din

Informacije in naročila

BESS - PRO MARKET
tel & fax : 061 310 935

TISOČI NAM ZAUPAJO, ZAUPAJTE NAM ŠE VI

VESTNIK 11. OKTOBRA 1990

RADGONSKI PROMETNI GRČ

Prometna varnost se je v radgonski občini v zadnjem obdobju nekoliko izboljšala glede na število mrtvih in poškodovanih, vendar stanje še zdaleč ni takšno, kot bi si želeli. Komandir postaje milice v Gornji Radgoni Stanko Sakovič meni, da je stanje cest v občini kritično, kar velja tako za magistralne kot regionalne ceste. V občini imajo zelo malo pločnikov in niti enega metra kolesarske steze. Na obeh cestah pa imajo tudi veliko kritičnih točk. Zaradi mednarodnega mejnega prehoda je zelo povečan tranzitni in lokalni promet, zaradi česar so najbolj ogroženi pešci, kolesarji in vozniki koles z motorjem. Pri teh kategorijah udeležencev prometa je tudi največ prometnih nezgod. Izboljšanja prometne varnosti pa ni pričakovati, dokler ne pride do popolne obnove magistralne ceste vključno z zgraditvijo obvoznice za Radgono in Radence. Dokler se ne zgradijo pločniki za pešce in vsaj dve kolesarski stezi od Radenec do Radgone in Radgone do Lomanoš. Nujno bi bilo razširiti regionalno cesto Počrad—Trate, ki je v nemogočem stanju in je doslej terjala veliko smrtnih žrtev. Narediti bi morali pločnike od Radenec do Kapele ter boljše vzdrževati lokalne ceste. Za izboljšanje prometne var-

nosti pa bi vsekakor morali dvigniti raven prometnovarnostne kulture med vsemi udeleženci v

šni svet, svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in tudi organe krajevnih skupnosti.

cestnem prometu. Kljub prizadevanjem delavcev milice, svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in mentorjem na šolah ter številnim preventivnim akcijam, kot je akcija minus 10 %, in drugim, ki potekajo, ne dosegamo željenih rezultatov. V okviru akcije minus 10 % so v radgonski občini delavci milice s stanjem prometne varnosti seznanili občinsko skupščino, izvr-

Pred začetkom šolskega leta so delavci milice skupaj z drugimi odgovornimi dejavniki z rumenimi srčki v Radgoni in Radencih (to pa bodo storili tudi v drugih krajevnih središčih) označili varne poti v šolo. Zaprti so nekatere pločnike, kjer so vozniki parkirali avtomobile in tako onemogočili varno pot otrok v šolo. Pripravili so tudi predlog za dodat-

ne parkirne prostore v Radgoni, študijo za ureditev prometa in namestitev semaforjev. Dali pa so tudi pobudo za omejitev prevoza nevarnih snovi, saj gre za območje z mineralno vodo. Razmišljajo pa tudi o prepovedi prometa nevarnih snovi čez mednarodni mejni prehod v Radgoni, če ne bo zgrajena obvoznica. Prav tako bodo predlagali ureditev parkirnega prostora tovornih vozil na avtoportu Avtoradgone. Trenutno stanje prometne varnosti v radgonski občini, zlasti pa v obmejnem mestu Radgona terja nekatere nujne ukrepe in akcije. Mesto se namreč ob raznih prireditvah in prometnih konicah kljub povečanemu nadzoru znajde v velikih težavah. Na takšno stanje pa bi vsekakor morali odločneje reagirati tudi oblastveni organi v občini, ki bi z nekaterimi manjšimi posegi lahko stanje prometne varnosti ublažili. Rešitev prometnega kaosa v radgonski občini je vsekakor v obvoznici, postavitvi semaforjev, ureditvi pločnikov, kolesarskih stez in parkirnih prostorov. Prometno varnost pa bomo vsekakor izboljšali takrat, ko bomo vsi udeleženci v cestnem prometu prišli do spoznanja, da je to skrb nas vseh in ne le policije.

Feri Maučec

—LENDAVA—

Na novo opredeliti vlogo ZRVS

Združenje rezervnih vojaških starešin je že vrsto let pred dilemo, kako delovati, da bi bilo za člane privlačnejše, obenem pa racionalno in koristno. To, da metode dela niso dobre, dokazuje tudi slaba udeležba na vsakoletnih vajah. Tako je bilo tudi pred nedavnim v Bistrici, kjer so pripravili orientacijski pohod in streljanje z malokalibrsko pištolo. Udeležba je bila zelo slaba, saj je na pohod prišlo le nekaj deset članov in še ti so bili zvečine iz odranske organizacije ZRVS. Tudi predavanja, ki jih prirejajo v okviru letnega programa dela, niso dobro obiskana, kar kaže na nezanimanje članov za takšen način usposabljanja. Obstoja organizacije, ki je glede krepitve varnosti potrebna, je torej mogoče le, če se bodo spremenile metode dela in če se bo na novo opredelil pomen te organizacije, ki ima v lendavski občini kakih 400 članov. Ker se bo na novo organizirala tudi teritorialna obramba, bo potrebno še počakati do novega leta, ko naj bi dobila organizacija ZRVS novo podobo in vsebino dela.

Jani D.

Sektorsko tekmovanje v Borejcih

Gasilsko društvo v Borejcih je pripravilo medsektorsko gasilsko tekmovanje, na katerem so nastopila društva iz sektorjev Tišina, M. Sobota in Beltinci. Tekmovali so v tridelnem napadu in polaganju cevi. Med osmimi društvi, ki so nastopila na tekmovanju, je bila najboljša ekipa gasil-

skega društva s Petanjec. Najboljše društvo je bilo iz M. Sobote, v polaganju cevi pa so bili prvi Borejčani. Najboljšim so podelili priznanja in pokale. Frku

Goljuf z »zlato« zapestnico

UNZ Murska Sobota zbira obvestila o Miletu MARKOVIČU, rojenemu 16. maja 1953 iz Karlovca, ki je utemeljeno osumljen, da je na območju UNZ Murska Sobota storil več kaznivih dejanj goljufij.

Mile MARKOVIČ je občan oziroma občanke goljufal tako, da je pred žrtev neopazno spustil na tla »zlato« zapestnico-ponaredek, jo hip pred naivno žrtvijo pobral in od nje, v primeru, da je želela zapestnico obdržati, izvil kot odškodnino zase denar, ker sta zapestnico »našla« skupaj.

UNZ Murska Sobota prosi vse oškodovance oziroma oškodovanke, ki jih je Markovič ogoljufal, pa tega še niso prijavili, da to prijavijo na UNZ Murska Sobota ali na najbližji postaji milice.

Firma Zagavec iz avstrijske Radgone

NUJNO IŠČE

1. izučenega urarja-prodajalca
2. izučenega radiomehanika-prodajalca

za Avstrijo in Jugoslavijo.

Dober zaslužek. Začetek službe takoj!

Oglasite se pri firmi Zagavec v avstrijski Radgoni ali po telefonu 9943 3476 2574.

MJ

VAJA NA MURI — Pomurski gasilci so skupaj s teritorialno obrambo in civilno zaščito na reki Muri pripravili vajo v hitrostnem veslanju in prevozu tovora. To je vsakoletna vaja, na kateri sodelujejo vse enote, ki so zadolžene za reševanje na vodi v primeru večjih poplav. Na vaji je sodelovalo 25 enot, od tega 17 enot z večjimi čolni — osmerci in 8 enot z manjšimi in hitrejšimi čolni — šesterci. Na vaji, ki je od tekmovalcev zahtevala veliko napora, so nekatere enote pokazale visoko stopnjo pripravljenosti. Vajo so si tudi ogledali najvišji pomurski predstavniki teritorialne obrambe, civilne zaščite in sekretariata za ljudsko obrambo skupščine občine. Med osmerci je zmagala ekipa GD Melinci pred TO Murska Sobota in TO Lendava. Pri šestercih pa je bila najboljša ekipa GD Krog pred GD Melinci in GD Murski Crnci.

Foto: F. Maučec

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

EN MRTEV IN ŠTIRJE HUDO POŠKODOVANI

Teden varnosti se v Pomurju ni začel obetavno. Že prvi dan je cesta terjala velik krvni davok, do konca minulega tedna pa se je zgodilo še več prometnih nesreč s hujšimi posledicami.

Z AVTOM V OBCESTNI JAREK

Zaradi neprimerne hitrosti in domnevne vinjenosti je prišlo do prometne nesreče 1. oktobra zunaj naselja Veščica. Okrog 18.10 se je voznik osebnega avtomobila Janez Vutek z Vaneče peljal po regionalni cesti iz Gederovec proti Murski Soboti. Zaneslo ga je v levi obcestni jarek, pri čemer se je voznik hudo telesno poškodoval, njegov sopotnik Sreten Zarič iz Murske Sobote pa lažje. Škode je za okrog 50 tisoč dinarjev.

USODNO PREVRAČANJE VOZILA

Prav tako 1. oktobra zvečer se je zgodila prometna nesreča s smrtnim izidom zunaj naselja Vučja vas. Voznik osebnega avtomobila Vlado Tajnik iz Stare Nove vasi se je peljal po regionalni cesti iz Križevca proti Radencem. Zaradi neprimerne hitrosti in domnevne vinjenosti je z vozilom zapeljal v levo po dva metra globokem nasipu, pri čemer se je avto večkrat prevrnil. Voznik Vlado Tajnik je na kraju nesreče podlegel hudim poškodbam. Škode na vozilu je za 30 tisoč dinarjev.

NEPREVIDEN SKOK S TRAKTORJA

3. oktobra je voznik traktorja Franc Kovač iz Prosenjakovec ustavil ob desnem robu vozišča in skočil z vozila na sredino ceste. V tistem trenutku se je iz nasprotne smeri s osebnim avtomobilom pripeljal Erno Pap iz Čikečke vasi. Prišlo je

do trčenja, v katerem je bil Franc Kovač hudo telesno poškodovan.

IZZA AVTOBUSA NA CESTO

Do prometne nesreče s hudo telesno poškodbo je prišlo tudi 4. oktobra zunaj naselja Nedelica. Takrat je Ludvik Hari iz Murske Sobote vozil osebnim avtomobilom iz Turnišča proti Genterovcem. Ko je zunaj naselja Nedelica pripeljal do avtobusnega postajališča, kjer je stal avtobus, ki je sicer prišel iz nasprotne smeri, kljub označenemu postajališču ni zmanjšal hitrosti. V tistem trenutku pa je izza zadnjega dela avtobusa prišel otrok D. Z. iz Nedelice, ki ga je zbil po cestišču in je dobil hude telesne poškodbe.

HUD PADEC KOLESARJA

Kolesar Janko Hozjan iz Berkovec se je 6. oktobra peljal po lokalni cesti iz Stare Ceste proti Zgornjemu Kamenščaku. Zaradi slabih zavor je z neprimerno hitrostjo zapeljal po strmih klanec navzdol in ni mogel izpeljati ostrega levega ovinka. Še nekaj časa je vozil po bankini in padel po nasipu, kjer se je hudo telesno poškodoval.

VLOMI NA LENDAVSKI

V dopoldanskem času med 7. in 12. uro so 28. septembra neznan storilec vlomili v štiri stanovanja na Lendavski 17 c in 23 a v Murski Soboti. Vhodna vrata so nasilno odprli tako, da so s posebnim orodjem zlomili vložke cilindričnih ključavnic. Iskali so predvsem zlatino in denar. Ukradenega je za približno 24 tisoč dinarjev. Za storilce še poizvedujejo.

MJ

PZC, tozd Zdravstveni dom Ljutomer **razpisuje** dela in naloge

DIREKTORJA TOZDA

za mandatno dobo 4 let.

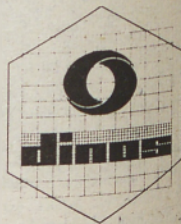
Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, je potrebno izpolnjevati še naslednje:

- VII/1 stopnja VIP zdravstvene, pravne ali ekonomske usmeritve,
- 5 let delovnih izkušenj in organizacijske sposobnosti.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev je potrebno poslati v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: PZC, tozd Zdravstveni dom Ljutomer, Ul. 1. slov. tabora 2, za razpisno komisijo

Prijavljene kandidate bomo o sklepu obvestili v 15 dneh po izteku roka za prijavo.

DINOS podjetje za pripravo sekundarnih curvin p. o. Ljubljana, Titova 118 ŽR: 50102-601-21756

DINOS obvešča vse občane da vsak ponedeljek na Dinosovi enoti v Murski Soboti in vsak torek v Dinosovem skladišču Lendava **organizira prodajo vseh vrst tekstilnih izdelkov** ter kilogramskih ostankov meterskega blaga: volne, garna in drugega blaga tudi do 50 % ceneje.

Obenem obveščamo vse občane, da prodajamo in odkupujemo drugo odpadno-uporabno blago vsak dan, razen sobot, od 7. do 16. ure in v petek od 7. do 13. ure.

IZKORISTITE UGODNO PRILOŽNOST.

EXTREME

audio

video

computers

GALLUS proizvodnja glasbil Apače, d.o.o. Apače 2 69253 Apače

VABI K SODELOVANJU

komercialiste z višjo ali srednjo šolsko izobrazbo za prodajo glasbenih instrumentov

Od kandidatov pričakujemo poznavanje glasbenih instrumentov, komunikativnost in delovne izkušnje iz komercialne dejavnosti.

Vaše prijave pričakujemo v 8 dneh po objavi na gornjem naslovu.

Komisija za delovna razmerja **ELEKTROMATERIALA Lendava**

objavlja

prosta dela in naloge

1. RAZVIJALEC IZDELKOV I (1 izvajalec)

- Pogoji:
- visoka ali višja izobrazba strojne ali druge ustrezne tehniške smeri
 - 3 leta delovnih izkušenj pri razvoju izdelkov in reševanju tehničnih problemov
 - pasivno znanje tujega jezika
 - 3-mesečno poskusno delo

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas.

2. RAZVIJALEC IZDELKOV II (1 izvajalec)

- Pogoji:
- visoka ali višja izobrazba strojne ali druge ustrezne tehniške smeri
 - 3 leta delovnih izkušenj pri razvoju izdelkov in reševanju tehničnih problemov
 - pasivno znanje tujega jezika
 - 3-mesečno poskusno delo

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas.

3. STRUGAR I (1 izvajalec)

- Pogoj:
- poklicna šola smer strugar
 - 3 leta delovnih izkušenj pri obdelavi kovin z odvzemalnimi delci
 - 2-mesečno poskusno delo

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas

Kandidati naj pošljejo ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: **ELEKTROMATERIAL LENDAVA**

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po zbiranju prijav.

Kaj bo s cesto Počehova — Lendava

Pomurci zadnji čas v sredstvih obveščanja ponovno lahko prebiramo poročila o raznih kombinacijah najodgovornejših v naši republiki glede zgraditve in posodabljanja naše cestne mreže. Nič novega, bi lahko rekli, saj trenutne gospodarske razmere zahtevajo preudarno porabo siehnernega dinarja, ki se steče v sicer prazno cestno blagajno. S slednjim soglašamo tudi mi, ne moremo pa sprejeti tega, da to »ekonomiziranje« ponovno postavlja ob rob že nekaj let obljubljeno rekonstrukcijo magistralne ceste Počehova — Lendava.

Imamo občutek, da se tudi v novih družbenih razmerah za najodgovornejšo nosilce oblasti Slovenija konča pod Trojanami, saj si drugače ne moremo razložiti ponovnega zavlačevanja začetka rekonstrukcije omenjene ceste, ki je pomembna ovira nadaljnjemu razvoju kraja ob Muri, Republiki Sloveniji pa mi to rečeno v sramoto.

In zakaj smo v Pomurju še posebej nejevoljni? Zato, ker nam je prejšnji Republiški komite za promet in zveze ob sodevstvu Republiške uprave za ceste dne 9. 4. 1990 posredoval naslednji dopis:

»Za vsa dela, ki se bodo začela v letošnjem letu, bodo projekti izdelani maja 1990. Ob tem se predvideva takšna rekonstrukcija, da bo zunaj naselij računski hitrost 80 km/h, v naseljih pa 60 km/h ob hkratnih prometno-varnostnih ukrepih (pločniki, kolesarske steze, i.p.).

Aktivnosti z Mednarodno banko za obnovo in razvoj so v sklepi etapi, tako da bo po trenutni oceni posojilo na voljo v septembru 1990. Začetek rekonstrukcijskih del se predvideva po prenehanju sezonske prepovedi izvajalskih del na magistralnih cestah, t. j. po 15. septembru 1990. Za izvršitev celotne rekonstrukcije (po projektu, ki je bil posredovan IBRD), bosta potrebni najmanj 2 gradbeni sezoni.«

Na koledarju pa lahko ugotovimo, da je omenjeni datum že zdavnaj minil, namesto začetka del pa se je ponovno začelo z različno besedno telovadbo, ki naj bi spet za določen čas pomirila Pomurce.

Zaradi takšnega stanja postavljamo naslovnikom naslednja vprašanja:

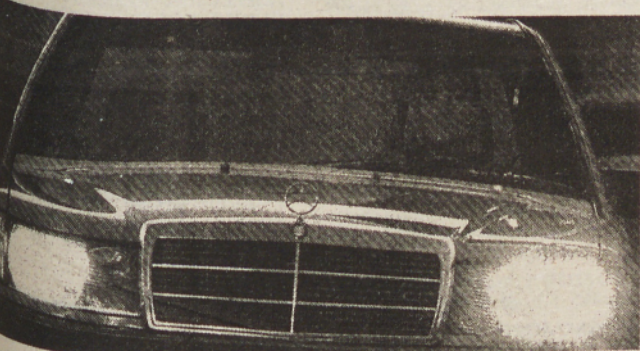
1. Zakaj se z rekonstrukcijskimi deli v navedenem roku ni začelo in kdo je za to odgovoren?

2. Kdaj se bo z rekonstrukcijo ceste začelo?

Na omenjeni vprašanji zahtevamo javen odgovor, ki naj bo podkrepjen z jasnimi argumenti. V primeru nadaljnjega zavlačevanja rekonstrukcije omenjene ceste bomo prisiljeni zahtevati problematizirati v Skupščini Republike Slovenije in zahtevati sankcije zoper odgovorne osebe.

Za Socialistično stranko
Slovenije iz Pomurja:
Geza FARKAŠ

Z AVTOMOBILI V EVROPI

Ob pogledu na jeklene konjičke, ki se vozijo po naših cestah, se moramo razmisлити o vsakemu slepcu ter še takemu nejevernemu Tomažu. Pravi mitovi smo že v sijoči Evropi iztekajočega se dvajsetega stoletja ali pa je Evropa prišla k nam. Evropske podobe ob znamenitih avtomobilskih znamkah, Mercedes, BMW, Peugeot, Nissan, Ford, Opel, Mazda, so najnačelnnejših kazalnih materialne dobrine ljudstva, res ni treba kvantitativno podobo naših cest.

Da smo v evropskih vodah, nam ob dobrih avtomobilih da vedeti tudi o naši invalidi, ki imajo priznane invalidnosti višjih odstotkov, imajo res na konju. Njihovi jekleni konjički so najnovejših datumov sedaj evropskih znamk in s stevcem, ki jamči, da ta simbol materialnega položaja zmora sanjske hitrosti.

Pri evropeizirani avtomobilski podobi pa je seveda spet neumestno postavljati vprašanja, ali invalidi zmoroje voziti svoje konjičke, ali sploh šoferski izpit, ali kdo je imel denar zanj. S tem si ne tare glave državljan, ki je manj svojci, ki jih bolj kot to zanima odstotek priznane invalidnosti, ki je ta vreden toliko kot oprostitev uvoznih dajatev.

Ce kdo reče, da je Evropa še daleč od nas, to lahko z vso trdnostjo in z vso zvestavo zanikamo, saj mu lahko predstavimo paleto kapitalističnih avtomobilov ter položaj invalidov naše družbe, ki so res na konju in svojih najbližnjih zelo iskani in spoštovani.

Kinološki dom

Otvoritev je bila že v drugi polovici septembra hkrati z izpiti 18 letnikov in priložnostno prireditvijo, ki je vrgla lepe denarce na delovne in delovne delavce, ki so se v Murski Soboti in okolici bavijo z vzgojo in šolanjem strižnih kosmatincev. Da so uspešni, med drugim potrjujejo ravno izpiti, opravljeni s povprečno oceno prav dobro, celo sodnik iz Ljubljane je bil presenečen nad organizacijo in delom te prireditve. Slika: N. Juhnov, besedilo: B. Ž.

To je povedal živahno, z nasmehom, v nekoliko arhaični odraški prekmurščini, tako značilni za največjo vas v Prekmurju, presenetljivo čisto in brez napak, ko smo se pričeli pogovarjati z njim. Le kdo bi verjel, da ni rojen pri nas in da enako dobro govori knjižno slovenščino, čeprav je ni slišal in se je učil druge kot pri nekaj urah dopolnilnega pouka v daljni Kanadi?

David Antolin (»Recite mi kar želite, sem bolj varen!«) je edini sin slovenske družine v Hamiltonu, kanadski »prekmurški Mekka«, oddaljeni slabo uro od znamenitih Niagarskih slapov na meji ZDA. Starša — Antolinov Štefan iz Odranec in Hričičeva Francka iz Gaberja — sta sredi šestdesetih let našla tamkaj svoj kruh in drugi dom, pred dvajdvajsetimi leti pa tudi David, ki se kljub dejstvu, da je bil rojen v Kanadi, tudi v Prekmurju počuti kot doma. Domovino svojih staršev obiskuje redno — letos je tu že petič, vsega skupaj kar dva meseca.

V času, ko to prebirate, je na študijskem potovanju po Franciji in Italiji. To je del programa njegovega petletnega študija prostorske arhitekture, ko študentje pred koncem tovrstnega študija na univerzi v Torontu opravljajo neke vrste praktični študij »na licu mesta«: med potovanjem po zahodni Evropi si ogledujejo naravne, kulturne in umetniške znamenitosti v prostoru, zapisujejo opazke in mnenja in doma poročajo o svojih ugotovitvah, ocenah in idejah, ki bi jih na teh spoznanjih izpeljali sami. Zanimivo, praktično in perspektivno, veliko vrednejše kot sedeti in poslušati teorijo na univerzitetni katedri... Vendar stroške tega potovanja (približno 5000 kanadskih dolarjev za tri mesece) nosijo študentje sami, poleg tako ali tako približno enake vsote za stroške šolanja za vsak letnik, kar pomeni kar pet lepih poprečnih dohodkov kanadskega (boljšega) delavca na mesec! Stipendije? Malo jih je in majhne so, je pa mogoče dobiti ugodno študentsko posojilo, ki ga vračaš po ustrezni zaposlitvi. Denar za šolanje pa lahko zaslužiš tudi s priložnostnim, razmeroma dobro plačanim delom med počitnicami.

David se za zaposlitev po študiju ne boji. »Poklic prostorskega arhitekta (ne le projektiranje zgradb in drugih objektov, tudi načrtovanje zelenic, spominskih parkov itd.) je pri nas dokaj nov in iskan. Najtežje je dobiti delo advokatom, zdravnikom in medicinskim sestram, potrebujejo pa veliko fizičnih delavcev. Pa ne brez šole — vsepovsod zahtevajo srednjo izobrazbo... Po študiju opraviš prakso, tri leta zatem pa dobiš verifikacijo, če se obnešem...«

»Jaz bi rajši po domače, po odransko«

Slovinci v Hamiltonu (»... pretežno Prekmurci, saj zdaj že tudi drugi Slovenci uporabljajo prekmurske izraze v svojih narečjih!«) so organizirani v slovenskem kulturnem društvu.

Folklor (David vodi otroško skupino v društvu op. p.), slovenska dopolnilna šola, pet pevskih zborov pa športniki, mladinski klub — v teh sekcijah imamo kaj delati. Društvo je staro tri leta, trudimo se, da bi ohranili nekaj svoje domače zapevščine, v glavnem uspevamo, v veliko pomoč pa nam je prav slovenska dopolnilna šola, kjer že leta poučuje g. Darinka Zorko-Ferletičeva, ki mora krojiti učni program bolj ali manj po svoje, saj primanjkuje ustrezne literature in drugih metodičnih pripomočkov. Zanimanje za našo besedo je zadnja leta ponovno zraslo, razmišljamo o ustanovitvi slovenskega otroškega vrta, a vse je povezano z dolarji... Ja, za denar se znajdemo na različne načine: največ nam vrže tedenska društvena tombola, sredstva za učiteljsko dobimo pri občini, pa še simbolična vstopnina na naših srečanjih ali kakšni drugi prispevki... Kakor se pač znajdemo! Vse pa porabimo le za materialne stroške (naše, note, prevozi itd.) vadbe in drugih stroškov naših članov ne plačujemo... Francka (Starčev), doma tukaj iz vaše Bistrice, pa vodi tudi nekaj minut radijskega programa v slovenskem jeziku v okviru večnacionalne radijske postaje.

David je posnel na kasete celotni program beltskega folklornega festivala. Iz komercialnih razlogov?

»Kje pa! Ker je bila zdaj zbrana tukaj celotna slovenska folklorna srenja (Praznični dnevi slovenske folklorne — op. p.) in ker skušamo v društvu plesati n.p. prekmursko folkloro zares prekmursko, torej »originalno, sem vse posnel. Veste, prej smo pri nas plesali pod folklorno firmo le polko in valček! To pa ni pravo, posebno zato, ker smo se hapili izdelati tudi prave noše, ki jih premoremo kar nekaj kom-

pletov. Ja, zanimivo bo pri nas!«

Je ponosen David na uspehe, ki so jih dosegli v društvu v zadnjih dveh letih ob pomoči strokovnjakov iz Ljubljane, kot so profesor Mirko Ramovš pa Meta Benčina, dr. Zmaga Kumer, Ljuba Vrhovec in še kdo iz etnografskih vrst, medtem ko sta bila pozvačina, ki so ju dobili iz Beltskega, pravcaro presenečenje za njihov kraj, posebno ob dejstvu, da ta običaj v domovini staršev še živi, kar je David dokazal z živimi posnetki.

»Kakšna pa je po vaše Kanada?« vpraša David nas in se pri tajo muza, ko čaka na odgovor: polna snega, gozdov, tu in tam lepa, zelena mesta, pa kakšna avtocesta med gozdovi... »Ha, ha! Popolnoma takšna kot Prekmurje ali širša Slovenija!

Ja, res! Tudi mi po več let ne vidimo snega, o smučeh in pasjih vpregah pa, razen gori na severu, ne vemo kaj dosti. No, njive pšenice so pa ogromne...« In že smo pri primerjavi z našim okoljem, zrakom, urbanostjo, delom...

»Ceste so pri vas zares slabše, a veliko manj prometne, čistoča okolja pa je tu povsem enaka, tudi mi veliko smetimo, predvsem pa je pri vas čistejši zrak, kakšne zdrave ribe v našem potoku ali jezeru, ne najdete, še v nacionalnem parku težko...

Pogrešam urbano urejanje okolja pri vas, preveč mislite le na danes, treba pa je videti tudi naprej, ja, pa polja so razdrobljena, vendar pa veliko manj dolgočasna kot pri nas, kjer ni konca

pšeničnemu morju... Tudi mi smo družabni, ne glede na to, da živimo v zelo pisnem narodnostnem sestavu (naši sosede so na eni strani Italijani, na drugi Poljaki, pa da slišite to jezikovno mešanico!!!), obiskujemo pa se le zunaj delovnega časa in posedimo ob kakem kozarcu (belega) vina, ki ga radi srknemo, saj je po okoliških gričih veliko trte.

Kava? Tega pri nas doma skorajda ni, žganje pa — doma ga ne smeš izdelovati, viski pa pijemo tako vsi, kar nas je na ameriški celine! No, glede dela še tole: tu vidim sicer delovne ljudi, a zdi se mi, da jih je za določeno delo, n. pr. krpanje ceste ali kakšno drugo enostavnejše delo vsaj enkrat preveč. Pa tudi delovni čas ni ravno racionalen — po naših merilih... Saj res, skoraj bi pozabil, da pri nas redno pijemo radensko pa da nismo več vajeni trgovin brez samopostrežnega načina prodaje!«

Poslušati Davida Antolina, kanadskega Slovenca (ali obratno) je doživljati, je »bližnje srečanje tretje vrste«, ki privlači, ki daje možnost spoznati zanimivo osebnost, povsem našo, vendar iz nekega tujega, nam oddaljenega, bogatega sveta, v katerega bi radi, sveta, ki se nam ponuja, če sprejmemo njegove, iz spoštovanja do dela izvirajoče zakonitosti, ki zavračajo vse politične in političanske barve, v katere se radi zavijamo, da bi prikrili svojo željo po blaginji po »liniji najmanjšega odpora«. In prijetno ti je pri srcu, ko iz ust mladega strokovnjaka in popotnika v blago doneči materinščini, ki mu je niso ponudile ustrezne šole in tečaji, izveš, da je življenje toliko črno, kolikor si ga sam ustvariš, in toliko svetlo, kolikor hoji si pripravljen pošteno delati in ustvarjalno presojati o gospodarnosti svojega početja...

Še to: Vestnik je gost tudi v marsikateri hamiltonski slovenski družini, po novem letu, ko se bo David vrnil v Kanado, pa bo tudi pri njem. Gotovo nam bo kaj napisal o življenju in delu v društvu, je obljubil. Pa — srečno, David!

Milan Zrinski

Dan zaobljube v Petrinji je minil mirno

Mirnejši položaj v Petrinji je viden rezultat pogovorov člana predsedstva SFRJ Vasila Tuporkovskega in podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Aleksandra Mitrovića, ki sta prejšnji teden obiskala kraje v Hrvaški, kjer se je uprlo srbsko prebivalstvo.

V soboto, ko so v petrinjski vojašnici prisegli mladi vojaki, med katerimi jih je tudi več iz Pomurja, je bilo tudi več kot 1000 stašev iz vse Jugoslavije. Poti na prisego nove generacije mladih vojakov, ki nadaljujejo tradicijo banijske brigade, ni nihče oviral. Tudi sicer v Petrinji ni bilo videti nobenih znakov nemirov izpred nekaj dni. Da se je položaj umiril, priča tudi fotografija s trga pred blagovno hišo Petrinjka, kjer so še pred dnevi razgrajali srbski uporniki. Vse, kar je bilo nekoliko nenavadno, je bil ženitovanjski sprevod, v katerem je iz številnih avtomobilov s svati plapolala hrvaška zastava s šahovnico.

Boris Hegeduš

DELAVSKA UNIVERZA Murska Sobota

Občane obveščamo, da smo začeli s tečaji

NEMŠČINE IN ANGLEŠČINE

za učence nižje stopnje osnovne šole

Zbiramo tudi prijave za:

- tečaje NEMŠČINE V VRTCU
- tečaje TUJIH JEZIKOV ZA ODRASLE
- začetne in izpopolnjevalne tečaje NEMŠČINE IN ANGLEŠČINE za učence višje stopnje osnovne šole (5.—8. razreda)

Informacije in prijave zbira Delavska univerza Murska Sobota, telefon 21-137, 21-872.

OBČINSKI ODBOR SOCIALDEMOKRATSKE STRANKE MURSKA SOBOTA

prireja jutri, v petek, 11. 10. 1990, ob 17. uri v veliki dvorani gasilskega doma v Murski Soboti SOCIALDEMOKRATSKI FORUM, katerega se bo udeležil predsednik socialdemokratske stranke Slovenije

dr. Jože Pučnik

Ob 20.00 pa bo družabno srečanje članov stranke, njenih simpatizerjev in prijateljev v vaško-gasilskem domu v Nuskovi na Gorickem. Za popostritev srečanja bosta poskrbela Boutique K iz Serdice z modno revijo in narodnozabavni ansambel. Vljudno vabljeni!

Ljubljanska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

VARČUJTE ZA GOTOVINSKO POSOJILO

1. Višina posojila: 30 do 300 % od privarčevanega zneska
2. Obresti na posojilo: 5 % več kot znaša vezana vloga
3. Rok odplačila: enak dobi varčevanja
4. Varčevalna doba: od 3 mesecev do 3 let
5. Obresti na privarčevana sredstva: od 25 do 31 %
6. Najmanjši znesek varčevanja: 500 din

Informacije: v vsaki enoti LB — Pomurske banke, d. d.

VESTNIK 11. OKTOBRA 1990

ZAHVALA

V 79. letu nas je zapustil dragi mož, oče in dedek

Janez Fuji

iz Motovilec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje ali za sv. maše. Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Vsem še enkrat — hvala.

Žalujoči: žena Marija, sin Anton, hčerka Marija in sin Ernest z družinami

ZAHVALA

Ni več našega dragega

Franca Rituperja -Ateka

upokojenega avtoprevoznika

Pokopali smo ga na njegovo željo v ožjem družinskem in prijateljskem krogu. Ob grenki izgubi se zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z nami, nam ustno ali pisno izrekli sožalje in darovali vence in cvetje. Prisrčna hvala za nego na domu cenjeni g. dr. Anici Gregorc, za nego in tople besede v bolnici pa cenj. g. dr. Sonji Kapunovi in cenj. g. dr. Jožetu Magdiču, kakor tudi vsemu prijaznemu medicinskemu osebju internega oddelka za intenzivno nego.

Prav lepa hvala g. seniorju Novaku za opravljen obred in šavlu za poslovilne besede. Zahvaljujem se vsem sorodnikom in prijateljem, ki so ga s svojo prisotnostjo počastili na njegovi zadnji poti. Še enkrat vsem — iskrena hvala!

Žalujoči žena in vsi njegovi

ZAHVALA

V 66. letu nas je zapustila draga žena, mama in babica

Hedvika Olaj

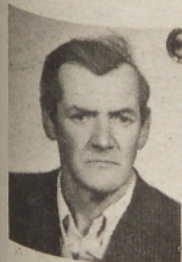
roj. Rajbar
iz Murskih Črnc 39

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje ali v dobrodelne namene.

Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — hvala.

Žalujoči: mož Franc, sin Štefan z ženo Katico, vnukinja Katja, sestre in brat

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je po dolgotrajni in hudi bolezni za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek in brat

Ivan Pal

iz Lipe

Iskreno se zahvaljujemo botrini, vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam bili v pomoč, ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, za svete maše in dobrodelne namene, nam pa izrekli sožalje.

Lipa, 29. 9. 1990

Žalujoči: žena Ana, sin Miran z ženo Cecilijo, vnukinja Lidija, brat Martin in vsi, ki so ga imeli radi

V SPOMIN

12. oktobra minevajo 3 leta žalosti, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Franc Hrvatini

iz Dobrovnika

Hvala vsem, ki se ga z lepo mislijo spominjate, mu na grob polagate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči vsi njegovi

UMRLA JE

Marija Gjerkeš

članica predsedstva OO RK Lendava
iz Turnišča

ŽALUJEMO ZA NAŠO ČLANICO

OBČINSKA ORGANIZACIJA
RDEČEGA KRIŽA LENDA

Ko si v cvetju bil življenja,
poln veselja in moči,
ko si si želel življenje,
si odšel od nas za vedno
Vlado ti.

V SPOMIN

Boleč je spomin na 4. oktober, ko je minilo 6 let bridke žalosti, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi sin, brat in stric

Vlado Bohar

iz Stanjevec

Vsem, ki z lepo mislijo postavite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče, prisrčna hvala.

Žalujoči: mama, ata in brat Ludvik z družino

V zemlji rodni mirno spiš,
a v naših srcih še živiš.

V SPOMIN

11. oktobra mineva žalostno leto, odkar nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, dedi, sin, brat in stric

Avgust Šuklar

iz Gančan

V naših nepotolaženih srcih sta praznina in bol. Še vedno ne moremo verjeti, da se nikoli več ne vrneš med nas. Vsem, ki se z lepo mislijo postavite pri njegovem grobu, prižigate svečo in prinašate cvetje — iskrena hvala!

Vsi, ki smo te imeli radi

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je po težki bolezni zapustila naša draga žena, mama, stara mama in sestra

Terezija Hari

roj. Kettler
iz Murske Sobote

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in vsem, ki ste nam v naših težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje ter izrekli sožalje in jo pospremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo g. župniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Posebna hvala tudi ginekološkemu oddelku v Rakičanu ter Onkološkemu inštitutu Ljubljana, ki so ji pomagali ob njeni težki bolezni.

Globoko žalujoči: mož Franc, sin Franc, hčerka Majda, sin Slavko ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 80. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Karel Šanko

iz Martinja

Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje, nam pa izrekli sožalje. Hvala gospodu duhovniku od Grada za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke. Posebna hvala dr. Kiršnerju za lajšanje bolečin, posebej pa se zahvaljujemo sodelavcem iz Moravskih Toplic.

Žalujoči vsi njegovi

ZAHVALA

V 67. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek in brat

Koloman Gomboc

iz Vučje Gomile

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence, šopke in za svete maše. Posebno se zahvaljujemo sosedom za vsestransko pomoč, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem žalostink, govorniku KS in ŽB, kolektivu Astre in Špedtransa iz Murske Sobote ter NK Selo za darovane vence.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči vsi njegovi

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je 30. septembra v 71. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, tast in dedek

Ludvik Jošar

iz Rakičana

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, sosedom in prijateljem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, pomagali, izrekli sožalje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in šopke.

Zahvaljujemo se g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS g. Kuzmiču za ganljive in tople besede ob odprtem grobu in društvu upokojenec.

Posebna hvala zdravnikom in osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu za trud in pomoč med njegovim zdravljenjem.

Žalujoči: žena Ana, hčerka Erika z družino, hčerka Lila s sinom Sašo, snaha Helena s sinom Srečkom in hčerkico Saško

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem,
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

Kruta in zahrbtna bolezen nam je vzela našo drago mamo, staro mamo in sestro

Hedvika Vereš

iz Beltince

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom in znancem za pomoč, izraženo sožalje, darovane vence in cvetje, za svete maše in vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala zdravnikom, posebej dr. Ludviku Norčiču in strežnemu osebju kirurškega oddelka v Murski Soboti.

Posebna hvala g. župniku za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavniku KS za ganljive poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: hčerka Hedvika z družino in drugo sorodstvo

ČETRTŠOLCI OPOZORILI NA PROMETNE PASTI GREGORČIČEVE ULICE — Ob mednarodnem tednu prometne varnosti je okrog 450 učencev od 1. do 4. razreda Osnovne šole Edvarda Kardelja v Murski Soboti s pohodom po eni najbolj prometnih mestnih ulic izrazilo svojo zaskrbljenost. S transparenti so se tudi zavzeli za čimprejšnjo ureditev Gregorčičeve ulice, po kateri hodi vsak dan veliko otrok iz bližnjega stanovanjskega naselja na Lendavski ulici. V teh prizadevanjih so jih podprli tudi njihovi učitelji in predstavniki sveta za vzgojo in preventivo v cestnem prometu. Besedilo in posnetek M. Jerše.

Srečanje pomurskih planincev bo v Radencih

Planinsko društvo Gornja Radgona, ki bo prihodnje leto proslavilo pomemben jubilej — 40-letnico uspešnega delovanja — sodi med zelo aktivne tovrstne organizacije. V svojih vrstah ima nekaj zelo delavnih planinskih delavcev na čelu s prizadevnim predsednikom izvršnega odbora društva Rudijem Baboškom, ki kljub zaposlitvam najdejo prosti čas tudi za delo v društvu. Tako tudi vsako leto skoraj v celoti uresničuje program dela, ki je zelo zahteven. Med pomembnejšimi letošnjimi aktivnostmi PD Gornja Radgona je bil vsekakor poletni tabor mladih planincev JEZERSKO 90 ob planšarskem jezeru, ki so ga pripravili skupaj s planinskimi društvi Šempeter, PTT Celje in Laško. Skupno je bilo v taboru 51 otrok in 12 članov vodstva, od tega skoraj polovica iz radgonskega društva. Že sedaj pa se pripravljajo na zimski tabor mladih planincev, ki ga bodo organizirali v zimskih šolskih počitnicah na Golteh v Mozirski koči. Letos so se člani planinskega društva Gornja Radgona zopet obrnili na vodstva osnovnih šol z namenom, da bi planinske krožke, ki doslej že uspešno delujejo na šolah v Apačah, Radencih in Gornji Radgoni, ustanovili tudi na drugih šolah v občini. Med obsežnejšimi prireditvami, ki jih načrtujejo v prihodnjem letu, so vsekakor Pohod TREH SRC, srečanje pomurskih planincev in planinski ples. Dogovorili so se že, da bo srečanje pomurskih planincev 8. septembra pri lovskem domu v Radencih, ko bodo tudi proslavili štiridesetletni jubilej. Pohod treh src pa bo 25. maja. V okviru letošnjega praznika radgonske občine organizira PD Gornja Radgona skupaj z ZTKO Gornja Radgona v soboto, 20. oktobra 1990, tradicionalni KOSTANJEV PIKNIK na Janževem vrhu s pestrim programom. Na pohod bodo skupine krenile ob 9.30 iz pred osnovnih šol v Gornji Radgoni, Radencih in Kapeli in na poti na Janžev vrh nabirale kostanje. Kostanjev piknik pa se bo začel uro pozneje. Za ljubitelje narave je to vsekakor privlačna prireditev.

Feri Maučec

PIONIRJEV NI VEČ, OSTALI PA SO PRVOŠOLCI. V prvem razredu si je vsak najbolj zapomnil sprejem v pionirsko organizacijo. Tega letos ni več, kajti politične organizacije so se umaknile s šol. Tudi letošnjim prvošolcem pa bo gotovo spominu sprejem, in to sprejem v šolsko skupnost učencev. Minuli teden so ga pripravili med drugimi tudi v Verzeju in ga sponzorirali »Otroku najlepše, kar zmoreš... za njegov smeh, za njegovo srečo...«. Najmlajši šolarji so bili tako deležni lutkovne predstave, zabavnih igrice in čudovite pojedine s torto, ki jo je pripravila v sodelovanju s starši in nekaterimi podjetji.

Modernizacija ceste Gančani—Bogojina

Uporabnikom cestnega odseka Gančani—Bogojina se je izpolnila dolgoletna želja. Splošno gradbeno podjetje Pomurje iz Murske Sobotice je namreč te dni končalo asfaltiranje cestnega odseka Gančani do odcepa proti Ivancem v dolžini 2.473 metrov, katere predračunska vrednost je 3.420.000 dinarjev. Večji del sredstev je prispevala občinska cestna skupnost Murska Sobota, okrog 600.000 dinarjev pa so zbrali namenskih sredstev z 8,15 odstotka od prodanega kubičnega metra gramoza iz gramoznice Splošnega gradbenega podjetja Pomurje Murska Sobota. Poleg asfaltiranja ceste pa so zgradili tudi nova armirana betonska mostova na potokih Ledava in Lipnica. Tako je cesta v celoti modernizirana in je pomembna pridobitev za prebivalstvo na tem območju.

F. M.

RAZKRIŠKI MOST — Tisti, ki jim je za prehod čez Muro najbližji most med Bisticami in Razkrižjem (nekateri mu pravijo Kolaričev most), se upravičeno hudujejo: betonski most čez Muro večkrat popravljajo, tako tudi sredi letošnjega leta, prve dni septembra pa so cesto med Bisticami in Razkrižjem zaprli zato, ker so se odločili za gradnjo nadomestnega mostu na bližnjem rokavu Mure. Po prvotnem načrtu naj bi most zgradili do konca septembra. Tako je pisalo tudi na tablah, ki opozarjajo na zaporo. Čas je potekel, vožnja na omenjenem odseku pa še vedno ni mogoča. Delavci Splošnega podjetja Pomurje namreč niso pravočasno dobili potrebnega hrastovega lesa, ki so ga naročili v Srbiji. Potem, ko so uvideli, da ga ne bo, so ga šli iskati na Pohorje. Prejšnji teden, ko smo obiskali graditelje, še niso imeli vsega lesa, ki ga je potrebno čez 50 kubičnih metrov. Mnogi so postavili vprašanje, zakaj grade lesen in ne betonski most. Zlobneži pravijo, da lesenega lažje poženeš v zrak, ekonomisti pa so menda izračunali, da stane le tretjino cene betonskega mostu. Vzdrl pa naj bi 50 let, poleg tega ni nevarnosti, da bi počil. Zdaj ni več vprašanje: betonski ali leseni most, ampak: kdaj bo možen prehod. Upajmo, da že v naslednjih dneh.

Tekst in foto: Š. S.

Dobili novo orodno vozilo

V Sotini na Goričkem je bila preteklo nedeljo slovesnost, ki so jo domači gasilci pripravili ob prevzemu in blagoslovitvi novega orodnega vozila. Na slovesnosti, ki so se je udeležili številni gasilci iz tega dela Goričkega in sosednje Avstrije, so poleg pozdravnih nagovorov prebrali kroniko in pripravili kulturni program, v katerem je sodelovala domača mladina.

Novo orodno vozilo, ki so ga kupili s skupnimi močmi — sredstva so prispevali soboška občinska skupnost za varstvo pred požari, krajevna skupnost Rogošci in kraji Sotine ter okoliških vasi, je za Sotino in okolico pomembna pridobitev. Gasilsko društvo Sotina, ki je pred tremi leti praznovalo šestdesetletno delovanje, je tako izpopolnilo potrebno opremo, hkrati pa omogočilo boljše možnosti za delo mladinski in članski deseti.

Pridni gasilci in kraji Sotine pa se lahko pohvalijo tudi z novim gasilskim domom, ki ga že uporabljajo, slavnostno pa ga bodo predali namenu prihodnje leto, ko bodo uredili še zunanost.

F. M.

Varni sestavljivi rezervoarji

Delovna organizacija Agroservis, ki posluje v sestavi ABC POMURKE, je predstavila nov sestavljivi rezervoar za prevoz in skladiščenje goriva. Sestavljenost je prednost, saj kupcu ni treba enkrat odšteti preveč denarja. Posebej velja omeniti, da je vnetljiva snov v posodah zaščiten pred možnostjo vžiga (po sistemu antieksplod) tudi v primeru, da se ogenj približa odprti posodi. Posode bodo dobrodošle za skladiščenje kurilnega in plinskega olja na kmečkih dvoriščih, še posebno za gozdarje, cestarje in druge, ki delajo na terenu, kjer je velika verjetnost, da bi eksplozija oziroma vžig goriva povzročil veliko škodo.

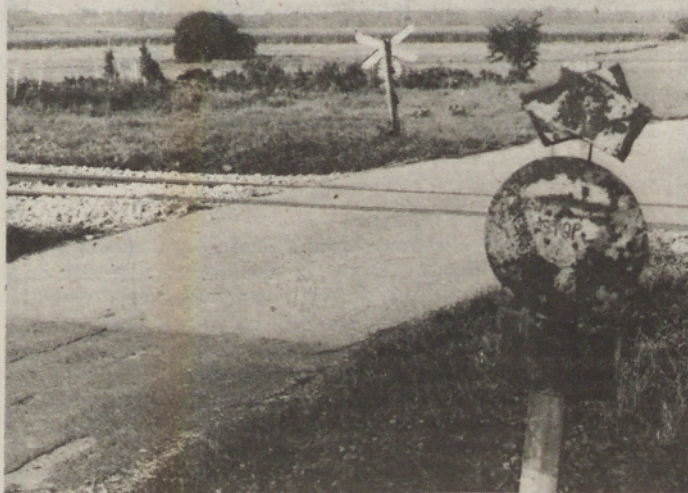
Nove posode, ki jih bo Agroservis ABC Pomurke ponudil kupcem že jeseni, bodo tudi za prevoz pitne vode. Posode za skladiščenje vnetljivih goriv in pitne vode bo izdeloval TPR Rogatica iz BiH v sodelovanju z ABC POMURKO — DO Agroservis, slednji bo tudi trgovski zastopnik za prodajo novega izdelka v Sloveniji.

Boris Hegeduš

ATLETIKA

Grabar zmagal v Celju

Na četrtem celjskem teku, kjer je sodelovalo več tekačev, sta bila tudi dva pomurska tekača — Geza Grabar iz Tešanovca in Roman Klančar iz Radenec. Grabar je zasedel v malem maratonu, teku na 21 km pri članih I v svoji starostni kategoriji z rekordom proge 1:07,19 prvo mesto. Klančar pa je zasedel pri članih II z osebnim rekordom 1:21,16 deveto mesto.

Nezavarovan prehod v Stari-Novi vasi pri Ljutomeru je v teh dneh takle. Ob njem so čudni znaki, na pol zarjaveli, in pravzaprav ne povedo nič. Ni čudno, da se na takšnih železniških prehodih zgodijo hude nesreče. Pred nedavnim se je prav na tem prehodu smrtno ponesrečil voznik osebnega avtomobila. Res da je nepredvidno zapeljal na železniške tirje, ko je pripeljal tovorni vlak, res pa je tudi to, da tako zanemarjeni prometni znaki ne služijo varnosti. D. L., J. D.

TEKMOVANJE ZA POKAL ŠČAVNIŠKE DOLINE V OKO-SLAVCIH — Tudi letos je bilo v Okoslavcih že sedmo, tradicionalno tekmovanje za pokal Ščavniške doline. Med 22 desetlinami so bili najboljši gasilci s Šmartnega na Pohorju, sledili so gasilci iz Gornje Radgone in Apač. Med članicami so bile prve gasilke iz Desternika, druge so bile članice GD Biš in tretje iz Gabrnika pri Juršincih; vse tri desetine so iz OGZ Ptuj.

Najboljši so prejeli iz rok načelnika občinskega štaba za civilno zaščito Gornja Radgona, Viktorja Kovačiča, pokale in priznanja.

Tekmovanja so se udeležili gasilci iz OGZ Slovenske Bistrica, Ljutomer, Mozirje, Murska Sobota, Lenart, Ptuj in Gornja Radgona. Sodelovali so tudi vojaki iz soboške garnizije in gasilske desetine iz sosednje Avstrije. Za praktične nagrade pa so poskrbele nekatere delovne organizacije iz Gornje Radgone in drugi. Le Vinogradniško gospodarstvo Kapela ni reagiralo na večkratne prošnje v sedmih letih, odkar je bilo organizirano prvo tekmovanje za pokal Ščavniške doline.

Na fotografiji: Načelnik OŠ CZ Viktor Kovačič čestita gasilcem s Šmartnega na Pohorju za osvojeni pokal Ščavniške doline.

Besedilo in posnetek Ivo Lorenčič

ZAMUJANJE PRI UREJANJU VZHODNE OBVOZNICE — se je zaradi zastoja pri pridobitvi vseh potrebnih dovoljenj gradnja nekoliko zavlekla, so delavci soboške Komunale opravili nekatera pripravljiva dela v Gregorčičevi ulici v Murski Soboti. Podrli so nekatera ograjena in grmičevja, da bodo delavci SGP Pomurje lahko začeli z obnovo dela na tem cestnem odseku. Računajo, da bodo s povezavo Gregorčičeve ulice in drugimi deli končali do maja prihodnje leto. V prvi etapi naj bi kajo ureditvena dela od ulice Arhitekta Novaka do Cankarjeve, predvidena čunska vrednost te naložbe pa je nekaj čez 5,5 milijona dinarjev. Besedilo in posnetek: Milan Jerše.

Prizidek v Nedelici

Člani prostovoljnega gasilskega društva iz Nedelice, ki so v letnem letu proslavili 10. obletnico obstoja društva in kupili nov gasilski kombi, so pred kratkim ob starem gasilskem orodišču zgradili prizidek velik 3 x 10 metrov. V njem so mala dvorana, prostori za opremo in nitarije. Dela so gasilci opravili prostovoljno. Dobrišen del denarja so vaščani zbrali z zbiralno akcijo, del so primaknili gasilci, nekaj pa s krajevnim samoprispevkom. Doslej so za prizidek porabili več kot 100 delovnih ur. Spomladi prihodnje leto bodo dela nadaljevali ter želijo notranjost in zunanost. V prihodnjem letu, ko bodo dela končali, bodo uredili tudi manjše zemljišče. Tako se obeta v Nedelici prihodnje pravo gasilsko slavlje — orodišče bodo preimenovali v gasilski dom.